

KOMPENDIUM

UTBILDNING

för

BRUKSPROVS-

DOMARE

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	<u>Del</u>	<u>Sida</u>
BRUKSPROVSDOMARUTBILDNING	4.4.a	.
En orientering		1
Domarfunktionen - stimulerande arbetsuppgift		2
Utbildningens omfattning		2
Auktorisationens giltighetstid		3
Ekonomiska bestämmelser		4
Formella kompetenskrav		4
Fortbildning		4
ALLMÄNNA ANVISNINGAR FÖR DOMARES, FULLMÄKTIGES OCH TÄVLINGS- LEDARES UPPTRÄDANDE VID OFFICIELLA BRUKSPROV M. M.	4.4.b	
Några allmänna sympunkter		1
<u>1. Domare</u>		
Förberedelse		1
Uppträdande på tävlingsplatsen		2
Klädsel		2
Hjälpmedel		2
Tidhållning		2
Tydlig skrift och minnesanteckningar		3
Val av plats		3
Uppmärksamhet		3
Konsekvens		4
Självständig bedömning		4
Reaktioner från åskådarhåll		5
Ändring av betyg - ömtålig fråga		5
Kan ej sedd prestation bedömas?		6
Kontroll genom utfrågning		6
Dör betyg delges tävlande under hand?		7
Tillrättaläggande av tekniska fel		7
Normer för betygsättning		8
Kan betyg justeras för att hund skall erhålla viss utmärkelse?		8
Åtgärder efter avslutad tävling		9
Skall en domare sträva efter att nå popularitet?		9
Domaren som åskådare eller tävlande		9

	<u>Del</u>	<u>Sid:</u>
<u>2. Tävlingsledare</u>	4.4.b	
Förberedelse		10
Uppträdande på tävlingsplatsen		10
Klädsel		11
Hjälpmedel		11
Kommandoord		11
Provets tempo		12
Tidhållning		12
Val av plats		12
Uppmärksamhet		12
Rätt att ingripa mot störande inslag		13
Rätt att avbryta prov tillkommer ej tävlingsledaren		13
Ansvar		13
Resultatlista		13

<u>3. Fullmäktig</u>		
Arbetsuppgift		14
Delta; ande i domarkollegium		15
Resultatlistor		15
Närvaroplikt vid prisutdelning		15

PRINCIPIELLA REGLER FÖR BEDÖMNING AV OFFICIELLA BRUKSPROV OCH TÄVLINGAR 4.4.c

Några allmänna synpunkter	1
Moments början och slut	1
Skall hänsyn tas till den klass vari hund tävlar?	2
Ett moment måste fullföljas för godkännande	2
Provtidens längd - viktig faktor	2
Avvikelser i uppträdande raserna emellan	3
I vad mån påverkar förarens uppträdande bedömningen?	3
Betygsavdrag vid användande av hjälpmedel	3
Hunds tvekan på grund av oförmåga eller olydnad	4
Nyttjande av extra kommandon innebär ej alltid betygsänkning	4
Vad menas med att "göra om" ett moment?	4

LUKT- HÖRSEL - OCH KARAKTÄRSPROV 4.4.c	
Allmänna synpunkter	5
Luktprov	5
Hörselprov	5
Karaktärsprov	6

	<u>Del</u>	<u>Sid</u>
LYDNADSPROV	4.4.c	
Utförande av moment utan order av tävlingsledaren		7
Hund som startar före kommando		7
Hund som av olydnad lämnar provplatsen		7
Störande skallgivning		8
Linförighet		8
Framförgående		8
Fritt följ vid sidan		8
Platsläggande		9
Inkallande		9
Krypande		9
Framåtsändande		10
Apportering		10
Stående		11
Skall på kommando		11
Hopp över hinder		11
Stegklättring		12
Platsliggande		12
Skottoberördhet		12
Budföring 100 m med störning genom skottlossning		12
SPECIALPROV	4.4.c	
Några synpunkter		13
Skyddstjänst	4.4.c	13
Överfall av figurant på föraren		16
Transport av figurant		16
Nedläggande av hund för bevakning		17
Flykt av figurant		17
Figuranten står still		17
Överfall på föraren		18
Modprov		18
Släppande		18
Fasttagande av figurant		18
Bevakning av figurant		19
Dubbelretning		19
Sändande av hund till civilklädd figurant		19
Flykt av figurant med skottlossning		19
Avsökande av ett område efter gömd figurant		19
Ståndskall på figurant		20

INLEDNING

En viktig förutsättning för att tävlande skall få fullt förtroende för en tävling av vad slag det vara må är, att bedömningen sker efter enhetliga och rättvisa grunder. Detta berättigade krav från de tävlandes sida innebär för en domares vidkommande, att dennes handlande helt måste inriktas på att skipa rättvisa så långt detta är möjligt.

En viss vägledning för bedömningen finns i provningsreglerna, men däri lämnade anvisningar är i allmänhet alltför knapphändiga för att kunna ge tillfredsställande svar på alla de bedömningsproblem som en domare kan bli ställd inför. I vissa fall saknas t o m anvisningar för många viktiga och svårbedömda moment. Föreliggande kompendium är avsett att dels underlätta regeltextens rätta tolkning, dels utgöra komplement till densamma. För att kunna fylla denna uppgift bör det studeras parallellt med provningsreglerna beroende på att hänvisning till dessa ofta förekommer i kompendiet.

Trots att kompendiet upptar en mångfald skilda frågor rörande inte bara bedömning utan också vad som därmed sammanhör, gör utbildningskommittén - som svarat för detsammans upprättande - inte anspråk på att man däri kan finna svar på alla de bedömningsproblem som kan uppkomma på tävlingsbanan. Men det är kommitténs förhoppning att tillkomsten av kompendiet skall underlätta den för tävlingsverksamhetens framtid viktiga domarutbildningen ävensom att på sikt kvalitativt förbättra domarkadern.

Kommittén är medveten om att det bland auktoriserade domare kan finnas delade meningar om viss del av innehållet, trots att detsamma sanktionerats vid en omfattande remissbehandling. Det är därför möjligt att viss revidering kan visa sig nödvändig, sedan i kompendiet angivna råd och riktlinjer prövats en tid. Kommittén vore därför tacksam, om eventuella erinringar sänds till centralkansliet för att så emåningom kunna ligga till grund för en översyn.

	<u>Del</u>	<u>Sid</u>
ANVISNINGAR FÖR TÄVLINGSMOMENTENS UPPLÄGGNING OCH UTFÖRANDE	4.4.d	
<u>Några allmänna synpunkter</u>	4.4.d	1
<u>Lukt-, hörsel- och karaktärsprov</u>		1
<u>Lydnadsmoment</u>	4.4.d	6
Appellklass		6
Nybörjarklass		8
Högre klass		9
Segrarklass		11
<u>Specialprov</u>	4.4.d	12
<u>Appellklass</u>		12
<u>Slyddshundsgrupp</u>	4.4.d	12
Nybörjarklass		12
Högre klass		16
Segrarklass		18
<u>Spårhundsgrupp</u>	4.4.d	21
Nybörjarklass		21
Högre klass		23
Segrarklass		23
<u>Rapporthundsgrupp</u>	4.4.d	23
Nybörjarklass		23
Högre klass		23
Segrarklass		23
<u>Sökhundsgrupp</u>	4.4.d	25
Nybörjarklass		25
Högre klass		25
Segrarklass		25

	<u>Del</u>	<u>Sid</u>
<u>Spårtjänst</u>	4.4.c	20
Spårets utarbetande		20
Avvikelser från spåret		20
Bakspår		22
Dirigering		22
Tempo under spårning		22
Kommandon m m		22
Spårlinan		22
Apportering på spåret		23
Skall och snäll		23
Upptagning av spår		23
Tid för provets avläggande		23
<u>Rapporttjänst</u>	4.4.c	23
Tiden - avgörande faktor		23
Idealtid		24
Tempo		24
Hjälpmedel		24
Rädsla vid skottlossning		24
Uppträdande på station		24
Värnan vid första ivägsändandet		24
Samråd domarna emellan		25
<u>Söktjänst</u>	4.4.c	25
Metodik vid avsökandet		25
Kontroll över hunden		25
Dirigering		25
Ulmärkning		25
Uppträdande hos figurant		27
Sök på återvägen		27
Uppletande av föremål		27
Tempo		27
Systemetik i sökarbetet		27
Antal funna föremål		27
Kommandon		28
Sök utanför området		28
Tugning på föremål		28

PROVUPPGIFTER JÄMTE SVAR M M

	<u>Del</u>	<u>Sid</u>
	4.4.e	
<u>Allmänna bstämmelser och anvisningar för domarut-</u> <u>bildning och provs avhållande</u>	4.4.e	1
Frågor		1
Svar		2
Att diskutera		4
<u>Lukt- hörsel och karaktärsprov</u>	4.4.e	6
Frågor		6
Svar		6
Att diskutera		6
<u>Lydnadsprov, budföring, uppletande</u>	4.4.e	8
Frågor		8
Svar		11
Att diskutera		14
<u>Skyddstjänst</u>	4.4.e	16
Frågor		16
Svar		18
Att diskutera		20
<u>Spårtjänst</u>	4.4.e	22
Frågor		22
Svar		26
Att diskutera		28
<u>Rapporttjänst</u>	4.4.e	30
Frågor		30
Svar		31
Att diskutera		31
<u>Söktjänst</u>	4.4.e	32
Frågor		32
Svar		33
Att diskutera		33
<u>Championatbestämmelser</u>	4.4.e	35
Frågor		35
Svar		35
<u>Upprättande av resultatlistor</u>	4,4.e	36
Frågor		37
Svar		42

BRUKSPROVSDOMARUTBILDNINGEn orientering

En ordnad och gedigen utbildning för bruksprovsdomare är en av klubbens mest angelägna uppgifter, vilken tyvärr varit eftersatt alltför länge. Detta har helt berott på att studiematerial utöver provningsreglerna saknats. Nödvändigheten av att rätta till detta missförhållande har påtalats gång efter annan i skilda sammanhang. Bland annat har man från lokalavdelningshåll motionsvägen sökt nå bättring härvidlag genom att begära mera utförliga kommentarer i reglerna. Av praktiska skäl har dylika propäer måst avvisas från centralt håll. Det har nämligen ansetts och anses alltjämt att viss balans måste finnas mellan å ena sidan regeltext och å andra sidan anvisningar till denna. Härtill kommer att en regelboks omfång för överskådlig-
hetens skull inte får svälla alltför mycket. Man har därför måst söka sig andra vägar för att tillgodose behovet och stannade slutligen inför en lösning innebärande att man vid sidan av provningsreglerna men som komplement till dessa skulle upprätta mera utförliga anvisningar i syfte att underlätta rätt tillämpning av regeltexten även som att nå enhetliga bedömningsprinciper landet över. Detta arbete har nu slutförts och resultatet redovisas i detta kompendium, vars övriga innehåll är avsett att tjäna som vägledning vid utbildning av nya domare.

Domarkadern uppgick vid 1967 års utgång till ett antal av drygt 400 domare. Av dessa var cirka 150 av I och 250 av II klass. Trots denna aktningvärd numerär råder det stor brist på framförallt domare av I klass. Detta beror dels på att alltför många II klass domare slår sig till ro, sedan de auktoriserats, dels på att många domare av såväl I som II klass av olika skäl saknar möjlighet att ställa sig till förfogande i önskvärd utsträckning, dels ock att den årliga avgången är relativt stor.

Önskvärt är att den framtida domarkadern dimensioneras så, att domarna i medeltal endast behöver tas i anspråk högst fem gånger per år. För att nå därhän krävs speciellt vad avser I klass domarna en ökning från nuvarande 150 till drygt 200 domare. Uppmärksammas bör att domarkaderns storlek alltid måste stå i rätt proportion till bruksprovns antal och omfång. Då dessa prov synes öka successivt från år till år, räcker det därför inte att endast täcka de luckor i kadern, som uppkommer på grund av att ej längre aktiva domare faller bort, utan därutöver måste ytterligare ett visst antal domare utbildas för undvikande av obalans.

Domarfunktionen - stimulerande arbetsuppgift

Bland klubbens många funktionärssysslor är för många domarfunktionen den mest eftersträfvansvärda. Att så är fallet förvånar knappast heller för onekligen är dömandet en uppgift, som kan skänka god behållning åt envar med intresse härför. Det är dock inte enbart det alltid lika spännande arbetet med att skipa rättvisa som lockar medlemmar till domarkallet, utan jämväl de möjligheter att knyta nya kontakter som alltid yppar sig vid officiella bruksprov och tävlingar. En II klass domare får som regel nöja sig med att döma på hemmaplan eller vid prov i närbelägna orter. För en I klass domare blir det annorlunda. En sådan kallas att döma i första hand hos samtliga avdelningar inom respektive krets men får därutöver ofta göra långa resor för att döma vid mästerskapstävlingar av skilda slag samt landskamper. Efter viss kompletterande utbildning kan I kl domare även få döma vid korning. Ett I klass domarskap kan således ge mycket stort utbyte och envar, som avser att utbilda sig till domare, bör därför söka nå denna kompetens och inte avbryta utbildningen i och med att auktorisationen såsom II klass domare erhållits.

Auktorisation som domare kan vinnas av de flesta, men som framgår av det följande är kraven ganska höga såväl vad gäller kynologiskt kunnande som personliga egenskaper.

Utbildningens omfattning

All utbildning av bruksprovsdomare bedrivs av SBK. Av utbildningsplanen framgår bland annat, att auktorisationen till I klass domare i allmänhet inte kan påräknas förrän efter cirka fyra år för en aspirant utan några som helst förkunskaper. Andra klass domarskap kan däremot nås betydligt tidigare, av många kanske redan efter två års utbildning. Enligt fastställd plan skall utbildningen omfatta följande:

1. Hundförarutbildning avseende allmän hundhållning och lydnadsdressyr
2. Utbildning till tävlingsförare (lägst nybörjarklass)
3. Teoretisk utbildning omfattande
 - a) inläring av provningsreglernas bestämmelser rörande momentens rätta utförande
 - b) bedömningsprinciper, domares uppträdande på tävlingsplatsen, upprättande av resultatlistor m m
 - c) tävlingsorganisation och bestämmelser för bruksprovs avhållande
 - d) studier i kynologi - enskilt eller i cirkel - i likhet med vad som gäller för blivande instruktörer eller lärare i hundtjänst
4. Grundläggande praktisk instruktörsutbildning

Ovannämnd utbildning bedrivs i huvudsak på lokalplanet i enlighet med kretsstyrelsens intentioner och avser att förbereda den blivande aspiranten för avläggande av teoretiskt och praktiskt prov för andra klass domarskap. I vissa fall kan det vara lämpligt att sammanföra samtliga deltagare till gemensamma kurser i regional regi - ett förfaringssätt som bör tillämpas, när förhållandena medger detta. Härigenom nås nämligen större likformighet i utbildningen och ökade möjligheter till utbyte av erfarenheter.

Innan aspirant tillåts delta i centralt anordnat praktiskt prov, skall vederbörande först vid dylikt prov i regional regi ha dokumenterat sitt kunnande. För undvikande av kuggning på grund av otillräcklig rutin i bedömning bör aspiranten så ofta tillfälle här till bjuda fungera såsom domarpraktikant vid skilda slags prov och tävlingar tillsammans med de ordinarie domarna. Hemställan härom görs i god tid före tävlingsdagen till vederbörande kretsstyrelse. I samråd med domarna och arrangören avgör denna därefter den gjorda framställningen. Det kan även vara av stort värde att delta i lokalt eller regionalt anordnade kurser och konferenser för att därigenom skaffa sig en vidare syn på alla de problem som hör samman med domarkallet.

Efter erhållen auktorisation måste inlärd färdigheter hållas vid liv och ytterligare förkovran ske, därest en II klass domare med framgång skall kunna klara teoretiskt och praktiskt prov till I klass domarskap. Någon tidpunkt för det teoretiska provets avläggande efter auktorisationen till II klass domare finns inte angiven, varför det strängt taget är möjligt att delta i dylikt prov när som helst under den 2-årsperiod som måste förflyta före avläggande av det praktiska provet. Denna tid bör väl tas tillvara genom att II klass domaren först och främst söker döma vid officiella bruksprov och tävlingar i de klasser och grupper auktorisationen omfattar, men också - och detta är minst lika viktigt - till förkovran vad avser segrarklassens moment. Lämpligast sker detta vid inofficiella prov såsom klubbmästerskap, DM etc. Vad som sagts rörande II klass aspirantens tjänstgöring såsom domarepraktikant och deltagande i kurser och konferenser gäller självfallet i lika hög grad för den som önskar utbilda sig till I klass domare.

Beträffande bruksprovsdomares utbildning bör slutligen framhållas, att man aldrig skall gå oförberedd till ett prov av vad slag det vara må. Ett underkännande känns nämligen olustigt, oavsett vem som drabbas därav. Många kan t o m bli så illa berörda av en kuggning, att de drar sig tillbaka för alltid. Av ekonomiska skäl är det också önskvärt att förberedelserna inför proven görs med den största noggrannhet.

Auktorisationens giltighetstid

Som framgår av provningsreglerna måste en person ha fyllt 21 år för att kunna auktoriseras som bruksprovsdomare. Denna auktorisation bibehåller vederbörande under hela sin livstid men får efter fyllda 70 år ej döma utan dispens. I vissa fall kan dock auktorisationen hävas för såväl I som II klass domare, men det måste då anses styrkt att domaren uppenbart åsidosatt sin plikt och att handlandet kunnat sätta domarkaderns anseende i fara.

Prövningsreglerna omnämner också fall, när en domare ej äger fungera utan att med godkännande först ha avlagt kompetensprov inför två domare vid officiellt bruksprov. I detta fall har domaren hela tiden kvar auktorisationen. Under förutsättning att dylikt kompetensprov avlägges inför två I klass bruksprovsdomare med minst tre bedömda hundar får provet ske i vilken grupp som helst inom ramen för vederbörandes auktorisation. Hemställan om att få fullgöra kompetensprov skall göras hos vederbörande bruksprovskommittéledamot. Denne skall därefter i samråd med arrangören avgöra i vilken grupp och klass provet skall fullgöras. Uppmärksammas bör att öppen bedömning ej får tillämpas i dylikt

fall. Efter avslutat prov åligger det de fungerande domarna att granska resultatet av kompetensprovet och därefter avgöra huruvida vederbörande skall godkännas eller ej. Besked härom skall sedan lämnas till centralkansliet genom arrangörens försorg. I samband härmed översändes även vederbörandes protokoll. Kansliet svarar sedan för att bruksprovskommittéledamoten underrättas om resultatet.

Ekonomiska bestämmelser

Utom den egna bostadsorten äger domare, som kallats till någon funktion vid prov, uppbära reseersättning och traktamente enligt centralt utfärdade bestämmelser. Arvode utgår ej.

Formella kompetenskrav

Vad avser domare av II klass anges i reglerna att auktorisationen ej kan ske förrän godkänt aspirantprov avlagts. Med aspirantprov menas i detta sammanhang såväl teoretiskt som praktiskt prov. Vidare krävs att aspiranten som förare skall ha deltagit i av SBK anordnat officiellt bruksprov i lägst nybörjarklass och därvid uppnått minst godkänt resultat. Aspiranten skall därutöver ha dokumenterat sitt kynologiska kunnande genom att med godkännande ha genomgått samtliga förberedande prov för inträde i central instruktörskurs eller på annat sätt ha förvärvat likvärdig kompetens. Med sådan kompetens förstås militär instruktörsutbildning vid arméns hundskola, flerårig tjänstgöring som biträdande instruktör inom lokalavdelning o dyl. Utöver nämnt mått av teoretiskt och praktiskt kunnande skall aspirant för att över huvud taget kunna ifrågakomma som domare äga de personliga egenskaper, som gör en person lämplig för denna funktion. Härmed menas förmåga att i alla situationer iakttä lugn och besinning. Vidare krävs att vederbörande skall vara konsekvent, rättvis, uppmärksam, auktoritativ och opåverkbar. Till de personliga egenskaperna hör sålunda att utöva en god vårdad.

Som framgår av prövningsreglerna kan den som under de närmast två föregående åren varit domare av II klass och därunder genom tjänstgöring såsom domare och tävlingsledare förvärvat erforderlig kompetens, efter förslag av SBKs centralstyrelse av Svenska Kennelklubben kallas att fullgöra nytt praktiskt aspirantprov. Innan dess måste dock godkänt teoretiskt prov avläggas. Efter godkännande i båda dessa prov kan en I klass aspirant auktoriseras såsom domare av I klass.

Fortbildning

En auktorisation innebär visserligen, att en person har formell rätt att fungera som domare eller i annan funktion, där domarkompetens erfordras, men den utgör å andra sidan inte alltid säker garanti för vederbörandes förmåga att till fullo behärska alla uppkommande problem. För att kunna lyckas härmed är det nödvändigt att en domare med jämna mellanrum genomgår viss fortbildning utöver den som erhålles på själva tävlingsplatsen. Till fortbildningen hör bl a att man fortlöpande håller sig å jour med prövningsreglerna och då särskilt med sådana avsnitt där ändringar gjorts och noggrant studerar av domarkonferenser utfärdade rekommendationer. Om möjligt bör man själv deltaga i skilda slags kurser och konferenser för domare, ty det är just vid sådana tillfällen möjlighet bjuds att få bedömningsfrågor allsidigt diskuterade.

ALLMÄNNA ANVISNINGAR FÖR DOMARES, FULLMÄKTIGES OCH TÄVLINGSLEDARES
UPPTRÄDANDE VID OFFICIELLA BRUKSPROV M M

Några allmänna synpunkter

Enligt prövningsreglerna åligger det arrangör av bruksprov och tävling att tillse, att fastställda regler för provs avhållande noggrant följes. De funktionärer som skall hjälpa arrangören härvidlag är i första hand domare, fullmäktig och tävlingsledare. Dessa är klubbens ansikte utåt i tävlingssammanhang. På deras uppträdande och kunnande beror det också, vilket omdöme som kommer att fällas om det ena eller andra provet. Som regel måste envar, som skall fungera i någon av de nämnda funktionerna, inneha domarkompetens. I prövningsreglerna finns kraven för ernående av sådan kompetens angivna och det är av utomordentligt stor vikt att avsteg från dessa krav ej görs och då inte minst vad gäller kravet på de personliga egenskaperna.

Konsten att på tävlingsbanan fullgöra sin funktionärssyssla till allas belåtenhet är mycket svår att lära sig, och långt ifrån alla lyckas härmed. Den nyutnämnde domaren gör vanligtvis det felet att jämställa auktorisationen med erforderligt mått av kunskap för att kunna reda ut alla de problem, som uppkommer i skilda sammanhang vid utövandet av domarkallet. Ingenting är förligare. Det krävs nämligen mycket lång praktisk erfarenhet innan en domare tillfullo kan anses insatt i alla de frågor, som hör samman med ovannämnda funktionärssysslor. De första årens tjänstgöring efter auktorisationen måste därför tas som en fortbildning för ernående av ökat kunnande och nödvändig rutin.

För de tre nämnda kategorierna funktionärer gäller följande.

Domare

Säkerligen är domaren den funktionär, som drar till sig den största uppmärksamheten. Det är domaren som skall skipa rättvisa, vilket automatiskt medför att dennes förehavanden följs i detalj inte bara av de tävlande utan också av åskådarna. Som domare måste man därför alltid ge akt på sig själv för att i görligaste mån förebygga klander, som funktionärer i denna syssla lätt utsätts för. Att förutse allt, som kan inträffa under en tävling är dock omöjligt, men med god insikt i detta avseende lämnade råd och anvisningar, finns god förutsättning för envar att bemästra alla de problem, som hör samman med skipandet av rättvisa på tävlingsplatsen.

Förberedelse

I de flesta fall får en domare före tävlingen veta i vilken grupp och klass bedömningen skall ske. Så fort man fått vetskap härom kan det vara välbetänkt att friska upp minnet genom att studera regeltexten för aktuellt prov ävensom anvisningar och rekommendationer. Speciellt viktigt är denna förberedelse i de fall, när man inte fungerat på länge i den nu aktuella gruppen och klassen. Har regeländringar gjorts sedan man sist tjänstgjorde som domare, bör man göra sig underkunnig om dylika ändringar genom att fråga andra mera insatta domare härom, såvida inte tolkningen av gjorda ändringar framgår av anvisningarna. Glöm ej heller att prövningsreglerna bör tas med vid tävlingstillfället, om kollationering erfordras för att kunna förvissa sig om huruvida en viss uppfattning är rätt eller ej.

Uppträdande på tävlingsplatsen

Som redan nämnts så är en domare iakttagen från alla håll. Detta gäller redan från den stund, när man kommer till platsen. Det sägs ofta att det första intrycket man får av en människa i hög grad kommer att påverka slutomdömet om vederbörande, och mycken sanning torde ligga däri. Man skall därför akta sig för att ta på sig någon slags "domarmin" för att injaga respekt. En sådan attityd för närligen med sig ett konstlat uppträdande. Var istället naturlig, tala vänligt med folk och undvik att göra sken av att här är det jag som bestämmer. Kanhända lyckas man då redan från början få sympatier hos tävlande och publik. Att stå på god fot med alla och envar om det inträffar något komplicerat att klara upp under tävlingens gång, är inte oväsentligt för en domare. Kroppsställningar som ger intryck av maklighet och bristande intresse för uppgiften skall man söka undvika. Behöver man ingripa och tillsammans med tävlingsledaren rätta till något felaktigt, så skall detta ske i en lugn och hyfsad ton utan svordomar. Överhuvudtaget måste en domare iaktta en lugn och förtroendeingivande hållning oavsett vad som inträffar på tävlingsplatsen.

Klädsel

En domares klädedräkt bör vara hel och ren samt lämpad för årstiden. Lägg på minnet att slarv med klädseln alltid påverkar omdömet om en person i negativ riktning. Beaktas bör att en domare vid bedömningen av vissa fältprov måste kunna gå sig ut i terrängen och att väderleken kan skifta rätt snabbt. Tag därför alltid med regnskydda, så att bedömningen kan fortgå obehindrat även i otjänlig väderlek. Ett paraply kan också vara bra att ha tillhands för att skydda protokollen med vid regn.

Hjälpmedel

Inled aldrig bedömningen med att slå i provningsreglerna. Det ger nämligen intryck av osäkerhet. Måste man av någon anledning kontrollera en viss sak, så smussla inte med regelboken bakom ryggen utan visa detta öppet. Kom dock ihåg att den domare som gång efter annan måste ta provningsreglerna till hjälp för att kontrollera sitt handlande mycket snart förlorar allt förtroende. För undvikande av obehag de ta avseende bör studium av reglerna ingå som väsentlig del i förberedelserna.

Tidhållning

För varje bruksprov och tävling måste finnas ett fast tidsschema, som måste hållas. Tidsförskjutningar orsakade av försenad ankomst av domare kan under inga förhållanden accepteras. Ingenting är så irriterande som väntan på funktionär. Både tävlande, åskådare och arrangör blir lätt rasande redan efter någon minuts väntan. Lita därför inte på slumpen utan se jämt till, att tidsmarginalerna är tillräckliga. Ett missöde under färdvägen med någon fördröjning som följd redör alltid svårigheten att förklara och röner dessutom sällan någon förståelse. Man bör således alltid komma i god tid. En domare bör närligen ha viss tid till förfogande för att hämta protokollen, sätta sig in i arrangemangen m m. Uppstår hinder för inställelse av skäl däröver man ej kan råda, meddela detta omgående till arrangören.

Den domare som utan laga förfall helt uteblir från ett prov vid vilket vederbörande åtagit sig att fungera, gör sig skyldig till en oförsvärbar handling. Det blir i sådant fall nämligen inte enbart arrangören som försätts i en penibel situation, utan även "tredje man", dvs de tävlande.

Tydlig skrift och minnesanteckningar

Att protokollet förs på rätt sätt är nödvändigt för att sekretariatet skall kunna uppgöra resultatlistor m m. En viktig detalj är att alla siffror är tydliga samt att uträkningar av poängsumman görs korrekt. Innan man över huvud taget börjar att göra några noteringar, bör man tillse att dessa görs på rätt ställe i protokollet. Överstrykningar ger alltid ett dåligt intryck och kan därjämte medverka till att överskådligheten ej blir den önskvärda. Det är därför bättre att använda sig av radergummi om fel siffra skrivits. Anteckning om för stora avvikelser från önskvärt normalutförande bör alltid göras på härför avsedd plats i protokollet. Dessa anteckningar kan vara bra att ha såväl när domarna skall överlägga om klassplacering som - vilket kanske är minst lika viktigt - då någon tävlande vill ha förklaring till gjort betygsavdrag. Utrymmet för minnesanteckningar är dock i allmänhet otillräckligt, speciellt gäller detta avseende anteckningar rörande fältproven. Använd därför även protokollets baksida för att anteckningarna skall bli lättlasta. Ja, strängt taget bör det intet hinder att medföra lösa anteckningsblad, som kan lästas vid protokollet.

Skriv alltid under protokollet, en åtgärd som med fördel kan göras före provet och dessutom medför tidsvinst, därest protokollen - som många gånger sker - insamlas under hand för granskning på sekretariatet. Har protokollen på grund av otjänlig väderlek blivit skadade och oläsliga eller svåra att tyta för annan än vederbörande domare, måste denne själv upprätta nya protokoll. Ansvaret för att ett protokoll är korrekt och fullt läsligt årlar nämligen alltid domaren ensam.

Val av plats

En ovillkorlig förutsättning för att en domare skall kunna fullgöra sin uppgift på ett tillfredsställande sätt är ett rätt plats väljes under bedömningen. Detta kan vara svårt nog ibland och kräver mestadels att man förflyttar sig på tävlingsplatsen allteftersom momenten växlar. Dyliga förflyttningar bör dock ske i lugnt tempo så att hundarna ej störs. Vid val av plats bör hänsyn också tas till tävlingsledarens placering, så att denne funktioner inte skyms av sikten. Gå aldrig för nära hunden; och framförallt uppträd på samma sätt mot samtliga hundar så långt detta är möjligt. Det är nämligen oerhört genant för en domare att efter en tävling få höra, att utvisat betygsavdrag skulle ha berott på domarens uppträdande. Undvik sittande ställning för den ger knappast samma möjlighet till iakttagelser som stående. För att undvika kländer bör man ej heller krypa in i någon parkerad bil eller annan undanskynd plats vid otjänlig väderlek, varifrån det ej är möjligt att i detalj följa tävlande ekipages förehavanden i detalj. Att välja rätt plats är lika viktigt vid bedömning av fältarbete som lydriksprov. I spår- och sökhundsgrupperna kan därför bedömningen av ett flertal hundars fältprov bli fysiskt ansträngande för en domare.

Öppmärksamhet

Förutom stort mått av kunnande rörande rätta utförande och reglerna för deras bedömning, så är förmågan att döma rätt till väsentlig del beroende av att kunna ge akt på detaljer. För att kunna göra

detta måste en domare - som redan nämnts - alltid tänka på att välja lämplig plats. Det krävs också oavbruten uppmärksamhet på den tävlande och dennes hund. Tag därför aldrig blicken från ekipaget, förrän momentet är avslutat, oavsett vad som händer i närheten. Börja inte anteckna felaktigheter i utförandet under pågående moment, utan försök hålla dessa i minnet. Dylika anteckningar kan nämligen ej göras med mindre än att kontakten med den tävlande släpps. Finns sekreterare tillhands kan domaren självfallet diktera sina iakttagelser för denne. Ge akt på alla detaljer och försök särskilt utröna, huruvida ett visst felaktigt beteende upprepas gång efter annan. Till uppmärksamheten hör även att man skall försöka få ett helhetsintryck av ekipaget. Vilken vikt som skall fästas vid småsaker kan nämligen till viss del bli beroende av helhetsintrycket. Att en domare hela tiden måste arbeta på helspänn beror på att den tid, som står till förfogande mellan moments avslutande och visning av betyg är mycket knapp. Summeringen av gjorda iakttagelser och ställningstagande till vilket betyg som skall ges måste som regel ske inom loppet av 2-3 sekunder.

Konsekvens

Att i alla lägen döma konsekvent är nog det allra svåraste en domare har att lära sig. Detta är dock nödvändigt för att full rättvisa skall kunna skipas hundarna emellan. Vad menas då med konsekvens i detta sammanhang? Är det att dra ned betyget lika mycket för samtliga hundar som gör ett och samma fel? Ja, vid en förenkling av problemet kan det kanske uttryckas på så sätt. Snart nog finner man emellertid att denna bedömningsmetodik är svår att tillämpa. Hundarna uppträder högst olika beroende på ras, temperament m m, förhållanden som automatiskt medför variationer i utförandet. Härtill kommer att man sällan ser exakt samma fel i utförandet hos två hundar. Det måste därför utrönas, huruvida två eller flera beteenden, som till arten kan skilja sig något från varandra, skall anses lika graverande eller ej. Det kan ibland vara frestande att låta ett hurtigt och trevligt uppträdande av förare och hund påverka betygsättningen därhän, att man liksom blundar för fel som tidigare renderat annan tävlande betygsänkning. Detta får inte ske, emedan ett dylikt handlande varken kan försvaras eller är förenligt med det alltid oeftergivliga kravet på full rättvisa.

Självständig bedömning

Bland det värsta en domare kan råka ut för är om vederbörande beskylls för att inte döma självständigt. Man måste därför alltid tänka på, att bedömningen grundar sig på egna iakttagelser, utan föregående överläggningar med den andre domaren. Vid öppen bedömning kan det i komplicerade bedömningsfall vara frestande att snegla åt sin meddomare för att söka utröna vilket betyg denne tänker ge, ett förfaringssätt som självfallet är både klandervärt och felaktigt. Överhuvudtaget bör man undvika att under själva bedömningen ha ögonkontakt med den andre domaren. Orsaken härtill är att de båda domarnas uppfattningar om hur ett visst utförande skall bedömas kan divergera och att blotta konstaterandet av dylika skillnader i bedömningen lätt kan skapa osäkerhet hos dem båda. Det finns dock fall när samråd domarna emellan inte bara är tillåten utan strängt taget nödvändig för att den tävlande skall erhålla ett rättvisande betyg. Dessa fall är emellertid begränsade till fältproven och då framförallt provet i rapporthundgruppen.

Beträffande den självständiga bedömningen bör utöver det ovan sagda påpekas att det inte är genant att betygsmässigt skilja sig från sin meddomare även om det skulle bli fråga om relativt stor skillnad. Uppfattningarna om allt vad som händer på en tävlingsbana kan av naturliga skäl inte alltid vara lika hos två personer, oavsett hur väl dessa förberett sig inför uppgiften. Därtill kommer att domarna på grund av skilda placeringar inte har möjlighet att göra samma iakttagelser. Genant är det däremot - i långa loppet även ohållbart - att i exempelvis bedömning av lydnadsmomenten låta det egna betyget bli beroende av den andre domarens uppfattning.

Reaktioner från åskådarehåll

Ingen domare torde kunna undvika att bli mer eller mindre illa berörd, i de fall publiken börjar ge sitt missnöje tillkänna över gjorda domslut genom visslingar eller liknande ljud. Ofta inträffar dylika för domaren pinsamma intermezzon på grund av stora skiljaktigheter i betygsättningen domarna emellan. Ibland är det möjligt att fastslå mot vilken av domarna publiken vänder sig, ibland inte. Oavsett om detta kan utrönas eller ej, så gäller det att bevara lugnet och låtsas som om ingenting hänt. Visserligen är åskådarna vid klubbens tävlingar mestadels sakkunniga, men trots detta inträffar det allt emellanåt att en domare kan komma i onåd även i sådana fall, då vederbörandes bedömning varit fullt korrekt. Ta det dock lugnt och diskutera aldrig med någon bland åskådarna om gjord bedömning utan sök på ett smidigt sätt avvisa varje försök till dispyt. Inträffar det att reaktionerna mot ett domslut blir särskilt kraftiga, bör man ta kontakt med tävlingsledaren och den andre domaren. Ett misstag kan ha blivit begånget genom att fel siffra visats eller liknande; och i sådana fall skall dylika uppenbara misstag självfallet rättas till.

Ändring av betyg - ömtälig fråga

Bör en domare inför tävlande och övrig publik någonsin erkänna att ett visst moment bedömts felaktigt? Den frågan har säkerligen mången domare ställts inför när ett domslut utlöst visslingar eller buanden och vederbörande själv - omedelbart efter det betyget kungjorts - kommit underfund med, att betygsättningen inte varit den riktiga. Att detta problem är känsligt framgår bland annat av att ändring av redan kungjort betyg sällan förekommer, trots att grundad anledning härtill finns då och då. Domarna vill nämligen inte gärna erkänna sina misstag utan föredrar att låta det hela passera i förhoppning om, att reaktionen utifrån snart skall lägga sig. Vilket är då rätt? Svaret på den frågan är inte svårt att ge. Kravet på största möjliga rättvisa åt den tävlande måste ju varje domare ha för ögonen och då kan det inte vara riktigt och försvarligt att en s k "domartabbe" skall drabba den tävlande. Ibland skulle detta kunna medföra att en hund berövades segern, ett efterlängt certifikat eller liknande. Det bör därför ligga i varje domares intresse att i första hand verka för att betygsättningen blir den mest korrekta. Risk för kritik mot en domare för att denne rättat till en uppenbar felaktighet får härvid inte stå hindrande i vägen. Man bör dock hålla i minnet, att dylika allt för ofta förekommande tillrättalägganden av en och samme domare mycket snabbt leder till att dennes kompetens sätts i fråga både av tävlande och publik. Enklarest rättar en domare till ett felaktigt betyg genom att låta tävlingsledaren meddela de tävlande och publiken ändringen av betyget och orsaken härtill.

Kan ej sedd prestation bedömas?

Frågeställningen kan synas något underlig, men faktum är att det ibland inträffar situationer, då frågan blir högaktuell. Det är de fall när en domare av någon anledning ej sett ett visst utförande eller del därav. Vederbörande kan hastigt ha blivit skymd av tävlingsledaren eller annan person. Vid moment som "Platsläggande" eller liknande, kan följden bli att den skymde domaren inte alls ser utförandet. Denne har då intet underlag för bedömning och vet i många fall inte hur det hela skall klaras av. Skall man gissa och sätta betyg därefter eller konferera med den andre domaren och ge samma betyg som denne eller helt enkelt avstå från bedömningen? Detta är frågeställningar som många domare brottats med. Vid en penetring av frågan finner man snart, att ingendera av nämnda tillvägagångssätt kan vara lämpliga. Som tidigare framhållits måste bedömningen enbart grunda sig på egna iakttagelser och strävan att alltid ge den tävlande största möjliga rättvisa. Följaktligen kan ett bedömningsproblem av nämnd art inte lösas på annat sätt än att momentet göres om. Härvid måste man hålla i minnet, att den andre domaren - som självfallet även då skall deltaga i bedömningen - kan bli tvingad att korrigera redan satt betyg. Framställning om att ett moment skall göras om görs till tävlingsledaren efter samråd domarna emellan. För undvikande av missförstånd och framförallt som förklaring till momentets upprepning bör tävlingsledaren meddela de tävlande och åskådarna orsaken till att hunden ånyo provas i samma moment. Man bör emellertid ha klart för sig, att varje nytt utförande lätt kan skapa irritation, speciellt hos den tävlande i sådana fall hunden misslyckas andra gången efter att tidigare ha klarat momentet med glans. Som tidigare nämnts gäller det därför att i alla lägen skärpa uppmärksamheten till det yttersta och på allt sätt söka förebygga att något inträffar, som tvingar domarna att låta göra om visst moment.

Kontroll genom utfrågning

Som allmän regel gäller att domare aldrig skall utfråga tävlande om hunds uppträdande. Däremot föreligger intet hinder att domaren kollar sin egen uppfattning med annan funktionärs - dock inte med domarens utom i tidigare nämnda fall. I vissa fall är det till och med nödvändigt att genom utfrågning söka utreda, huru hunden uppträtt. Detta gäller i särskilt hög grad vissa moment i skyddstjänsten. Även vid spårning kan det bli aktuellt att tävlingsledaren eller spårläggaren utfrågas om spårets rätta sträckning, därest inte detta framgår av överlämnad skiss. Det bör dock kraftigt framhållas att en domare i görligaste mån enbart skall grunda sin bedömning på vad denne själv sett och söka begränsa antalet utfrågningar till det minsta möjliga. Annars föreligger det uppenbar risk för att publik och tävlande uppfattar utfrågningarna som osäkerhet hos domaren. Därtill kommer att ständigt förekommande utfrågningar och diskussioner med figuranter, tävlingsledare och spårläggare automatiskt medför tidsutdräkt, som lätt kan bli enerverande för alla som följer provet.

Bör betyg delges tävlande under hand?

Denna fråga har mången domare ställts inför och tyvärr har det inte hittills funnits några bestämda föreskrifter om hur man bör handla. Avsaknaden av dylika bestämmelser har också medfört, att skilda förfaringssätt tillämpas. Den snälle och serviceinriktade domaren vill gärna se lite mänskligt på detta problem och lämnar oftast underhandsbesked om vilket betyg hunden fått, speciellt i sådana moment där dylik upplysning kan ske utan olägenhet. Andra domare tillämpar en helt annan princip och vägrar kategoriskt att till tävlande lämna förhandsbesked om gjord bedömning av vad slag det vara må. Vilket av nämnda förfaringssätt är nu det rätta? Svaret på den frågan måste bli att utlämnande av betyg under tävlingens gång kan vålla inte oväsentliga olägenheter för domarna, därest detta sätts i system och börjar tillämpas av samtliga tävlande. Olägenheten består närmast i, att domarna störs i bedömningen. Den tävlande nöjer sig nog i de flesta fall inte med att enbart få höra en viss siffra utan vill säkerligen också veta varför betygsänkning skett i de fall detta förekommit. I värsta fall vill vederbörande även ta upp en diskussion med domaren, om bedömningen inte fallit den tävlande i smaken. Härtill kommer - och detta är ganska allvarligt - att i de fall bara den ene domaren tillfrågas, så blir ju den lämnade betygsiffran inte definitiv. Den andre domaren kan nämligen av skilda orsaker ha haft en helt annan mening om utförandet med kraftig divergens i betygsättningen som följd. I dylika fall finns det risk för att en tävlande vid kungörandet av det slutgiltiga betyget blir irriterad och begär förklaring av domaren med det lägre betyget.

För att undvika allt det obehag som delgivning av betyg under hand förr eller senare kommer att medföra för de flesta domare bör principen härutinnan vara att betyg endast skall meddelas tävlande genom tävlingsledningens försorg och då först sedan tävlingen eller viss del därav genomförts. När resultatet på nämnt sätt kungjorts föreligger det självfallet intet hinder för enskild domare att till tävlande lämna förklaring till sin bedömning, därest tid härtill finns.

Tillrättaläggande av tekniska fel

Av skilda orsaker inträffar det rätt ofta att provningsreglernas bestämmelser beträffande moments utförande inte följs. Den ena gången kan det vara den tävlande som bryter mot nämnda regler. En annan gång kan det vara en funktionär (spårläggare eller figurant) som gör sig skyldig till brott mot reglerna så pass allvarligt, att förfarandet måste rubriceras såsom tekniskt fel. Det händer också - fast lyckligtvis inte så ofta - att otillåtna hjälpmedel används.

Vid konstaterande av tekniska fel gäller som allmän regel, att ett utförande i strid mot reglernas bestämmelser inte får betygsättas oavsett om avvikelser beror på den tävlande eller någon funktionär. Momentet måste med andra ord göras om. Det kan nämligen inte anses som försvarligt att bedöma en prestation där förutsättningarna för hundens handlande inte varit de i reglerna stipulerade. Beslut om att rätta till tekniska fel fattas av vederbörande domare. Uppmärksammas bör att det aldrig får överlåtas till tävlande att avgöra, om ett tekniskt fel i momentets uppläggning skall rättas till eller ej.

Normer för betygsättning

Vid betygsättning bör en domare särskilt tänka på att tillämpa enhetliga normer avseende samtliga deltagande hundar i respektive klass. Domarna måste därför redan vid bedömningen av den först startande hunden ha fullt klart för sig, hur momenten skall utföras för erhållande av högsta betyget och vilka normer som skall följas för betygsättningen vid olika avvikelser från idealutförandet. Som domare får man således inte "spara" högsta betyget för att ha detta till hands åt den hund, som kommer att utföra prestationen bäst. Följaktligen skall först startande hund kunna ges högsta betyget. Om detta sker bör man inte av de efterföljande kräva, att arbetet skall ha varit identiskt med den först startande hundens. Huvudsaken är att utförandena överensstämmer med den mall man från början själv uppställt. Skälet härtill är att två hundar sällan uppträder lika. Detta tvingar domaren till att skapa en så pass bred marginal för varje betygsiffra, att utrymme inom denna marginal finns för variationer i hundarnas beteendemönster. I klartext betyder detta, att två eller flera hundar kan ges samma betyg trots att det förelegat påvisbara skillnader i deras uppträdanden.

I många fall ger reglerna anvisning om hur bedömningen skall ske. Varje domare måste väl känna till dessa anvisningar för att kunna undvika brott häremot. För säkerhets skull bör det påpekas att en domare aldrig äger utsträcka rätten att döma efter fritt skön därhän, att bedömningen kommer att kollidera med provningsreglernas bestämmelser. Sålunda är det inte möjligt att ge högre betyg än 9 i exempelvis spårhundsgruppens segrarklass i de fall ett föremål saknas, oavsett hur perfekt hunden i övrigt arbetat. Ej heller kan en hund ges betyg i hopp av vad slag det vara månne, därest den hoppat endast i en riktning. (Dock med undantag av appellklass).

Vidkommande normerna för betygsättningen bör därjämte framhållas, att en domare bör iakttaga samma noggrannhet vid bedömning av mindre goda utföranden som vid ställningsstagande till topprestationer. Har en hund gjort ett undermåligt arbete, är det sålunda inte egalt om den underkännes eller ges betyget 5. Domaren måste ha fullt klart för sig, var gränsen går mellan betygen 5 och 0, så att ingen hund ges extra poäng eller berövas ett välförtjänt betyg.

Slutligen kan det vara på sin plats att i sammanhanget något beröra den situation domaren hamnar i, när vederbörande - trots noggranna iakttagelser och allvarliga försök att ge ett rättvisande betyg - tvekar om, huruvida betyget skall vara exempelvis en 7 eller en 8. För den "stränc" domaren li bör det måhända nära till hands att i sådana fall hellre sätta det lägre betyget än det högre. Kan detta vara riktigt sett ur rättvisesynpunkt? Knappast, för inträffar denna situation flera gånger med en och samma hund, så kommer ju en strikt tillämpning av förfarings sättet att resultera i att hunden sammanlagt erhåller atskilliga poäng, mindre än den förtjänat. Istället skall man sträva efter att nå ett rättvisande slutresultat.

Kan betyg justeras för att hund skall erhålla viss utmärkelse?

Vid sammanräkning av betygen och upprättande av resultatlista inträffar det då och då att en hund är snubblande när den på sin summa som erfordras för certifikat, uppflyttning eller godkännande. Ibland händer det till och med att det endast fattas en halv poäng. Finns det då möjlighet för domarna att efter samråd vidta en justering av redan kundgjort betyg för att en sådan hund skall komma att uppfylla de för-

mella fordringarna för exempelvis certifikat? Svaret härpå måste bli nej. Gjord betygsättning får under inga förhållanden ändras efter slutförd tävling, inte ens om domarna själva efteråt anser att den eller den hunden borde ha getts något högre betyg med hänsyn tagen till det helhetsintryck de fått av den. Mot bakgrunden av vad som tidigare sagts om domares strävan att alltid söka bedöma rättvist kan det synas något svårförståeligt, att möjlighet ej finns för en justering av bedömningen efteråt, men vid närmare eftertanke finner man dock snart, att varje ruckning av ett slutresultat - antingen detta sker uppåt eller nedåt - skulle försätta domarna i en chällbar situation och dessutom i många fall skapa irritation bland de tävlande. Bland dessa finns det nämligen alltid någon som redan räknat ut hundarnas placering på basis av under tävlingens gång offentliggjorda betyg.

Åtgärder efter avslutad tävling

Så snart en tävling är avslutad åligger det domaren att utan dröjsmål kontrollera att protokollen är rätt förda och därefter inlämna dessa till sekretariatet. Sedan resultatet av bedömningen kollationerats, vidtar arbetet med upprättande av resultatlista. Det bör påpekas att domarna ensamma är ansvariga för att dessa listor upprättas på ett korrekt sätt även i sådana fall, när arbetet härmed uppdragits åt särskilt utsedda funktionärer. Det får sålunda inte förekomma att domarna lämnar tävlingsplatsen innan resultatlistorna är färdiga och undertecknade av dem båda. Påteckning av listorna in blanko är något som inte kan försvaras. Strängt taget bör en domare anse det som synnerligen angeläget att kvarstanna på tävlingsplatsen till prisutdelningen är över; först då är tävlingsarrangemanget slut. De tävlande sätter säkert också mycket stort värde på att domarna är tillstädes vid den högtidliga ceremoni som en prisutdelning är avsedd att vara. Förarna till segrande hundar ser också gärna domarna bland de gratulanter som trängs för att lyckönska till segern.

Skall en domare sträva efter att nå popularitet?

Ofta talas det om att den eller den domaren inte är populär och därför inte bör anlitas. Dylika yttranden måste baseras på att vederbörande råkat i onåd hos någon eller några tävlande. När en domare får höra sådana omdömen om sig själv så gäller det att inte bli förgrymmad för det är strängt taget omöjligt för någon domare att vara alla tävlande till lags. Har man åtagit sig den ansvarsfulla uppgiften som domare, får man helt enkelt acceptera att komma i blåsväder någon gång. Att söka förebygga detta genom att visa generositet vid betygsättningen är inte möjligt. En sådan jakt efter popularitet leder nämligen ofelbart till ett fullt berättigat klander förr eller senare. Överhuvudtaget skall en domare i allt sitt handlande aldrig sträva efter att bli populär. Där emot bör man i denna funktion söka bli respekterad och det blir man endast genom sitt kunnande och att alltid uppträda korrekt.

Domaren som åskådare eller tävlande

Lika intressant som det är att döma en tävling lika spännande och framförallt lärorikt kan det vara att såsom åskådare följa andra domares bedömning. Som åskådare bör man dock alltid tänka på att iaktta stor försiktighet beträffande sina uttalanden om bedömningen. En regel bör

vara att man aldrig offentligt kritiserar andras domslut även i fall dessa enligt egen mening skulle anses direkt felaktiga. En sådan ståndpunkt beror inte enbart på lojalitetshänsyn utan i lika hög grad på att en åskådare inte har samma möjlighet att observera detaljer som de tjänstgörande domarna. För åskådaren blir oftast synfältet ett annat, likaså avstånden. Skillnaden i koncentration kan också bidra till uppkommande divergenser i uppfattning mellan å ena sidan tjänstgörande domare och å andra sidan en domare på åskådarplats.

Ibland kan det inträffa att missnöjda tävlande under pågående eller avslutad tävling tar kontakt med en domare, som följt tävlingen såsom åskådare och vill efterhöra sådan domares uppfattning om vissa domslut. Även i dylikt fall gäller att man inte skall ta ställning varken för eller emot några domslut även om man skulle ha bibringats uppfattningen att den missnöjda har fog för sitt klander mot de fungerande domarna. Har man inte själv sett bedömningen ifråga, finns det all anledning att vara särskilt försiktig, enär en tävlandes redogörelse för vad som förevarit oftast inte överensstämmer med det verkliga förhållandet.

Vad som ovan sagts beträffande domarutbildad person som åskådare, gäller i lika hög grad i de fall sådan person deltar vid provet såsom tävlande.

2. Tävlingsledare

Varje prov skall ledas av en tävlingsledare, som skall vara domare av I klass eller II klass och auktoriserad för de grupper provet omfattar. Dispens från krav på domarkompetens kan i undantagsfall beviljas av vederbörande bruksprovskommittéledamot. Förutsättning härför är emellertid att man på goda grunder kan antaga att vederbörande kommer att klara uppgiften på ett tillfredsställande sätt. Huruvida ett prov skall bli lyckat eller ej beror i stor utsträckning på tävlingsledaren. Det är nämligen denne som svarar för att arrangemangen är de rätta samt att i programmet angivet tidsschema hålles.

Förberedelse

Prov av vad slag det vara måste alltid noggrant förberedas - ett arbete som åvilar tävlingsledaren. Ju noggrannare förberedelserna är, desto större blir utsikterna att arrangemangen kommer att utfalla till be-latenhet. Vid uppläggning av prov måste tävlingsledarens strävan vara att så långt möjligt tillgodose såväl domarnas som de tävlandes önskemål. Det har tidigare sagts att en domare före provtillfället bör friska upp minnet genom att studera regeltexten och anvisningarna till denna. Detta gäller i lika hög grad tävlingsledaren, emedan denne i första hand bär ansvaret för att hundarna prövas på rätt sätt. Beträffande övriga för provs avhållande nödvändiga förberedelser hänvisas till Anvisningar för anordnandet av officiella bruksprov och tävlingar.

Uppträdande på tävlingsplatsen

Tävlingsledaren blir av naturliga skäl alltid den person, som tilldrar sig mycket stor uppmärksamhet. I denna funktion måste man nämligen - om allt skall gå i lås - ge direktiv om allt som skall göras. Sköts allt rätt bör strängt taget ingen annan röst än tävlingsledarens höras på tävlingsbanan. Att allt bestyr överlåtits på denne funktionär innebär dock inte att vederbörande får domdera hur som helst. Ett prov mås-

te ledas smidigt och elegant. Ju färre hårda ord från tävlingsledarens sida, desto bättre intryck av tävlingen. Viktigt är emellertid att alla kommandon och tillsägelser utsäges högt och tydligt, så att dessa kan uppfattas utan svårighet av såväl tävlande som domare. Vad gäller uppträdandet på tävlingsplatsen bör en tävlingsledare vidare tänka på att söka iaktta ett lugnt och behärskat uppträdande i alla situationer. Bär sig en tävlande dumt åt i något avseende, så bli aldrig arg på vederbörande utan sök med bibehållet lugn rätta till det felaktiga. I det långa loppet är det nämligen - vilket man nogsamnt bör hålla i minnet - genom det korrekta uppträdandet mot alla och envar på tävlingsplatsen och i dess närhet som man blir respekterad såsom tävlingsledare.

Klädsel

Vad som under avsnittet "domare" sagts om klädsel gäller även för tävlingsledare. Kläderna bör vara lämpade för den tjänst, varom här är fråga, dvs klädedräkten bör vara av ömt material. Ett oeftergivligt krav är dock, att den ger ett värdat intryck. Även en tävlingsledare bör självfallet ha regnskydd med sig i reserv.

Hjälpmedel

I motsats till domare är det fullt naturligt att en tävlingsledare har de hjälpmedel tillgängliga, som erfordras för att leda provet. Härvid kan man använda sig av provningsreglerna, men i allmänhet är det bättre att före provet göra upp en förteckning på i detta ingående moment med anteckningar om i vilken ordning hunden skall provas i dessa. En dylik förteckning kan utan olägenhet hållas i endera handen. Vidare bör anteckningar rörande sättet för momentens utförande finnas, enär detta är så gott som nödvändigt för att få samtliga hundar provade enligt samma mall. Anteckningarna bör dock endast användas som stöd för minnet. Så långt möjligt är bör man söka lära sig provets gång utantill. Annars är det risk för att man hela tiden står och läser innantill, vilket kan ge intryck av osäkerhet och dessutom medföra tidsförlust.

Kommandoord

Det har ofta diskuterats vilka kommandoord som är mest lämpliga för ledning av prov. Att diskussion härom förts har berott på, att det då och då reses vissa invändningar mot de nu tillämpade militära kommandoorden. Under dessa diskussioner har det frågats, om inte klubbens prov och tävlingar kan ledas på ett "civilt" sätt utan användning av sådana kommandon som "avdelning framåt march", "avdelning halt" etc. Efter ingående penetrering har man dock alltid konstaterat, att ett prov lättast leds med användande av de militära kommandoorden. Att man kommit till denna ståndpunkt har berott på, att tävlingsledaren tidsmässigt måste ha full kontroll över varje utförande. Det har också sagts - och mycken sanning ligger däri - att de korta och bestämda militära kommandoorden även gagnar den tävlande. Genom dessa får nämligen denne en signal om den exakta tidpunkten för moments början och slut ävensom om påbörjandet resp avslutandet av i momentet ingående detaljer, varom tävlingsledaren skall ge tillsägelse.

Användandet av ovannämnda kommandon får dock inte medföra, att tävlingsledaren söker spela en härförares roll. Som redan nämnts bör ett kommando avges med en lugn och lagom avvägd röststyrka. Tillämpas detta konsekvent är risken för att det hela skall verka ett militärt exercisfält inte så stor. Det bör i sammanhanget framhållas att det inte är något tvång att använda de militära kommandoorden. Skulle någon tävlingsledare önska begagna andra kommandon, föreligger således intet hinder härför, allt dock under förutsättning att detta ej blir till men för någondera parten.

Provets tempo

Prov av vad slag det vara må skall alltid bedrivas i ett lugnt tempo. Vad gäller sådana moment som "linförighet" och "fritt följ" måste tävlingsledaren tänka på, att hunden prövas under så pass lång tid att domarna kan få en uppfattning om hundens förighet. Efter varje moment görs ett kort uppehåll för att domarna skall ha möjlighet att föra erforderliga anteckningar. Ibland kan det vara lämpligt att hos domarna efterhöra om de är redo att övergå till nästföljande moment.

Tidhållning

Ansvaret för att ett prov börjar och slutar vid förutbestämda tidpunkter ävensom att i tävlingsprogrammet angivna hålltider följes åvilar i första hand tävlingsledaren. Särskilt viktigt är det att tidsförskjutningar som kan drabba de tävlande inte förekommer. Detta gäller framförallt vad avser spårs ålder. Tidsschemat för spårens utläggning och för hundarnas påsläpp måste därför uppgöras med den största noggrannhet. Det kan vara välbetänkt att på detta schema uppta en ordentlig tidsmarginal mellan de olika spåren, enär det ofta händer att domarna vill ägna någon eller några hundar lite större intresse än andra. Märker tävlingsledaren att ett prov av någon anledning drar ut på tiden längre än beräknat, bör anmälan härom göras till tävlingsledningen.

Val av plats

Under tävlingens gång skall tävlingsledaren alltid tänka på att välja lämplig plats. Hänsyn bör härvid tas dels till att den tävlande utan svårighet kan uppfattakommandoorden, dels att domarna har möjlighet att höra inte bara de clika kommandona utan även alla andra tillsägelser och anvisningar som ges till den tävlande, dels ock att tävlandes hund icke störes. Platsen måste också väljas med hänsyn till domarnas placering så att dessas sikt inte skymms. För att lyckas härmed måste tävlingsledaren av naturliga skäl vara rörlig. Detta gäller i särskilt hög grad vid prov i skyddstjänst, där en ledare på grund av hunds skälrande måste vara relativt nära den tävlande för att kunna göra sig hörd. Vid allt näsarbete skall man som tävlingsledare undvika att uppehålla sig på vindsidan av i arbete varande hund. Överhuvudtaget bör en ledare av vad prov det vara månne med iakttagande av vad ovan sagts i alla lägen söka uppehålla sig på sådana platser mot vars val berättigad kritik ej kan riktas, därest en hund misslyckas.

Uppmärksamhet

Självfallet äger tävlingsledaren ej ta befattning med själva bedömningen. Trots detta bör denne ändock med största uppmärksamhet följa allt som händer på tävlingsplatsen, inte minst vad gäller hunds beteenden i olika situationer. Det inträffar nämligen ibland, att domarna begär upplysning av tävlingsledaren om någon detalj i hundens uppträdande, såsom tjuvstart e dyl och då är man skyldig att lämna dylika upplysningar. Det kan vara bra att veta, att skärpt uppmärksamhet på allt av vikt är en av förutsättningarna-- kanske den viktigaste - för att man som tävlingsledare skall lyckas med uppgiften.

Rätt att ingripa mot störande inslag

Inträffar det att obehöriga människor eller hundar råkar komma ut på appellplanen eller annan plats där prov pågår, åligger det tävlingsledaren att ingripa och vid behov temporärt avbryta tävlingen. Har hund störts av dylikt intermezzo, kan det bli aktuellt att göra om ett visst moment. Härom beslutar dock inte tävlingsledaren, utan vederbörande domare. Uppmärksammas bör att hund, som av någon anledning blivit allvarligt störd av främmande inslag, alltid bör ges tillfälle att först lugna sig genom ett kort avbrott i tävlingen, innan resterande del av provet påbörjas.

Rätt att avbryta prov tillkommer ej tävlingsledaren

Vad beträffar tävlingsledarens uppträdande och handlande bör särskilt poängteras, att denne icke äger rätt att avbryta prov på grund av visad oförmåga hos hund. Ej heller föreligger rätt härtill i de fall förare uppträder så pass olämpligt, att fråga uppstår om vederbörandes avstängning från provet. Avgöranden i sådana fall kan fattas endast av vederbörande domare (betr avstängning av fullmäktig); men självfallet åligger det tävlingsledaren att hålla dessa underrättade om vad som sker i berörda hänseenden, om de icke själva observerat vad som skett.

Ansvar

Ansvar för att biträdande tävlingsledare och övriga medhjälpare är väl insatta i sina arbetsuppgifter åvilar tävlingsledaren ensam. Vid prov där endast en tävlingsledare utses kan ett dylikt ansvar kännas tungt, emedan denne ej kan vara överallt för att ingripa om något går på tok. Instruktionerna till medhjälparna i sådana fall måste därför vara särskilt utförliga och klara så att de skilda proven kan avhållas enligt tävlingsledarens intentioner, även om denne inte är tillstädes överallt.

Om tävlingsledaren märker att prövningsreglerna inte följs vid något prov, skall han genast anmäla detta till fungerande domare och se till att rättelse nås.

e

Efter avslutat prov är tävlingsledaren skyldig att se till att all material, som använts vid provet, blir återlämnad. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt att ingen material lämnas kvar i terrängen. Har något förkommit skall arrangören underrättas härom.

Resultatlista

Arbetet med resultatlistan ävensom ansvaret för att listan är korrekt åvilar som redan nämnts fungerande domare. Den enda befattningen tävlingsledaren behöver ta med listan är att påteckna sitt namn. Innan så skett äger denne ej lämna tävlingsplatsen. Vid tidigare sagts under avsnittet "domare" rörande närvaro vid prisutdelning gäller självfallet även tävlingsledare.

3. Fullmäktig

Vid prov där särskild fullmäktig utsetts är det denne funktionär som bär ansvaret för provet i dess helhet. I allmänhet utses särskild fullmäktig endast vid tävling om svenskt mästerskap och vid internationella tävlingar och vederbörande måste då vara domare av I klass. Har vid övriga prov särskild fullmäktig inte utsetts, fullgör domarnas ordförande, dvs den i tjänsten äldste domaren inom respektive domarlag, fullmäktiges åligganden, Detta innebär att fullmäktigefunktionen i vissa fall, nämligen vid appellklass och nybörjarklass, kan fullgöras även av II klass domare.

Arbetsuppgift

Enligt provningsreglerna åligger det fullmäktig att avgöra protester ävensom att fatta beslut om föräres avstängning från fullföljande av påbörjat prov. Vidare skall en fullmäktig i sin egenskap av högste chef på tävlingsplatsen alltid vara beredd att självmant eller på begäran vidtaga de åtgärder som kan anses påkallade för provets behöriga gång. Förutsättning för fullgörande av denna ytterst grannliga uppgift är bl a att fullmäktigen är väl orienterad om arrangemangen och på nära håll söker bilda sig en uppfattning om tävlingens förlopp. Härvid bör särskild uppmärksamhet ägnas sådana prov, som ur tävlingssynpunkt är särskilt känsliga. Hit räknas framförallt alla spårprov men också ett flertal andra specialprov.

Inträffar det vid prov där särskild fullmäktig icke utsetts, att protest avseende annan anmärkning än som rör bedömning riktas mot den tävlandes eget domarlag, bör dylik protest icke avgöras av ordföranden i detta lag utan hänskjutas till annat domarlags ordförande. Härigenom slipper en domare att döma i egen sak.

I övrigt bör beträffande protester framhållas, att dessa alltid skall vara skriftliga med en klar motivering. Innan en protest tas upp för prövning bör vederbörande domare och i förekommande fall även tävlingsledaren beredas tillfälle att yttra sig. Erfordras kompletterande upplysningar av den tävlande, som inlämnat protesten, bör dylika upplysningar infordras av denne. I vissa fall kan det visa sig nödvändigt att även höra andra funktionärer, såsom spårläggare eller figurant, för att få erforderligt underlag för bedömning av ett protestärendet. Oavsett om en protest bifalles eller inte skall samtliga av protesten berörda parter underrättas om fullmäktiges beslut. Har protesten avslagits bör den som protesterat i samband med delgivning av beslutet upplysas om möjligheten att anföra besvär häröver.

Då protester av vad slag det vara må vanligtvis sprider olust bland de tävlande, bör en fullmäktig sträva efter att diskussionsvägen söka lösa uppkomna tvister mellan dessa och vederbörande funktionärer. Dylikt ingripande bör göras innan ordväxlingen dem emellan blivit alltför hård och ingen vill ge med sig av prestigeskäl.

Deltagande i domarkollegium

Av prövningsreglerna framgår att en fullmäktig äger deltaga i domarkollegiet och yttra sig men ej deltaga i beslut. Avsikten härmed är, att fullmäktigen skall få tillfälle att delge domarna sina iakttagelser i de fall upplysningarna kan vara av betydelse för en hunds placering. Oftast är det då fråga om iakttagelser som fullmäktigen ensam kunnat göra tack vare större möjlighet att röra sig inom tävlingsområdet än domarna i allmänhet har.

Resultatlistor

Liksom fallet är med tävlingsledare så har fullmäktig intet formellt ansvar för resultatlistornas upprättande. Funktionen som sådan är dock av sådan art, att den som bekläder denna, i allas intresse bör medverka till att korrekta listor upprättas överlag. Finns tid härtill bör därför fullmäktigen ta detta såsom en angelägen uppgift vid sidan av sina övriga åligganden.

Närvaroplikt vid prisutdelning

Fullmäktigen är den funktionär som absolut bör närvara vid prisutdelningen. Som redan nämnts utses särskild fullmäktig endast vid vissa större prov vid vilka hundarna mestadels är av mycket god kvalitet. Striden om tätplaceringarna har därför som regel varit hård in i det sista, ett förhållande som medverkar till att just dessa prisutdelningar tilldrar sig stort intresse. Det blir också ofta en fullmäktiges uppgift att förrätta prisutdelningen. Att fullmäktigen måste kvarstanna på tävlingsplatsen tills prisutdelningen är över beror också på att tävlande äger inlämna protest så sent som $\frac{1}{2}$ timme efter provets avslutande och i allmänhet avslutas inte ett prov förrän strax före prisutdelningen skall äga rum.

PRINCIPIELLA REGLER FÖR BEDÖMNING AV OFFICIELLA BRUKSPROV OCH TÄVLINGAR

Några allmänna synpunkter

Förutsättning för att ett bedömningsresultat skall bli rättvisande är, att bedömningen framförallt sker i enlighet med de principiella bedömningsreglerna. En domare måste därför skaffa sig ingående kännedom om dessa regler för att överhuvudtaget kunna fungera på ett tillfredsställande sätt. En del av dem finns intagna i regelboken. Hit hör t ex bestämmelsen om att moment med få undantag inte får göras om. Av utrymmesskäl har huvuddelen av de principiella bedömningsreglerna måst lämnas utanför reglernas ram, men då de flesta av dessa regler grundar sig på en under årens lopp utbildad praxis, råder det inom den aktiva domarkadern samstämmighet om deras rätta tolkning.

Det anses såsom ett mycket allvarligt fel att döma i strid mot de principiella reglerna. En tävlande som drabbas av ett dylikt felaktigt domslut, har ej heller någon som helst möjlighet att få rättelse, enär protest enligt prövningsreglerna inte får avse bedömningsfrågor. Självfallet kan det inträffa att vilken domare som helst någon gång dömer fel, men genom noggrann förberedelse inför varje bedömningstillfälle är det möjligt att begränsa sådana felbedömningar till ett minimum.

Utöver vad som anges i prövningsreglerna rörande bedömningsfrågor av principiell art, bör följande - avsett att tjäna som vägledning - påpekas.

Moments början och slut

En exakt tidpunkt för ett moments början resp slut måste alltid finnas. Orsaken härtill är att hunden inte får lastas för annat än det som förekommer under själva momentet. Den strikta gränsdragningen för vad som ingår i ett moment framgår inte alltid av regeltexten, varför missförstånd lätt kan uppstå.

Som regel börjar ett moment på tillsägelse av tävlingsledaren. Dessförinnan skall dock hunden i de flesta fall ha intagit det i reglerna angivna utgångsläget. Att ett moment har börjat behöver nödvändigtvis inte betyda, att hunden kommer i omedelbar aktion. Exempel härpå är momentet "apporterings". Här börjar momentet i och med att tävlingsledaren beordrar föraren att kasta föremålet. Nästa fas blir själva kastet och först därefter kommer hunden i verksamhet. Allt vad hunden företar sig efter det tävlingsledaren gett order till föraren påverkar således betygsättningen.

Beträffande moments avslutande gäller att i de fall hunden lämnat förarens sida för att därefter omedelbart återvända, är - med få undantag som kommer att redogöras för längre fram - momentet slut först när hunden intagit utgångsställningen på nytt. Detta innebär att hunden måste iakttas mycket noggrant ända tills den återtagit sin plats vid

förarens sida. I det fall hunden inte lämnar föraren utan är kvar hos denne hela tiden, slutar momentet på tävlingsledarens tillsägelse. Så är fallet t ex vid momentet "skall på kommando". Vid detta moment måste således order ges om skallets upphörande. Att slopa denna tillsägelse av tävlingsledaren genom att denne i förväg anger exempelvis "låt hunden skälla 5 gånger" är sålunda felaktigt. Om hunden skall avhämtas av föraren, som fallet är i flera skyddsmoment, är dylika moment inte avslutade förrän föraren kommit fram till hunden och tagit hand om den.

Skall hänsyn tas till den klass vari hund tävlar?

Något stöd för att hänsyn bör tas till den klass vari hunden tävlar finns inte i provningsreglerna. Detta innebär att man inom ramen för i reglerna föreskrivet utförande av exempelvis momentet "linförighet" i princip skall ställa lika höga krav på en hund i appellklass som i annan högre klass för tilldelning av ett och samma betyg. Denna mycket viktiga principiella regel för betygsättningen medför självfallet, att hund i appellklass på grund av dess utbildningsnivå som regel erhåller sämre betyg än hund i klasserna däröver, trots att flera moment i den förstnämnda klassen är enklare att utföra än i den sistnämnda. I viss mån elimineras detta av att koefficienten i de lägre klasserna är högre än i klasserna däröver.

Ett moment måste fullföljas för godkännande

För erhållande av godkänt betyg krävs att hunden fullföljer momentet, dvs den måste - med de avvikelser som är tillåtna - utföra detsamma i enlighet med provningsreglernas bestämmelser. Gäller det hopp av vad slag det vara månne, måste således - med undantag av appellklass - hoppet göras i båda riktningarna. Vid momentet "apportering" måste apportföremålet avlämnas till föraren etc. Härmed menas att föraren ej skall behöva gå hunden tillmötes. Det utförande som illustreras i regelboken kan således inte godkännas med mindre än att hunden ånyo tar upp apportbocken och bär den till föraren. Som redan nämnts medger dock reglerna vissa avvikelser från det fastställda mönstret. Så är exempelvis fallet vid momentet "platsliggande". Vid detta moment får en hund både sätta sig och även krypa en kort sträcka, utan att dylika fel automatiskt leder till underkännande. Till de i reglerna medgivna avvikelserna finns det emellertid alltid naturliga förklaringar. Vad gäller momentet "platsliggande" är förklaringen den, att huvudvikten här läggs vid att hunden kvarstannar på platsen. Dess förmåga att lägga sig på kommando och ligga kvar tills den får tillsägelse att resa sig har ju prövats i annat sammanhang, men kan självfallet ändå ha avgörande betydelse för betygsättningen.

Provtidens längd - viktig faktor

En annan principiell regel - som det ofta syndas mot - är att samtliga i provet deltagande hundar skall provas under lika lång tid i sådana lydnadsmoment, där tidsfaktorn ej blir beroende av hundens snabbhet m m. Orsaken härtill är, att alla bör ha samma möjlighet att under en och samma tidsrymd visa inte bara förtjänster utan även eventuella brister. Till moment varom här är fråga räknas t ex "linförighet", "fritt följ", "framåtsändande" och "skall på kommando". Det kan nämligen inträffa att en hund, som i momentets början visar sig mycket duktig, snart trött-

nar med sänkning av betyget som följd.

Det tillkommer visserligen tävlingsledaren att tillse, att provtiden blir lika lång för samtliga hundar; men skulle denna av någon anledning göra avsteg från denna regel, åligger det domarna att ingripa.

Avvikelser i uppträdande raserna emellan

Hundar kan uppträda högst olika, allt beroende på vilken ras de tillhör. Dylika avvikelser förekommer även inom en och samma ras. Detta gäller oberoende av om hundarna utbildats efter samma mall eller ej. En rottweiler rör sig på appellplanen på ett helt annat sätt än exempelvis en dobermann gör. Likaså märks en markant skillnad mellan å ena sidan schäfers och å andra sidan boxers sätt att förflytta sig. Dessa skillnader bör dock inte sätta spår i betygsättningen i sådana fall två utföranden av ett och samma moment i övrigt ansetts likvärdiga; men denna regel får självfallet inte leda därtill att ett elegant uppträdande, som på ett påtagligt sätt förbättrar helhetsintrycket av en viss prestation, inte premieras.

I vad mån påverkar förarens uppträdande bedömningen?

I första hand är det givetvis hundens prestationer som skall bedömas. Förare och hund bildar emellertid tillsammans ett ekipage, vars uppträdande i stor utsträckning bör läggas som grund vid bedömning av helhetsintrycket. På grund härav kommer förarens göranden och låtanden på tävlingsbanan nära nog automatiskt att påverka betygsättningen, även i sådana fall föraren inte vidtar någon åtgärd, som försämrar hundens prestation. Vidtar föraren åtgärd av vad slag det vara må i korrigerande syfte är det - som framgår av det följande - uppenbart att betygsättningen påverkas härav, ibland t o m så pass kraftigt att momentet underkännes.

Betygsavdrag vid användande av hjälpmedel

För att förbättra en hunds prestationer använder de tävlande ofta olika slags hjälpmedel. Mestadels söker de nyttja dessa hjälpmedel så omärkligt som möjligt för domarna. Till dylika hjälpmedel hänförs dubbelkommandon, smackningar, handtecken tillsammans med muntliga kommandon, knäppningar med fingrarna, överdrivna klacksammanslagningar, ryck i kopplet m m. Hur stor sänkningen av betyget skall bli vid användande av sådana hjälpmedel beror helt på dessas art och omfång. Sålunda bör ett enda dubbelkommando, där hunden på intet sätt tvekat, vanligtvis inte medföra betygsänkning med mera än 1-2 enheter, en lätt knäpp med fingrarna kanske endast 1 enhet. Kraftigare korrigeringar, såsom ryck i kopplet, bör däremot påverka betyget något mera, i vissa fall t o m med 4-5 enheter. Vid naturliga avbrott under ett moment, när hunden således ej är i aktion, ävensom vid uppehåll mellan två moment, står det dock föraren fritt att på skilda sätt uppmuntra hunden utan att detta räknas såsom hjälpmedel.

I de fall otillåtna hjälpmedel används skall momentet underkännas. Till dylika hjälpmedel räknas exempelvis ett kvarhållande av hunden i halsbandet i sådana moment, där den enligt reglerna skall framföras fritt vid sidan. Innan underkännande sker bör dock domarna, som framgår av 4.4.b sid 7, söka förmå föraren att släppa taget om halsbandet.

Hunds tvekan på grund av oförmåga eller olydnad

Tvekar en hund att utföra ett visst moment - mestadels gäller detta vid hopp av skilda slag - bör som regel sådan tveksamhet medföra kraftig nedsättning av betyget. Som regel bör ett moment avbrytas, när hunden vägrat att åttlyda tredje kommandot. Är det för domarna uppenbart att hund ej kan utföra ett visst moment utan risk för allvarliga men, bör momentet avbrytas ännu tidigare. Med tvekan (vägran) förstås i detta sammanhang ohörsamhet att åttlyda kommandon eller olydnad att reagera för handtecken.

Nyttjande av extra kommandon innebär ej alltid betygsänkning

I några fall medger reglerna föraren rätt att utan särskilt förbehåll avge kommandon, som i och för sig inte bör medföra sänkning av betyget. Detta gäller även sådana fall, där ett kommando strängt taget är överflödigt. Som exempel härpå kan skyddshundsgruppens segrarklass, momentet "bevakning av figurant" nämnas. Då figuranten här stannar efter hundens angrepp, skall hunden enligt reglerna för skyddstjänsten upphöra med angreppet utan kommando. Reglerna medger dock föraren rätt att beordra den härtill, vilket således inte får medföra sänkning av betyget. Förutsättning är emellertid att föraren nyttjar denna rätt i så pass god tid, så att hundens angrepp ej pågår längre tid än som är normalt.

I andra fall stipuleras i reglerna att föraren har rätt att kommandera hunden, därest denne ej utför en viss prestation. Exempel härpå är momentet "flykt av figurant" i skyddshundsgruppens nybörjarklass. Här förutsättes dock att hunden skall ha vägrat att utföra momentet utan kommando för att föraren skall ha rätt att beordra den att uppta förföljandet. Den har således redan gjort ett fel, som sänker betyget, när kommandot ges. Söker föraren förebygga ett dylikt fel hos hunden genom att redan i flyktögonblicket kommandera "revir", bör detta också påverka betygsättningen.

Det finns också moment där regeltexten lämnar utrymme för användande av kommandon, som en extra påminnelse till hunden att utföra en viss prestation utan att detta bör sänka betyget. Så är exempelvis fallet i momentet "platsliggande", alla klasser. Här säger reglerna att föraren må använda ett kommando, nämligen "stanna kvar". Till skillnad mot vad som ovan sagts beträffande momentet "flykt av figurant" i skyddshundsgruppens nybörjarklass måste kommandot "stanna kvar" ges just som momentet börjar, dvs föraren lämnar hunden. Söker föraren använda kommandot efter kvarlämnandet av hunden, bör detta medföra ett underkännande av momentet. Denna ytterst stränga bedömningsgrund bottnar i, att andra hundar inte får påverkas av andra tävlande än egna förare.

Vad menas med att "göra om" ett moment?

Med undantag av appellklass får moment av vad slag det vara må inte göras om. Att göra om ett moment innebär att hunden efter ett misslyckande intar utgångsställningen och därifrån startar på nytt. Som exempel kan nämnda momentet "klättheropp och apportering över plank". Om en hund vid detta moment ej förmår komma över planket utan efter misslyckandet springer tillbaka till sin plats vid förarens sida, är ett nytt försök liktydigt med att momentet görs om. Skulle hunden däremot efter det första försöket - utan att springa tillbaka till föraren - göra ett förnyat försök, utgör enbart detta inte anledning till momentets underkännande men väl motivering till en kraftig betygsänkning.

LUKT-, HÖRSEL- OCH KARAKTÄRS-PROV

Allmänna synpunkter

Från och med den 1 april 1968 gäller att karaktärsprovet må avläggas separat. Lukt- och hörselprovet måste däremot alltjämt avläggas under en och samma dag. Denna uppdelning av det tidigare sk "engångsprovet" innebär att - i de fall alla tre proven anordnas samtidigt - hund kan godkännas i karaktärsprovet trots att den misslyckats i något eller bådaddera av de andra proven och tvärtom.

Att samtliga nämnda prov tillmäts stor betydelse framgår bl a av att en av domarna måste vara av I klass och att båda måste vara ense om hunds godkännande. Det bör påpekas att proven icke anordnas i tävlingsform. Resultatet bedöms också på grund härav såsom godkänt eller icke godkänt.

Som framgår av reglerna måste hunden ha uppnått 10 månaders ålder för att få delta. Denna relativt låga ålder innebär att vid ett och samma prov hundar av högst varierande åldrar kan delta, ett förhållande som kan vålla vissa besvärligheter ur bedömningssynpunkt, särskilt vad avser karaktärsprovet. Unghunden med sin relativt ringa kännedom om omvärlden kan således mången gång uppträda på ett sätt som vid ett hastigt påseende ger sken av rädsla eller annan mental defekt utan att så behöver vara fallet. Hänsyn måste därför alltid tas till hundens ålder under bedömningen och domaren bör vad unghunden beträffar alltid söka utröna, huruvida en avvikelse från det vanliga mönstret hos hundar i allmänhet kan bero på något mentalt fel eller bottna i något förhållande som hör samman med hundens ålder.

Luktprov

I reglerna anges tydligt hur provet skall arrangeras och någon större svårighet att rätt bedöma detsamma föreligger som regel inte. Ett fall när bedömningssvårigheter kan uppstå är dock, då en hund blindmarkerar och domarna på grund härav har svårt att avgöra, om hunden hittat figuranten av en ren tillfällighet eller ej. I sådana fall gäller dock att hunden - som reglerna föreskriver - på ett tydligt sätt måste markera var figuranten finns för att bli godkänd. Upprepade blindmarkeringar bör därför ofelbart medföra, att en sådan hund underkännes. Likaså leder aggressivitet till ett underkännande. Skallgivning eller gnäll är självfallet ej heller önskvärt, men dylikt beteende får inte anses lika graverande som aggressivitet och bör därför i och för sig inte automatiskt medföra att provet underkännes.

Hörselprov

Även beträffande hörselprovet är regeltexten detaljerad. Sålunda anges bl a noggrant de fall, när underkännande skall ske. Trots den uttömmande texten kan det dock uppstå vissa bedömningsproblem. Hit hör sådana fall som när en förare söker påverka hunden under provet. Enligt reglerna är detta förbjudet och skall således medföra ett underkännande. Så blir emellertid ej alltid fallet. Ofta får förarens överträdelse mot reglernas bestämmelser stanna vid en tillsägelse, en efter-

givenhet från en domares sida som ej kan anses försvarlig.

Speciellt vad hörselprovet beträffar förtjänar dock påpekas att en tävlande före provet bör grundligt informeras om bestämmelserna för detsamma avhållande. Härigenom förebyggs felsteg från förarens sida, som i vissa fall kan leda till ett underkännande, trots att anmärkning ej funnits mot hundens uppträdande.

Det bör observeras att för godkännande krävs att hunden inte bara markerar figuranten före stoppmärket på 25 m håll, utan den måste även tydligt markera dennes väg i sidled.

Reglerna omnämner flera faktorer som skall ligga till grund för bedömningen, såsom hundens allmänna intresse, vakenhet m m. Detta stadgande får dock inte medföra att hund, som ej till fullo uppträder som reglerna anger, automatiskt underkänns. Huvudvikten måste läggas vid att hunden uppvisar önskvärd hörsel och förmåga att använda denna på rätt sätt.

Karaktärsprov

Utan tvekan är karaktärsprovet det mest svårbedömda av de i grupp 2 ingående proven. Tyvärr är regeltexten mycket kortfattad och ger ringa vägledning för bedömningen. Den anger således endast i stora drag hur provet skall arrangeras samt att detsamma i tveksamma fall hellre skall underkännas än godkännas. En orutinerad domare ställs på grund av de knapphändiga anvisningarna därför ofta inför stora svårigheter vid avgörande av frågan, huruvida en hund skall godkännas eller ej.

Liksom lukt- och hörselproven syftar till att - som namnen anger - söka utröna hundens lukt- resp hörselförmåga, så är avsikten med karaktärsprovet att kartlägga vissa andra egenskaper hos hunden. Det är då främst sådana egenskaper som krävs för att kunna bedöma dess lämplighet som skydds-, spår-, rapport- eller sökhund ävensom dess lämplighet i aveln. I provet måste därför nödvändigtvis ingå sådana moment som möjliggör en allsidig prövning av hundens mentala egenskaper.

I reglerna stadgas att hunden under provet ej får visa skotträdsla eller bitskhet samt att den i övrigt bör förhålla sig relativt oberörd. På grund av syftet med provet måste även hundens tillgänglighet noga prövas, trots att detta inte omnämns i reglerna. En hund, som ej tillåter att någon av domarna tar i den under pågående prov, kan självfallet inte godkännas.

Om det visar sig svårt att fastslå vad ett visst beteende hos en hund kan ha berott på och domarna på grund härav är tveksamma om hundens godkännande, bör den ånyo prövas. En variant av det moment vari hunden brustit kan ofta ge önskvärt besked. Allt bör således göras för att samtliga hundar skall bli rättvist bedömda. Ihågkommas bör att det här - som redan nämnts - inte är fråga om någon tävling.

LYDNADSPROV

Jämfört med specialprov brukar lydnadsproven vara relativt lätta att bedöma. Vissa komplicerade situationer kan dock uppstå även på appellplanen och förorsaka även en rutinerad domare stora svårigheter. Dessa problem är i huvudsak följande.

Utförande av moment utan order av tävlingsledare

För lydnadsprovets avläggande gäller generellt att föraren är skyldig att till alla delar följa tävlingsledarens anvisningar och kommandon. Låter förare hund utföra något av de i provet ingående momenten utan att tävlingsledaren gett tillsägelse eller tecken därom, kan sådan prestation inte bedömas, alltså ett moment börjar först på order av tävlingsledaren. Att hunden i dylika fall kommer att starta på nytt, innebär således inte att momentet i fråga görs om. För detta får ju - som tidigare nämnts - i vissa fall endast ske i appellklass. Vid för tidig start på förarens eget initiativ måste således hunden - för att överhuvudtaget kunna bedömas - starta på nytt efter tävlingsledarens anvisningar och kommandon. Den för tidiga starten får ej sätta spår vid betygssättningen av det nya utförandet. Förutsättningen här för är dock att föraren låter sig rättas efter tillsägelse.

Hund som startar före kommando

På samma sätt som förare måste invänta order av tävlingsledare måste hund invänta kommando av sin förare, innan den påbörjar ett visst moment. Undantag från regeln finns dock beträffande momentet "apportering" i appellklass, nybörjarklass och segrarklass, "apportering av tungt föremål" i högre klass och segrarklass samt "apportering och klätterhopp över plank" i sistnämnda klasser. Beträffande dessa undantag föreskriver reglerna att sänkning av betyget skall ske för hund som startar före kommando. Hur stort betygsavdraget skall vara anges inte, men högre betyg än 7 bör som regel aldrig ges vid s k "tjuvstart".

I alla övriga lydnadsmoment krävs det således att hunden inväntar kommando av föraren, innan den börjar ett moment. Detta innebär att en hund som exempelvis i momentet "platsläggande" inte inväntar kommando från föraren, utan lägger sig dessförinnan, ej kan godkännas i momentet. Att göra om momentet är ej heller möjligt, enär förflyttningen ingår som del av detta. På samma sätt bedöms en för tidig start av hunden i övriga lydnadsmoment utom vad beträffar ovan nämnda apporteringsmoment. Härav följer att hund, som påbörjar ett moment på tävlingsledarens order till föraren utan att invänta kommando av sin förare, inte heller kan godkännas. Uppmärksammas bör dock att tävlingsledaren inte äger rätt att som order till föraren använda samma kommando som denne skall ge till hunden.

Hund som av olydnad lämnar provplatsen

Ibland kan det inträffa att en hund av ren olydnad lämnar appellplanen eller sin plats vid förarens sida, sedan ett moment börjat och endast med svårighet låter sig återkallas. Ett sådant uppträdande skall all-

tid medföra att momentet ifråga underkännes, oavsett om hunden utfört större delen av detsamma utan anmärkning eller ej. Kan föraren få hunden under kontroll möter intet hinder att den därefter får fortsätta tävlingen.

Störande skallgivning

Hund som gör ihållande skall i moment, där skallgivning inte ingår, och genom sitt skällande verkar störande, skall underkännas i momentet. Angriper och biter hunden härunder någon funktionär skall den uteslutas från provet. Gnäll, gläfs och mörningar under lydadsproven verkar alltid störande och bottnar mestadels i clydnad. Sådana beteenden bör därför bestraffas mycket hårt. Högre betyg än 7 bör som regel aldrig ges till hund, som inte förhåller sig tyst.

Utöver ovannämnda generella bestämmelser för bedömning av lydadsproven bör beträffande de skilda momenten följande framhållas.

Linförighet

Reglernas föreskrift om att hunden skall föras i fritt hängande koppel bör särskilt observeras. Bestämmelsen innebär, att en hund som hela tiden förs i stramt koppel (hunden stretar) inte kan godkännas. Sak samma gäller om hunden släpar efter alltför kraftigt så att den måste dras fram ideligen.

Med hänsyn till den tidsrymd detta moment pågår och den mångfald av rörelser hunden måste utföra härunder, krävs särskild stor uppmärksamhet från domarens sida för att denne skall kunna ge ett rättvisande betyg. Varje liten avvikelse som hunden gör från det önskvärda mönstret bör nämligen återspeglas i betygsättningen. Detta gäller även beträffande tempot vid exempelvis sättande.

Framförgående

Vid detta moment är det viktigt att kontrollera att riktningen bestäms av föraren och inte av hunden. Tillåts hunden bestämma riktningen och drar iväg föraren åt vilket håll som helst, skall den underkännas. Hund som stretar, nosar, ej håller avståndet eller sätter sig bör ej ges högre betyg än 7. Observera dock att betygsavdrag för hund som sätter sig eller vänder sig om vid "stanna" ej får ske i appellklass.

Fritt följ vid sidan

Detta moment bedöms efter enahanda grunder som momentet "linförighet". Skillnaden mellan de båda momenten är dock, att hunden under momentet "fritt följ" har möjlighet att avlägsna sig från föraren (dra sig före, åt sidan eller sacka efter). Då hund, som hela tiden förs i stramt koppel under linförighetsmomentet, skall underkännas, måste i konsekvens härmed även hund, som drar sig ifrån föraren vid fritt följ, ges underbetyg. Underlag för en sådan bedömning finns, om hunden under större delen av momentet följer föraren på längre avstånd än en meter.

Platsläggande

Av anvisningen framgår tydligt hur momentet skall bedömas. Det bör dock påpekas att platsläggandet skall utföras under pågående förflyttning framåt. Det är därför av stor vikt att tävlingsledaren före moments början för den tävlande omtalar, hur utförandet skall ske. Följer denne icke anvisningen, underkännes hunden i momentet.

--

Förblir en hund kvar i stående ställning istället för att lägga sig och detta upptäcks av föraren efter några stegs förflyttning, skall hunden underkännas även om föraren på detta håll genom förnyat kommando lyckas förmå den att inta liggande ställning. Sätter eller reser sig hunden innan föraren stannat och vänt sig om, bör högre betyg än 6 inte ges. Hund som lämnar sin plats längre sträcka än 3 m innan föraren stannat och vänt sig om, bör underkännas i momentet "platsläggande". Sker detta efter det föraren stannat och vänt sig, påverkar detta ej - som framgår av reglerna - betyget för "platsläggande", men väl för momentet "inkallande".

Inkallande

Även beträffande detta moment ger den nämnda anvisningen under momentet "platsläggande" besked om, hur bedömningen skall ske. Det sägs dock ingenting om bedömningsprincipen vid visad olydnad att komma på kommando. Vid bedömning av den frågan måste man hålla i minnet, att inkallningsmomentet ur flera synpunkter är ett mycket viktigt moment, trots att koefficienten för detsamma är låg i samtliga klasser. Olydnad vid detta moment bör därför medföra kraftig sänkning av betyget. Kommer inte hunden vid första kommandot, bör betyget inte bli högre än 6. Olydnad även vid ett andra kommando bör automatiskt medföra ett underkännande.

Krypande

I reglerna är detta moment illustrerat och anvisningen är dessutom detaljerad för att ge domarna erforderlig vägledning för bedömningen. Något som ej uppmärksammats är dock hur skilda krypsätt skall bedömas i förhållande till varandra. En hund kan använda alla fyra benen (normalt utförande), en annan kan växelvis använda frambenen och skjuta fram bakbenen samtidigt (hoppa) medan en tredje hund kan hålla bakbenen utsträckta, alltmedan frambenen drar fram kroppen (hasning eller ålning). Vilket betyg som skall ges i ena eller andra fallet blir alltid beroende av hur hunden uppträder i övrigt; dess förmåga att under krypningen hålla den i reglerna angivna ställningen, snabbheten varmed krypningen sker samt följsamheten. Med beaktande av nämnda faktorer brukar det inte uppstå några svårigheter att gradera de olika krypsätten betygmässigt, enär ett onaturligt krypsätt alltid verkar hämmande i något avseende. Sålunda har den hund som hoppar fram med båda bakbenen samtidigt svårt att hålla den låga ställning som krävs för ett högt betyg. Den ålände hunden brukar brista i följsamhet (för lågt tempo) och får följaktligen svårt att undgå betygsavdrag. Det bör dock framhållas att de skilda sätten att krypa i och för sig inte motiverar divergerande betyg. Momentet börjar först då hunden lagts ned och avslutas med hunden i liggande ställning.

Framåtsändande

Momentet torde i **allmänhet** räknas till ett av de mer svårbedömda. Anvisningen är kort och ger inte någon enhetlig ledtråd för bedömningen. Det svåraste avsnittet att bedöma kan vara den i reglerna omnämnda kontakten med föraren. Föreskriften härom får dock inte tolkas på så sätt, att hunden oavbrutet skall ha blicken vänd mot föraren. Det räcker om den med jämna mellanrum vänder på huvudet och förvissar sig om att föraren inte ändrat färdriktning. Ja strängt taget är det svårt att sänka betyget även i sådana fall, då en hund överhuvudtaget inte tar ögonkontakt med sin förare. Kontakten med denne kan nämligen också hållas med hjälp av enbart hörseln. På grund härav bör stor försiktighet iakttagas vid bedömningen av nämnd kontakt. Skillnad är om en hund rusar iväg på måfå. Ett sådant uppträdande bör som regel alltid underkännas även i fall då hund av en tillfällighet lyckas komma mitt framför föraren.

Av anvisningen framgår att hunden bör hålla sig minst 8-10 meter framför föraren. Om så ej sker skall betyget nedsättas. Det sägs ingenting om hur nära föraren hunden får komma och ändock erhålla godkänt betyg. Reglerna måste dock tolkas på så sätt, att underskridande av det angivna lägre avståndet endast får ske temporärt för att momentet skall kunna godkännas. Detta innebär att hund, som under större delen av provet uppehåller sig närmare föraren än 8 m eller överhuvudtaget inte någon gång avlägsnar sig så långt, ej kan godkännas. Om hund vid något tillfälle går bakom föraren, bör provet ävenledes underkännas. I övrigt tas vid bedömningen hänsyn till om hunden håller huvudriktningen, hur den uppträder vid passerandet av gruppen samt lydnad och fart vid inkallning.

Apportering

Anvisningen under detta moment säger, att hund som tjuvstartar, tuggar på föremålet eller tappar detsamma före avlämnandet skall erhålla sänkt betyg. Omnämnt är redan att hund som tjuvstartar ej bör ges högre betyg än 7. Vad tuggningen beträffar måste betygsättningen bli beroende av, hur pass kraftigt hunden tuggar. En enda lätt tuggning är inte så allvarlig, men sänkning av betyget med en eller två enheter bör den ändå medföra. Vid ihållande, kraftiga tuggningar bör högre betyg än godkänt inte ges. Dyliga tuggningar brukar dessutom medföra att utförandet i övrigt inte blir det önskvärda. Anvisningen beträffande föremålets tappande före avlämnandet kan vara svår att tolka. Meningen är dock, att hunden alltid måste avlämna föremålet för godkännande. Den måste således ta upp föremålet på nytt, om detsamma tappas på vägen mot föraren. Vid framkomsten till föraren händer det ibland att hunden släpper ned föremålet på marken utan att sedan ta upp detta, ett beteende som självfallet inte är önskvärt. Det får dock inte resultera i ett underkännande av momentet men väl en kraftig änkning av betyget till högst 7. Den omständigheten att hunden ej omedelbart finner apportföremålet, bör ej automatiskt leda till betygsänkning, så länge hunden arbetar.

Vid apportering i samband med hopp av skilda slag gäller vad ovan sagts. Anvisningarna för dessa moment är utförliga, varför svårigheter att bedöma desamma knappast bör uppstå. Enda undantaget kan vara momentet "apportering och klättermott över plank". Här kan det nämligen ibland inträffa, att en hund tappar föremålet under klättringen på återvägen till föraren, innan den kommit över planket. Hoppas då hunden själv-mant eller på kommando tillbaka och hämtar föremålet, kan det vara svårt att avgöra, huruvida prestationen skall godkännas eller ej. Det kan tyckas att ett dylikt utförande åtminstone bör ges godkänt betyg, men

så får dock inte ske. Hunden har klättrat en gång i vardera riktningen och fått utförandet bedömt. Ett nytt försök måste därför jämföras med att göra om momentet, vilket givetvis inte är tillåtet.

Stående

Momentet förekommer endast i högre klass och segrarklass. Anvisningen nämner ingenting om själva utförandet eller normer för betygsättningen. Regeltexten anger dock, att hunden skall stanna i stående ställning, vilket innebär att en hund, som först lägger sig och därefter intar stående ställning på nytt kommando av föraren, inte kan godkännas. Det sägs inte något om, hur snabbt hunden skall åttlyda kommandot. För godkännande bör dock krävas att hunden stannar inom en 2-metersgräns efter förarens kommando. Lägger eller sätter sig hunden innan den avhämtats eller inkallas bör momentet underkännas.

Skall på kommando

Anvisning till detta moment, som ingår i lydnadsproven för högre och segrarklass, finns tyvärr inte. Texten har ej heller samma utformning i de båda klasserna. I segrarklass föreskrivs att hunden skall sitta vid förarens vänstra sida. Vid en strikt tolkning av reglernas bokstav kan en hund således i högre klass ge skall i annan ställning än sittande utan att detta behöver medföra sänkning av betyget. Det mest vanliga torde dock vara att hunden ger skall i sittande ställning i båda klasserna. För hund som reser sig i segrarklass bör betyget vara högst 8.

Reglerna omnämner ej heller vare sig skallgivningens längd eller sättet för skallets upphörande. Det har tidigare nämnts, att det är fel av tävlingsledare att ge föraren order om att låta hunden skälla ett visst antal gånger. Skallet skall därför pågå ända tills föraren kommanderar hunden att upphöra med detsamma efter order av tävlingsledaren. Slutar hunden för tidigt med skallgivningen eller fortsätter den att skälla efter det kommandot för tystnad getts, bör högre betyg än 7 inte ges.

Hopp över hinder

Detta moment ingår i appellklass, men även i de andra tre klasserna ingår hopp av varierande art, en del av dem i samband med apportering. Vad appellklass beträffar bör uppmärksammas att högre betyg än 8 inte bör ges i det fall föraren startar för tidigt.

Det gemensamma för alla hopp - med undantag av appellklass - är att hoppet måste utföras i båda riktningarna och att utförandet vid såväl fram- som återhoppet sker i enlighet med reglernas bestämmelser, dvs redskapet får ej användas såsom stöd. Visserligen anges detta endast för appellklass, men avsikten är att tillämpningen skall gälla även övriga klasser. Lätt vidrörande av hindret skall medföra betygsnedsättning, men hur stor denna skall vara omnämns inte i reglerna. Regeln för bedömning av ett sådant fall bör dock vara, att en hund som vidrör hindret - oavsett hur lätt detta sker - ej bör ges högre betyg än 8. Hund som två gånger vägrar att hoppa, bör automatiskt underkännas. Sker återhoppet utan att föraren gett kommando härom, bör högre betyg än 6 inte ges.

Stegklättring

Anvisningen omnämner i detalj hur redskapet skall vara konstruerat, men säger ingenting om bedömningen. Momentet räknas också som relativt lättbedömt. Det är i huvudsak ett balansmoment. Hundens rädsla för höjden tar sig ibland uttryck i att den för tidigt hoppar ned på marken. Sker detta på högre höjd än från tredje stegpinnen nedifrån, bör momentet underkännas. För högsta betyget krävs att hunden i jämn takt och med god balans tar sig över redskapet med användande av samtliga stegpinnar.

Platsliggande

Med undantag av den tid, varunder hundarna skall kvarligga, och det avstånd på vilket förarna skall befinna sig, är bestämmelserna för momentet lika för samtliga klasser. Anvisningen i appellklass är utförlig och underlättar i hög grad bedömningen. Det har tidigare rått delade meningar om från vilken tidpunkt tiden skall räknas. Vid domarekonferensen i Sollefteå 1967 enades man om att tiden skall räknas från det ögonblick förarna intagit sina platser på i reglerna föreskrivna avstånd. För hund som sätter sig, kryper mindre än 3 m eller gnäller, skall betyget sänkas. Hur stor sänkningen skall vara anges inte i reglerna, men sådan hund bör inte ges högre betyg än 8.

Skottoberördhet

Som framgår av reglerna ingår detta moment - undantaget appellklass - i samtliga klassers lydnadsprov. Anvisningen i nybörjarklass gäller generellt och ger i viss utsträckning ledtråd för betygsättningen. En komplettering av anvisningen gjordes av ovan nämnda domarekonferens, innebärande att hund som förflyttar sig mer än 3 meter från platsen - dvs samma sträcka som vid momentet "platsliggande" - skall underkännas.

Som skäl för betygsänkning anges också oro hos hunden. Härmed menas de fall hunden visar påfallande berördhet, såsom ängsligt gnäll, kroppsskälvningar och liknande. Som oro får däremot inte räknas nyfikenhet, som stundom kan medföra att hunden tillsynes har svårt att ligga stilla. I övrigt ges betygsavdrag för krypning och skällande enligt för platsliggande gällande normer ävensom om hunden sätter eller reser sig.

Budföring 100 meter med störning genom skottlossning

Någon anvisning finns ej, men regeltexten är utförlig. Några större bedömningsproblem brukar ej heller uppstå. Som framgår av illustrations-texten måste hunden gå ända fram till hjälpföraren och avlämna meddelandet. Härmed menas att hjälpföraren skall kunna ta i hunden och hålla den kvar tills den sänds på nytt. Självfallet måste hänsyn tas till tempo.

SPECIALPROV

Några synpunkter

I likhet med lydudsproven måste bedömningen av specialprovet som regel grunda sig på domarnas egna iakttagelser. Vissa undantag finns dock. I momentet "avsökande av ett område efter gömd figurant" i skyddshundsgruppens segrarklass måste sålunda ofta figuranten utfrågas om hundens beteende. Sak samma gäller momentet "rapportföring", där domaren av naturliga skäl inte alltid kan ha hunden under uppsikt. I sistnämnda moment måste upplysningar inhämtas av meddomare och tävlingsledare. Det bör uppmärksammas att upplysning, lämnad av annan person än funktionär, ej får tillmätas någon betydelse.

Principen att hund - med undantag av hund i appellklass - ej får göra om ett moment gäller jämväl för specialproven. Påpekas bör dock att denna bestämmelse icke gäller i hela sin vidd vid spårning. Som framgår av reglerna är det nämligen tillåtet för föraren att vid tappt gå tillbaka på spåret och låta hunden vid viss punkt ånyo ta upp detsamma. Tillämpning av detta medgivande i reglerna kan medföra, att föraren går tillbaka ända till utgångsläget i sådana fall hunden tappat spåret före första föremålet. Självfallet skall betyget påverkas av all omspårning. Som regel bör högre betyg än 8 inte ges.

För vissa specialmoment finns viss tid angiven i reglerna inom vilken momenten måste vara slutförda för att överhuvudtaget kunna godkännas. Hit hör exempelvis all spårning i spårhundsgruppen, momentet "upplettande av föremål" i samtliga grupper m fl. För spårhundsgruppen föreskrivs i reglerna att ett helt utnyttjande av den stipulerade tiden i princip ej får påverka betygsättningen. Med undantag av momentet "rapportföring" - som kommer att beröras längre fram - gäller denna princip även för andra tidsbestämda moment i grupperna överlag. Sålunda bör en hund, som använt hela tiden i exempelvis momentet "upplettande av föremål", kunna tilldelas högsta betyget under förutsättning att den funnit samtliga föremål och i övrigt presterat ett fullgott arbete. På samma sätt skall betygsreducering ej nödvändigtvis ske i ett sådant moment som "avsökande av ett område efter gömd figurant" bara av den anledningen, att hunden använt hela 10-minutersperioden.

Den generella bestämmelsen i reglerna om rätt för domare att avbryta prov vid visad oförmåga hos hund gäller i särskilt hög grad beträffande specialproven. Då det många gånger är svårt att avgöra om ett visst beteende av en hund beror på oförmåga eller ej, bör ett prov ej avbrytas förrän domarna gemensamt funnit verklig anledning härtill. När om någonstans gäller således i tveksamma fall regeln "bättre fria än fälla".

Skyddstjänst

Bland specialproven är skyddstjänsten utan tvekan svårast att bedöma. Detta beror inte på att denna tjänst är uppdelad i många delmoment, utan på den snabbhet varmed momenten utföres och de högst varierande situationer som kan uppkomma därunder. En bidragande orsak till uppkommande bedömningssvårigheter är därjämte, att domaren - i motsats till vad fallet är vid lydudsprovet - inte alltid kan förutse händelseförloppet och på grund härav inte alltid kan välja rätt plats för sina iakttagelser. För bedömning av skyddsmoment gäller vissa allmän-giltiga regler och dessa är följande.

- a) För att hund skall kunna godkännas i moment, där reglerna föreskriver att den skall angripa krävs - undantaget momentet "modprov" i högre klass - att hunden vid angrepp på figurant i skyddsdräkt biter och vid angrepp på figurant utan skyddsdräkt stöter med munkorgen. Det räcker således inte med att hunden hindrar eller stoppar figuranten med huvudet eller annan kroppsdel vid överfall eller fasttagande utan att samtidigt bita eller stöta med munkorgen. Ej heller är det tillfyllest att hunden vid exempelvis momentet "bevakning av figurant" endast kretsar omkring figuranten och på så sätt söker hindra dennes flyktförsök.

I allmänhet framgår ovannämnda regel av texten med undantag av momentet "överfall av figurant på föraren" i nybörjarklass. Texten avseende detta moment kan måhända vålla vissa tolkningssvårigheter; men meningen är att hunden även här måste stöta med munkorgen för att få godkänt betyg.

Den kraft varmed hunden biter resp stöter är självfallet av avgörande betydelse för vilket betyg som skall ges. Sålunda kan ett alltför lamt utförande, där det är uppenbart att en oskyddad person inte skulle ha skadats av hundens angrepp, leda till att momentet ifråga underkännes.

- b) Vid bedömning av angrepp enligt punkt a) ovan får hänsyn inte tas till vilken kroppsdel hunden angriper, utan enbart till den effektivitet varmed anfall avvärjes eller flykt stoppas. Ett angrepp, riktat mot exempelvis ett ben, kan nämligen vara lika effektivt som mot övre delen av kroppen.
- c) Efter ett angrepp skall hunden - när figuranten står still eller förhåller sig passiv, såsom vid transport - självmant eller på kommando släppa sitt bett i skyddsärmen eller upphöra att stöta. I vissa fall är - som framgår av reglerna - hunds upphörande av angrepp upptaget såsom ett särskilt moment "släppande". I andra fall ingår släppandet i själva momentet, såsom exempelvis vid fasttagande och bevakning.

I de fall hund angriper på rätt sätt och därefter släpper i det rätta ögonblicket, vållar bedömningen som regel inga svårigheter. Svårare blir det i sådana fall då hunden har svårt att släppa taget eller lämna figuranten efter det föraren avgett kommando eller figuranten stannat. Ett sent släppande bör medföra en kraftig sänkning av betyget. Lyder inte hunden andra kommandot, bör den automatiskt underkännas. En dylik bedömningsgrund kan synas innebära en liten uppmjukning av den allmänna regeln, att hund inte får angripa stillastående eller passiv figurant, men detta är inte avsikten. I angrepps- och flyktmoment måste nämligen viss tidsmarginal finnas för att föraren skall få full kontroll över hunden, speciellt med hänsyn till de komplicerade situationer som ibland kan uppstå. Man får ej heller bortse från det faktum, att figuranten efter

ett angrepp av hunden omedvetet kan göra vissa rörelser efter avstannandet, rörelser som i och för sig inte kan anses utgöra fara för hunden eller signal till fortsatt angrepp, men som ändå kan bidra till att hunden har svårt att upphöra med angreppet. Uppmärksammas bör dock att, därest figuranten definitivt står still, varje angrepp därefter ofelbart leder till ett underkännande, på samma sätt som ovannämnda vägran att åtlyda ett andra kommando.

I sådana fall hunden endast angriper lant, har den mestadels lättare för att upphöra med angreppet än vid kraftigare angrepp. Utgör släppandet en del av själva momentet, vållar bedömningen som regel inga svårigheter vid lant angrepp, om hunden släpper på ett tillfredsställande sätt. Svårare kan det bli, om släppandet bedöms som ett särskilt moment. Det kan då ligga nära tillhands att låta betyget för momentet "släppande" bli beroende av hunds uppträdande i det närmast föregående momentet, dvs hund som angriper lant, kan ej erhålla något högre betyg i släppande. Så får emellertid ej reglerna tolkas. De båda momenten skall bedömas var för sig. Det är nämligen inte uteslutet att en hund kan utföra ett dåligt angrepp men ändå ha svårt att upphöra med detsamma.

Vad momentet "släppande" beträffar bör slutligen påpekas, att ett o villkorligt krav för godkännande i detsamma är att hunden godkänts i det närmast föregående momentet.

- d) Angriper hund stillastående figurant i moment av vad slag det vara må, skall den underkännas i momentet ifråga. Något undantag från denna regel finns inte. Momentet "flykt av figurant med skottlossning" utgjorde förr ett undantag, men även i detta moment krävs numera att figuranten hela tiden skall vara i rörelse. På samma sätt bedöms omciverade angrepp på figurant under transport.

Med angrepp menas att hunden biter eller stöter figuranten på sådant sätt att en oskyddad person uppenbarligen skulle skadas. I reglerna är detta uttryckt på så sätt, att hundens kroppstyngd skall ligga bakom.

Om hund slår med huvudet eller annan kroppsdel mot en passiv figurant eller gnider mot denne med munkorgen, får dylika beteenden inte automatiskt medföra ett underkännande. En strikt gräns mellan vad som å ena sidan är angrepp och å andra sidan ofog måste således finnas. Vid sådant ofog bör självfallet betyget sänkas med hänsyn till felets art och omfång. En regel vid bedömningen är att hund som ej helt kan låta bli att vidröra figuranten under alla förhållanden inte bör ges högre betyg än 3.

Riktat hund angreppet mot sin egen förare - vilket någon gång kan ske av misstag vid exempelvis momentet "dubbelretning" - skall den underkännas i momentet. Sak samma gäller om hund vid samma moment går till angrepp mot den figurant (tidigare transporterad) som förhåller sig passiv vid överfallet.

- e) I reglerna finns på sid 64 "anmärkning" intagen en bestämmelse rörande hunds skallgivning vid bevakning. Där föreskrivs att skall ej bör påverka betygsättningen, även om skallgivningen sker vid tillfälle då figuranten står stilla.

Med bevakning menas i detta sammanhang inte bara själva momentet "bevakning av figurant" utan jämväl de fall hunden fasttagit en flyende och avvaktar förarens ankomst. Till sådan bevakning hänförs även hunds uppträdande vid framkomsten till figuranten i momentet "sändande av hund till civilklädd figurant".

I alla andra fall än de ovannämnda bör skall och gnäll medföra sänkning av betyget. Hur stort betygsavdraget skall bli, får som i så många andra fall bli beroende av hundens beteende. En regel är dock att hund, som genom skall eller gnäll uppträder störande, ej bör ges högre betyg än 6. Denna regel bör gälla oavsett om hunden i övrigt uppträtt utan anmärkning eller ej.

- f) Som allmän regel gäller också att hund med påfallande stort munkorgsbesvär ej bör erhålla högre betyg än 7, oavsett i vilket moment sådana besvär visar sig.

Utöver ovannämnda mera allmängiltiga regler för skyddstjänsten gäller för de skilda momenten följande.

Överfall av figurant på föraren (Nybörjarklass)

Som framgår av reglerna äger föraren rätt att uppmuntra hunden vid angreppet. Detta innebär att betygsavdrag ej får göras i sådana fall rätten utnyttjas. Förutsättning för Tillämpning av denna regel är dock, att det tillåtna hjälpmedlet används innan hunden gjort något fel i form av att visa tveksamhet eller dylikt.

Vid angreppets upphörande finns också en i reglerna intagen rätt för föraren att ingripa. Till skillnad mot vad ovan sagts skall ett nyttjande av denna rätt alltid medföra sänkning av betyget, emedan det förutsättes att hunden helst av sig själv skall upphöra med angreppet. Sedan figuranten upphört med angreppet och förhåller sig passiv, får hunden ej gå till förnyat angrepp. Sker detta skall den underkännas.

Sedan det egentliga momentet slutförts, skall detta enligt regeltexten åtföljas av en transport. Avsikten med denna avslutande del är, att hunden under denna förflyttning åter skall komma i balans efter striden med figuranten. Självfallet bör vid betygsättningen viss hänsyn tas till hundens uppträdande under transporten, men huvudvikten måste ändå läggas vid att hunden på rätt sätt avvärjer överfallet.

Transport av figurant (Nybörjar-, högre- och segrarklass)

Detta moment vällar som regel inga bedömningssvårigheter. För högsta betyget bör alltid krävas, att hunden ej vid något tillfälle under transporten stör figuranten. Vidare måste den gå på rätt plats med oavbruten uppmärksamhet på den transporterade men ändå ha nära kontakt med föraren, dvs vid förarens vänstra sida såsom vid momentet "fritt följ".

Nedläggande av hund för bevakning (Nybörjarklass)

Trots att anvisningen till detta moment är mycket utförlig, är momentet ansett som ett av de mest svårbedömda. Angriper hunden bör det inte föreligga några svårigheter, emedan den i sådant fall automatiskt skall underkännas med i anvisningen nämnd påföljd. Svårigheterna uppstår först om hunden reser sig utan att angripa. Kvarbliver den på platsen, skall den ges högst godkänt betyg; men hur skall man döma, om den lämnar sin plats, ja kanske springer ända fram till figuranten? På denna fråga ger anvisningarna inte något svar. Meningen är dock att en sådan förflyttning skall kunna medges utan att detta medför ett underkännande. Momentet är ju - som framgår av namnet - ett bevakningsmoment och ingen värdeämätare på hundens förmåga att ligga plats. En sådan bedömning innebär, att hunden - innan den provas i nästföljande moment - måste nedläggas på nytt.

Lämnar hunden sin plats och släpper bevakningen genom att exempelvis springa till föraren, skall den däremot ofelbart underkännas. Observeras bör då att den även i sådant fall får provas i efterföljande moment. Det underkända betyget utgör således intet hinder härför.

En annan svårighet vid bedömningen är att utröna den effektivitet varmed bevakningen utföres. Det kan ligga nära tillhands att sänka betyget för hund, som inte har oavbruten uppsikt på figuranten. En sänkning av betyget bör dock aldrig vidtas, förrän man först förvissat sig om att effektiviteten i bevakningen icke varit den önskvärda. En hund kan nämligen med hjälp av hörseln ha full kontroll över en situation varom här är fråga.

Flykt av figurant (Nybörjarklass)

Även här föreskriver reglerna, att föraren har rätt att hjälpa hunden genom att kommendera. Detta får ske om den inte självmant angriper. Här bör särskilt poängteras att betygsavdrag skall göras även om föraren söker dölja hundens tveksamhet genom att kommendera i ett tidigt skede. All användning av kommando sänker således betyget. I övrigt framgår det av anvisningen, huru bedömningen skall ske.

Figuranten står still (Nybörjarklass)

Texten föreskriver att hunden skall upphöra att angripa så snart figuranten stannat och därefter kvarstanna hos denne. Här är det således figurantens passivitet som utgör gränsdragningen mellan de båda momenten. Momentet "figuranten står still" skall därför bedömas efter samma grunder som momentet "släppande", vilket kommer att beröras längre fram. Texten nämner ingenting om att föraren här har rätt att beordra hunden upphöra med angreppet. Detta innebär att användning av hjälpmedel i form av kommando bör påverka betygsättningen enligt de principiella bedömningsreglerna.

I reglerna föreskrivs också att hunden skall bevaka figuranten, en bevakning som följaktligen ingår i momentet. Avlägsnar sig hunden längre än 5 meter från figuranten under denna bevakning, bör den automatiskt underkännas.

Överfall på föraren (Högre- och segrarklass)

Detta moment utföres i båda klasserna såväl med som utan munkorg. Någon anvisning finns ej. Det bör uppmärksammas att angreppet skall pågå tills figuranten efter förarens kommando upphör med angreppet. Kommandot "stå still" är således inte någon uppmaning till hunden att släppa figuranten utan till figuranten att förhålla sig passiv.

Vid bedömningen måste hänsyn tas till den snabbhet varmed hunden avvärjer figurantens angrepp. Reglerna talar också om att angreppet skall avvisas, dvs slaget bör ej träffa föraren på sådant sätt att denne skulle ha kunnat skadas allvarligt. Fullgör hunden inte denna uppgift bör den underkännas. I övrigt får betygsättningen bli beroende av den snabbhet och kraft varmed angreppet avvärjes.

Modprov (Högre- och segrarklass)

Skillnaden mellan momentets utförande i de båda klasserna är, att hunden i högre klass inte behöver angripa för att bli godkänd. De slag som riktas mot hunden för att pröva dess mod, kan ibland medföra att hundens angrepp kommer sent. Sådan tvekan skall som regel påverka betygsättningen. Dröjer angreppet alltför länge skall hunden - vad avser segrarklass - underkännas.

Släppande (Högre- och segrarklass)

Även i detta moment skall föraren beordra figuranten att upphöra med angreppet. Observera att föraren sedan har rätt att upprepa kommandot. Det är då inte fråga om en order till figuranten längre utan en uppmaning till hunden att släppa. Reglerna föreskriver inte, att föraren - innan ett andra kommando ges - först skall avvakta och se om hunden självmant släpper den stillastående figuranten. Föraren äger därför upprepa kommandot just i det ögonblick figuranten stannar utan att detta skall påverka betygsättningen. Ges det andra kommandot först sedan det konstaterats, att hunden visat obenägenhet att släppa, sänkes betyget i enlighet med vad som tidigare anförts under 4.4.c punkt c).

Fasttagande av figurant (Högre- och segrarklass)

Vid moment där figuranten flyr från förare och hund, förekommer det ofta att hunden tjuvstartar. Då momentet "fasttagande av figurant" - som framgår av namnet - är ett av dessa moment, måste en domare noga kontrollera att hunden startar på rätt sätt. Hur en tjuvstart skall bedömas framgår av anvisningen i reglerna. Denna nämner två grader av tjuvstart, nämligen grövre tjuvstart, då hunden går ur hand, och lindrigare tjuvstart, då hunden startar på tävlingsledarens tillsägelse eller tecken eller att den startar omedelbart därefter utan att invänta kommando från föraren. I förstnämnda fallet skall hunden underkännas, medan den i det andra fallet inte kan ges högre betyg än godkänt.

Vad beträffar den grövre tjuvstarten har i det angivna exemplet som krav för godkännande föreskrivits, att hunden skall kunna återkallas. Härmed menas dock inte att den skall återföras till utgångsläget, dvs vid förarens vänstra sida. Det räcker med att föraren återfår kontrollen över hunden genom att få den att avbryta förföljandet efter några meter. Lyckas föraren förmå hunden att på nämnt avstånd invänta nytt kommando, bör den som vid lindrigare tjuvstart kunna godkännas. Förutsättning härför är dock, att hunden inte förflyttat sig mer än 10 m från föraren.

Normerna för betygsättningen vid lindrigare tjuvstarter är intressanta. så tillvida, att godkänt betyg får ges även då en hund startar på tävlingsledarens tillsägelse. Detta undantag från de allmänna bedömningsreglerna måste ses mot bakgrunden av de stora påfrestningar hunden utsätts för vid moment av här berörd art.

Vad momentet "fasttagande av figurant" i övrigt beträffar bör uppmärksammas, att hunden kan hinna med mer än ett angrepp, enär figuranten - enligt reglerna - skall avbryta flykten först en stund efter det hunden sökt angripa första gången.

Bevakning av figurant (segrarklass)

Reglerna föreskriver inte - såsom i nybörjarklass - vilken ställning hunden skall inneha vid bevakningen. Följaktligen kan bevakningen ske i vilken ställning som helst utan att detta påverkar betygsättningen.

När figuranten avviker krävs för godkännande att hunden angriper. Regeltextern är här något oklar.

Nyttjar föraren rätten att i rätt ögonblick beordra hunden att släppa får detta inte medföra sänkning av betyget.

Dubbelretning (Högre- och segrarklass)

Reglerna föreskriver bland annat, att en annan figurant skall överfalla föraren bakifrån och att hunden skall avvisa detta angrepp. Avsikten med momentet är således att söka utröna, huruvuda hunden i tid ingriper och hindrar föraren från att bli nedslagen. Sker inte detta ingripande tillräckligt tidigt skall hunden underkännas.

Sändande av hund till civilklädd figurant (Segrarklass)

Då man vid detta moment måste använda figurant, mot vilken hunden ej tidigare arbetat är det naturligt, att hunden ej har samma intresse för denne som annars skulle ha varit fallet. Ofta medför detta att hunden vill återvända till föraren eller i ett senare skede gå denne tillmötes. Sker detta på sådant sätt att hunden avlägsnar sig mer än 5 m från figuranten bör den underkännas.

Flykt av figurant med skottlossning (Segrarklass)

Texten till detta moment är utförlig och några större svårigheter att bedöma detsamma kan knappast finnas. Det står ingenting om hur en hund som skyggar för skottlossningen skall bedömas, men en regel bör härvid vara, att rädsla för skottet bör medföra en kraftig nedsättning av betyget. Vid påfallande stor rädsla skall hunden underkännas.

Avsökande av ett område efter gömd figurant (Segrarklass)

Vid bedömningen skall enbart hänsyn tas till det sätt på vilket hunden arbetar. Det är förarens uppgift att leda detta arbete från områdets mittlinje. Hund som rusar iväg på måfå och går ur hand, kan ej som regel ges högre betyg än 6. Det bör observeras att reglerna ej medgiver sök på återvägen, därest tid härtill skulle finnas. Vidare bör uppmärksammas att ett underkännande i detta moment ej i och för sig utgör hinder för hunds godkännande i momentet "ståndskall på figurant", allt under förutsättning att sökarbetet ej avbrutits innan hunden funnit figuranten.

Ståndskall på figurant (Se-grarklass)

Den utförliga anvisningen underlättar bedömningen. Med "tydligt sätt" förstås att hunden ger så pass kraftigt skall, att föraren kan uppfatta var figuranten finns gömd. Avbryter hunden skallgivningen för tidigt, dvs innan föraren hunnit lokalisera platsen, bör detta medföra en sänkning av betyget.

Då hundens uppträdande under momentet "ståndskall på figuranten" kan bli avgörande för huruvida det föregående momentet skall godkännas eller ej, bör man ha klart för sig gränsdragningen mellan de båda momenten. Det bör därför påpekas, att allt som hunden företar sig från det ögonblick den upptäckt figuranten påverkar betygsättningen för ståndskallet. Hit hör således sådana företeelser som angrepp på figuranten, munkorgsbesvär, lämmandet av platsen m m.

Spårtjänst

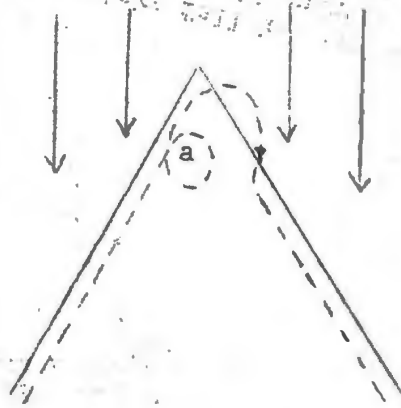
De i reglerna intagna allmänna anvisningar för spårprov är så detaljerade, att de i de flesta fall ger erforderlig vägledning för bedömningen. Sålunda framgår det tydligt vilken vikt som skall fästas vid antalet funna föremål m m. Det är dock inte möjligt att i en regelbok behandla alla de spörsmål som kan uppkomma under ett fältarbete av ifrågavarande art. Utöver ovannämnda anvisningar bör därför följande synpunkter framhållas.

Spårets utarbetande

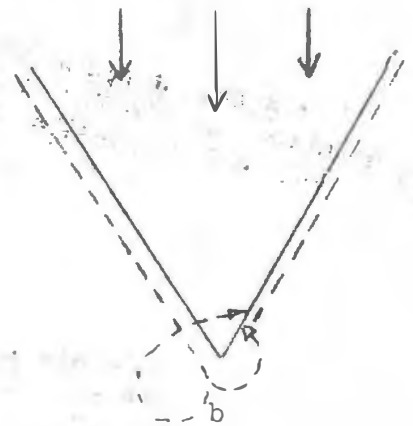
Av regeltexten framgår att för godkännande erfordras att hela spåret utarbetas. Med detta stadgande menas dock inte, att hunden måste följa spåret steg för steg från dess början till dess slut. Temporära avvikelser är således tillåtna. Huvudsaken är att hunden har kontakt med spåret eller vid avvikelser från detsamma snarast söker återfå denna kontakt. Hund som ej följer spåret huvuddelen av spårsträckan, skall underkännas.

Avvikelser från spåret (slag i sidled)

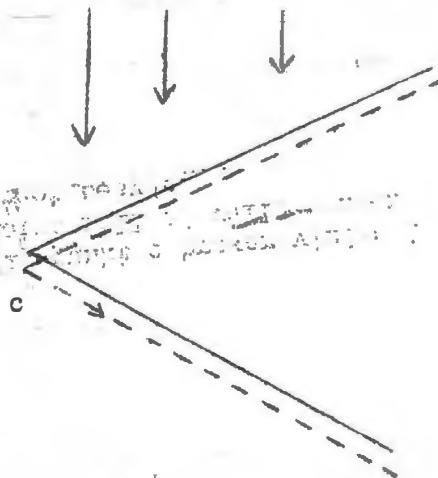
En spårhunds uppträdande är beroende av ett flertal faktorer, såsom väderlek, vind- och terrängförhållanden m m. Vid bedömningen måste hänsyn alltid tas till dessa faktorer för att betygsättningen skall bli korrekt. Omständigheterna kan nämligen vara sådana, att hunden av naturliga skäl temporärt avviker från spåret. Illustrationerna å sid 21 är exempel härpå.

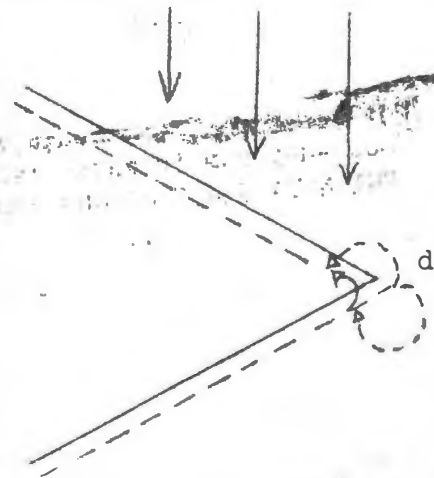
I enstaka fall kan hunden kretsa runt vid punkt a när den får kontakt med det bredare vittringsbältet.

Då vittringen tar slut vid punkt b kan hunden slå antingen åt höger eller vänster.

Vid punkt c brukar vinden i detta fall ej välla hunden något besvär.

Kommer hunden förbi vinkelns spets, punkt d, kan den som markeringarna visar göra en extra-lov åt höger eller t o m åt vänster.

- Vindriktning
- Utlagt spår
- - - Hur hunden arbetar

Utöver ovan illustrerade fall inträffar naturligtvis en mängd varianter av dessa. Endast genom ingående kännedom om hunds naturliga sätt att uppträda på grund av vind- och terrängförhållanden vid spårs avvinkling åt endera sidan förebyggs omotiverade betygsavdrag.

Vid framkomsten till den illustrerade spetsvinkeln kan man med hänsyn till såväl vindriktningen som den branta vinkeln ej fordra, att hunden strikt följer i själva spåret. Dess naturliga arbetssätt är i detta fall att fortsätta förbi vinkeln några meter och därefter - så snart den känner att vittringen försvagas - slå åt endera sidan för att ånyo få kontakt med spåret. Dyliga uppträdanden av hunden får inte medföra sänkning av betyget.

Avviker hund från spåret av annan anledning än den ovan sagda, bör betyget påverkas härav. Hund som avviker längre sträcka än 50 meter från spåret eller stoppas av tävlingsledare när den är på väg i fel riktning skall automatiskt underkännas.

Bakspår

Enligt rekommendation av tidigare nämnd domarkonferens i Sollefteå får hund bakspåra tills den självmant vänder i rätt riktning, men självfallet skall betygsreducering ske. Bakspårar hunden längre sträcka än 50 m bör den ej ges högre betyg än 6.

Dirigering

Att spårning är ett lagarbete är uppenbart. Detta förhållande berättigar dock inte föraren till att dirigera hunden. Har föraren en förutfattad mening om spårets sträckning, får detta inte resultera i att det blir föraren som övertar hundens roll, om denne ej kan bemästra uppkommande svårigheter. Detta gäller även sådana fall, när fotavtryck tydligt visar spårets riktning. Reglerna manar till stor försiktighet vid ställningstagande till frågan, huruvida dirigering skett eller ej. Främst beror denna varning på svårigheten att på avstånd i detalj utröna en förares åtgärder.

Tempo under spårning

För tilldelning av högsta betyget bör krävas att spårningen sker i en lugn takt - dock ej maklig - utan att hunden rusar vid exempelvis påsläppet eller vid upptagande av spårningen efter funna föremål. Påpekas bör att hastigheten hos vissa hundar kan vara relativt hög, utan att detta behöver inverka menligt på effektiviteten. På grund härav är det inte säkert att en något uppdriven hastighet alltid skall påverka betygssättningen i negativ riktning.

Kommandon m m

Reglerna omnämner inte vilka hjälpmedel som är tillåtna vid spårning utöver det fastställda kommandot härför. Klart är emellertid att detta kommando får användas inte bara vid själva påsläppet utan även då och då under spårningen, utan att betygssättningen skall påverkas härav. Även annan uppmuntran såsom "duktig hund" o dyl är tillåten. Däremot bör sänkning av betyget som regel ske, om föraren med hjälp av ideliga kommandon försöker "pressa" en spåravvillig hund till att arbeta. Ett sådant monotont kommanderande bör sänka betyget en enhet.

Spårlinan

I reglerna föreskrivs att hunden skall arbeta i en ca 15 meter lång lina. Hund som vid något tillfälle frigörs från linan - spårar eller söker fritt - skall underkännas. Däremot bör betygssättningen ej påverkas av att en förare ej håller i linan under förutsättning att avståndet mellan förare och hund inte blir för kort eller långt. Med för kort avstånd menas dock inte förkortning av linan i exempelvis snarig terräng.

Apporterings på spåret

I spårningen ingår inte apportering i egentlig mening, enär reglerna föreskriver att hunden endast behöver markera de utlagda föremålen. Givetvis är det önskvärdt att hunden uppträder konsekvent vid föremålen, men skulle så ej vara fallet bör detta inte påverka betygsättningen.

Trots regeltextens utformning bör hänsyn ändå tas till det sätt på vilket hunden handskas med föremålen. Skadas dessa (bits sönder) bör som regel betyget sänkas med en enhet.

Skall och gnäll

Den spårvillige och temperamentsfulle hunden vill ofta skälla eller gnälla om den inte kommer tillräckligt fort fram. Detta gäller speciellt vid starten. Är dylikt ofog så pass markant att det verkar störande, bör betyget sänkas med en enhet.

Upptagning av spår

I högre klass och segrarklass stadgas att hunden inom viss angiven tid (4 resp 6 minuter) skall uppta spåret. Kan hunden ej göra detta stadgas för högre klass, att den ej kan ges högre betyg än 9, och för segrarklass ej högre betyg än 7. Förutsättning för erhållande av nämnda betyg är dock, att hunden innan den påvisas en punkt där spåret med säkerhet passerar, presterat något arbete för att finna spåret utmed den anvisade sträckan respektive sökruan. Är hunden ovillig att arbeta, kan det i vissa fall vara försvarligt att vidta ytterligare sänkning av betyget.

Tid för provets avläggande

Reglernas bestämmelser om att ett helt utnyttjande av den stipulerade tiden i princip ej bör påverka betygsättningen bör uppmärksammas. Det är nämligen långt ifrån säkert att den hund, som lyckas avverka spårningen på halva tiden, är bättre än en annan hund, som på grund av någon anledning använt hela tiden. En sådan anledning kan vara besvärliga spårningsförhållanden.

Rapporttjänst

Några särskilda anvisningar för hur momentet "rapportföring" skall bedömas finns inte i reglerna. För undvikande av alltför divergerande normer för betygsättningen bör därför följande beaktas.

Tiden - avgörande faktor

Rapportföring är en tävling i snabbhet hundarna emellan. Ur bedömnings-synpunkt innebär detta dock inte, att den snabbaste hunden under alla förhållanden skall erhålla ett högre betyg än övriga hundar. Är tidsmarginalen knapp, finns intet hinder att t o m ge samtliga hundar samma betyg. I praktiken torde emellertid en dylik situation knappast inträffa. Med knapp tidsmarginal menas en tidsrymd av 1 minut, vad gäller högre klass och segrarklass. För nybörjarklass upp till 30 sekunder.

Idealtid

Trots att rapportföreling i huvudsak är en tävlan i snabbhet, är det fel att automatiskt ge snabbaste hunden högsta betyget. Vid betygsättningen måste nämligen även hänsyn tas till en hunds uppträdande i övrigt.

Under tävlingens gång bör domarna söka utröna rapportsträckornas svårighetsgrad och på basis harav fastställa en sk "idealtid". Detta gäller speciellt vad avser högre klass och segrarklass. Varje överskridande av denna tid med mer än 1 min i högre eller segrarklass och 30 sek i nybörjarklass bör medföra betygsrevidering med en enhet för envar av varje påbörjad minuts- resp 30-sek-period. Vid ytterligare överskridande måste i reglerna stipulerad maximitid för godkännande beaktas.

Tempo

I reglerna anges att betygsättningen inte enbart får grunda sig på hundens snabbhet utan hänsyn måste också tas till gångartens jämnhet. Detta innebär att en hund med ojämnt tempo (stannar på sträckan e dyl) får vidkännas betygsavdrag även om den skulle avverka momentet på idealtid.

Hjälpmedel

Reglerna medger att mottagande förare må locka på hunden, när den närmar sig på ca 50 meters avstånd. Det är sålunda tillåtet att använda detta hjälpmedel utan att detta medför betygsavdrag. Lockar föraren, när hunden befinner sig på längre avstånd - exempelvis 100 meter - bör detta däremot anses som ett hjälpmedel med betygsnedsättning som följd. En sänkning med en enhet kan i dylikt fall vara lagom.

Rädsla vid skottlossning

Hund som visar påfallande stor rädsla vid skottlossning vid passerandet av skyttarna (avbryter rapportförelingen temporärt, avviker en längre sträcka åt endera sidan o dyl) bör ej ges högre betyg än 7.

Uppträdande på station

Hund som skäller eller högljutt gnäller vid stationerna eller på sträckan skall enligt reglerna erhålla betygsänkning. Hur stor denna skall vara anges dock inte närmare. Att i detalj ange vilket betyg som skall ges i den ena eller andra fallet torde ej heller vara möjligt. En regel är dock att hund, som vid något tillfälle under momentet skäller eller gnäller högljutt, ej bör tilldelas högsta betyget. Sänkning med en enhet bör vara regel. En annan regel är att hund, som skäller på sådant sätt att den verkar störande, automatiskt bör underkännas. I övrigt måste betygsättningen baseras på hundens uppträdande.

Vägran vid första ivägsändandet

Av reglerna framgår att vägran vid ivägsändandet anses såsom ett högst allvarligt fel, när domarna skall överväga, huruvida hunden i sådant fall skall sändas på nytt eller ej. Regeltexten är mycket knapphändig och ger ingen vägledning för bedömningen. Texten omnämner förresten ej ordet "vägran" utan talar om hund, som ej går direkt ut vid första ivägsändandet. Med detta avses de fall då hunden aldrig påbörjar rapportförelingen i egentlig mening utan efter viss tvekan återvänder till

föraren inom ett avstånd av högst 50 meter. Hund som påbörjat momentet utan anmärkning och därefter vänder tillbaka till föraren efter att ha avverkat större längd av sträckan än den ovan sagda, skall underkännas. För hund som omsändes bör högre betyg än 6 inte ges, oavsett hur hunden uppträtt efter första ivägsändandet.

Samråd domarna emellan

Som tidigare nämnts är rapportföring ett av de moment, där domarna bör samråda vid betygsättningen. Denna samrådan bör ske på så sätt, att domarna först enas om ett preliminärt betyg, grundat på använd tid och övriga funktionärers utsagor. Detta betyg reduceras sedan av respektive domare på basis av vars och ens ej iakttagelser på respektive station. Denna norm för betygsättningen gäller dock inte sådana fall, när hund på grund av visst beteende enligt reglerna skall underkännas eller enligt dessa anvisningar ej kan tilldelas ett högre betyg än ett visst angivet maximibetyg. Exempel härpå är ihållande skallgivning, som enligt reglerna medför ett underkännande resp omsändning av hund. I båda dessa fall bör båda domarnas betyg självfallet vara noll resp högst 6.

Söktjänst

De allmänna anvisningarna för söktjänsten ger i viss mån vägledning för hur bedömningen skall ske. Som komplement till dessa bör dock följande framhållas.

Metodik vid avsökandet

I reglerna anges inte vilken metodik hunden skall använda vid söket. Påpekas bör därför att avsökandet är ett s k "vindarbete", där hunden skall avstöva terrängen med relativt "hög näsa" för att på så sätt söka få vittring av figuranten. Hunden bör således icke spåra emedan detta omöjliggör erforderlig systematik i arbetet.

Kontroll över hunden

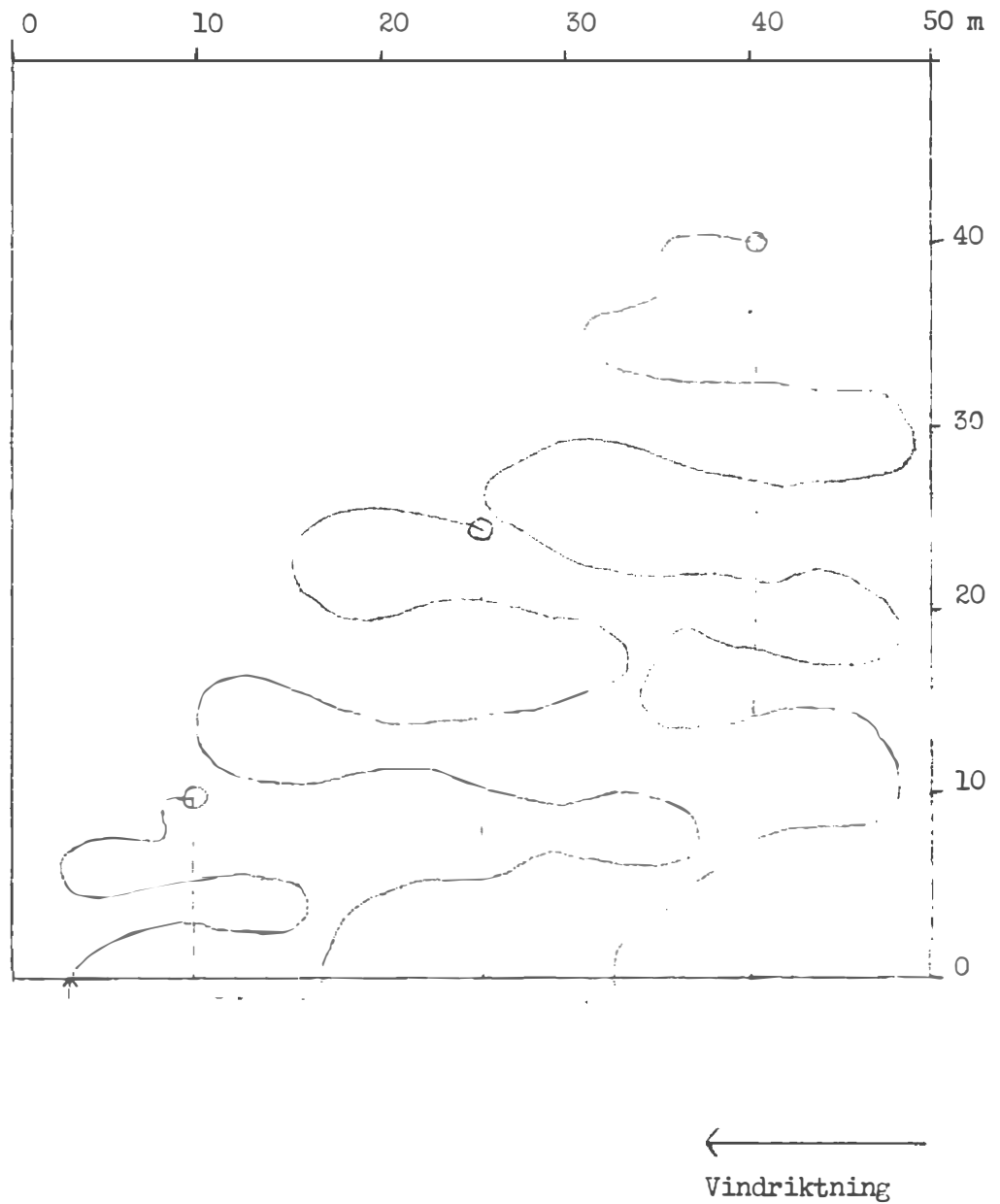
Hund som gång efter annan går ur förarens hand och ej utan svårighet kan återkallas, bör ej ges högre betyg än 6.

Dirigering

Vid betygsättningen skall - som framhålles i reglerna - stor hänsyn tas till om hunden söker i enlighet med förarens dirigering samt om den använder efter terrängförhållandena lämpad snabbhet. Detta innebär att det är föraren som bestämmer var hunden skall söka ävensom hur lång tid som skall anslås för genomletande av det ena eller andra terrängavsnittet. Hund som påtagligt brister i systematik under sökarbetet och ej helt följer förarens dirigering, bör inte ges högre betyg än 7.

Blindmarkering

Ur bedömningssynpunkt anses blindmarkering som ett högst allvarligt fel. En sådan felaktig markering bör automatiskt sänka betyget till högst 7. Två blindmarkeringar bör som regel medföra ett underkännande.

Samtliga 3 föremål avlämnas inom 2 minuter. Alla föremålen avlämnas fullt korrekt enligt anvisningarna för mom "apportering". Raskt tempo. Följer förarens dirigeringar. Inga kommandon utöver de tre erforderliga. Hunden utför "vindarbete".

Upptredande hos figurant

Då sökhunden ej får vara fientligt inställd till figuranten tolereras inte ens tendens till angrepp. Reglerna föreskriver, att dylikt uppträdande skall medföra betygssänkning. Hur mycket anges inte. Med avsevärd sänkning menas emellertid, att betyget ej bör bli högre än 6. Förutsättning för en sådan kraftig betygsreducering är dock, att det anses sannolikt att en funnen person skulle ha blivit verkligt oroad av hundens uppträdande. Vad hundens uppträdande hos figuranten i övrigt beträffar gäller, därest markeringen sker medelst skall, vad som sagts under skyddstjänst, moment "ståndskall på figurant".

Sök på återvägen

I princip bör betygsreducering ej ske i de fall hunden ej finner samtliga figuranter vid första genomsökandet av området utan finner någon eller några av dessa vid sök under återgången till utgångsläget.

Uppletande av föremål

Detta moment anses som mycket svårbedömt. Tyvärr ger ej heller anvisningen i reglerna någon egentlig ledtråd. Sålunda sägs ingenting om vilken vikt som skall fästas vid antalet funna föremål. Ej heller finns det föreskrifter om hundens arbetssätt. Avsikten är emellertid att mycket stor hänsyn måste tas till antalet funna föremål. Beträffande önskvärt arbetssätt hos hunden bör påpekas att hunden - liksom vid söktjänst - skall utföra ett s k "vindarbete" utan försök till spårning.

Vad som i övrigt kan vålla svårigheter vid bedömningen är i huvudsak följande.

Tempo

Hunden skall söka i ett raskt tempo utan inslag av rusningar. Tröttnar hunden och börjar "klibba" vid föraren, bör högre betyg än 7 inte ges, oavsett hur många föremål hunden funnit.

Systematik i sökarbetet

Reglerna föreskriver att hunden i enlighet med förarens dirigeringsystematiskt genomsöker området. Detta innebär, att hunden måste genomsöka hela området för erhållande av högsta betyget. Att hela området måste genomsökas får dock inte tolkas på så sätt, att hund som arbetar enligt skiss å sid 26 ej kan ges högsta betyg trots att endast halva området genomsökts. Hund som vägrar att lyda förarens dirigerings och på grund härav måste kommanderas med användande av exempelvis kommandordet "framåt" bör ej ges högre betyg än 6. Ruser hunden på måfå och finner föremålen av en ren tillfällighet, skall den underkännas, oavsett hur många föremål den funnit.

Antal funna föremål

För erhållande av högsta betyg krävs att hunden finner samtliga föremål. Saknas ett föremål bör högre betyg än 8 som regel inte ges. Om två föremål saknas bör normalbetyget vara 5 eller 6. För godkännande skall alltid krävas, att hunden finner minste ett föremål.

Kommandon

En ständig (monoton) upprepning av kommandot "sök" bör som regel sänka betyget med två enheter.

Sök utanför området

Smärre överskridanden av angivna gränser för sökområdet bör ej påverka betygsättningen. Förflyttar sig hunden längre än 10 meter utanför området och föraren har svårighet att dirigera den tillbaka, bör betyget sänkas med minst en enhet.

Tuggning på föremål

Lätt tuggning på apportföremål bör sänka betyget med en enhet. Anses tuggningen mera allvarlig (hunden biter sönder föremål), bör sänkning ske med minst två enheter.

ANVISNINGAR FÖR TÄVLINGSMOMENTENS UPPLÄGGNING OCH UTFÖRANDENågra allmänna synpunkter

Det sätt på vilket en hund utför ett moment är i stor utsträckning beroende av hur detsamma arrangeras. Den minsta lilla avvikelse från i prövningsreglerna gjord beskrivning av de skilda momentens uppläggning kan medföra, att hunds vanliga beteendemönster ändras, vilket i sin tur påverkar betygsättningen. Ett annat skäl varför avvikelser ej får göras är att en viss prestation krävs av hunden för att den skall kunna godkännas, uppflyttas etc och att arrangemangen med hänsyn härtill inte får medverka till att varken underlätta eller försvåra i reglerna angivet utförande.

Oavsett hur noggrant regeltexten följes går det ändå ej att undvika, att förutsättningarna för momentens utförande kan bli olika hundarna emellan. Men detta beror då inte på tävlingsledaren utan på faktorer varöver denne inte kan råda. Som exempel härpå kan nämnas växlingar i väderlek, skiftande terräng, hastigt uppdykande störningar i närheten av tävlingsplatsen o dyl.

Då regeltexten för vissa moment är knapphändig och anvisningar helt saknas i många fall, är följande komplettering till densamma avsedd att tjäna som vägledning för momentens uppläggning och utförande.

Lukt-, hörsel- och karaktärsprov

Allmänt Innan ett prov börjar skall deltagarna av tävlingsledaren i detalj informeras om hur provet tillgår samt hur föraren skall uppträda därunder.

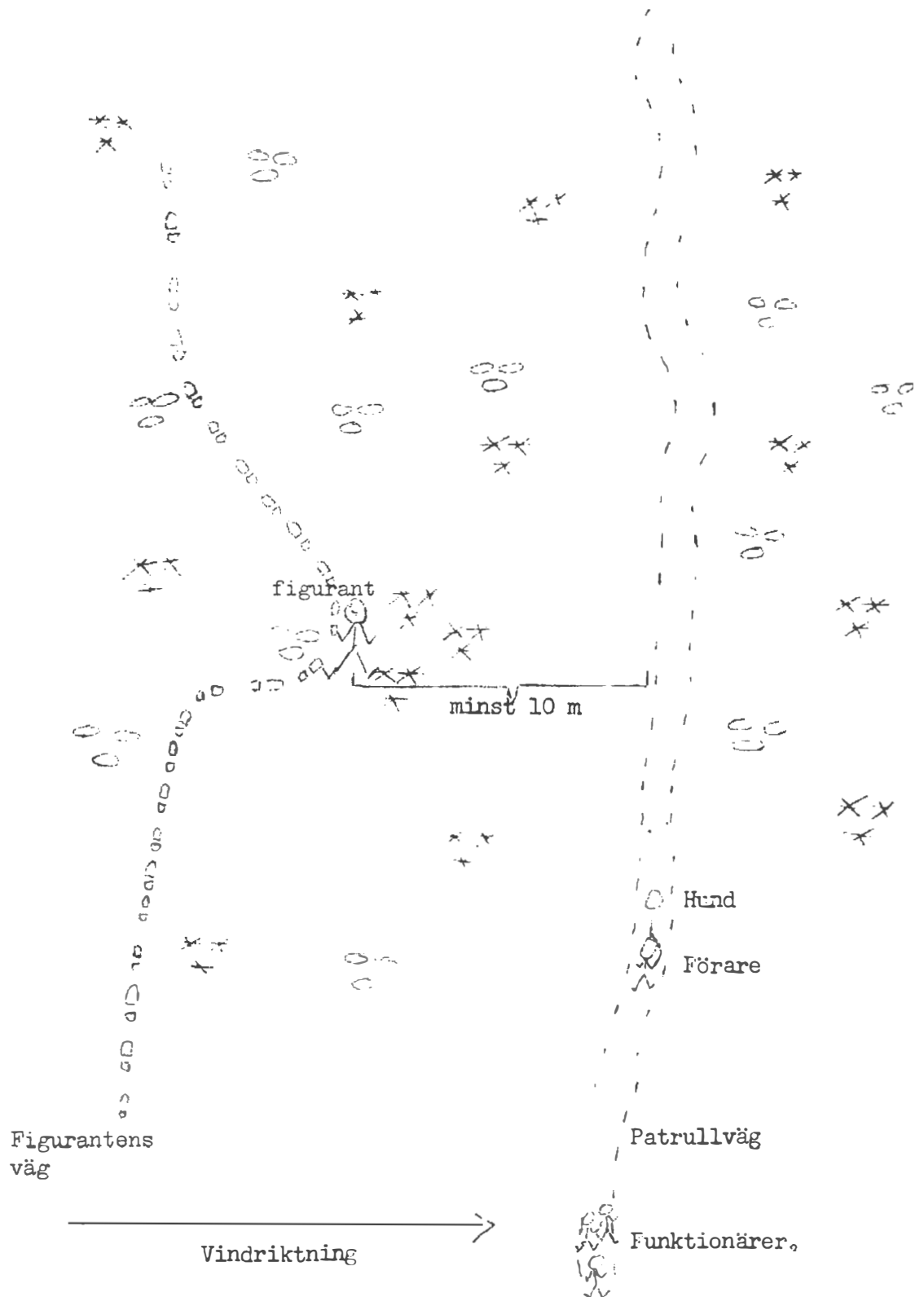
Luktprov Före detta prov bör tävlingsledaren särskilt framhålla att hunden - trots att reglerna ej omnämner detta - bör gå framför föraren samt att förflyttningen skall ske i vanlig marschtakt.

Då vinden alltid skall blåsa från figuranten mot patrullvägen måste kontroll ske då och då att vindriktningen inte har ändrats under provets gång. Skulle detta inträffa måste en omplacering av figuranten genast göras med hänsyn tagen till den nya vindriktningen.

Hur lång sträcka föraren skall förflytta sig med hunden finns inte angivet i reglerna, men som regel bör sträckan inte överstiga 50 meter.

Provets uppläggning i övrigt framgår av schematisk skiss å sid 2.

LUKTPROV

Provet utföres i betäckt terräng. Avståndet mellan funktionärer och förare-hund bör vara c:a 10 m. Om naturlig patrullväg ej finns, bör patrullstig snitslas.

Hörselprov Liksom vid luktprov får endast en hund i sänder provas vid hörselprov. Vid detta prov bör särskilt påpekas att föraren efter provets början icke utan domares tillsägelse får befatta sig med hunden. Det bör uppmärksammas att figuranten skall gå ända fram till stoppmärket på 25-metersavståndet, oavsett om hunden markerat denne dessförinnan eller ej. Är det uppenbart att hunden på grund av hastigt uppkommande störningar (flygplan, skottlossning i närheten o dyl) ej kunnat uppfatta ljudet av figuranten, bör den ånyo provas.

Exempel på uppläggning av hörselprov framgår av skissen å sid 4.

Karaktärsprov

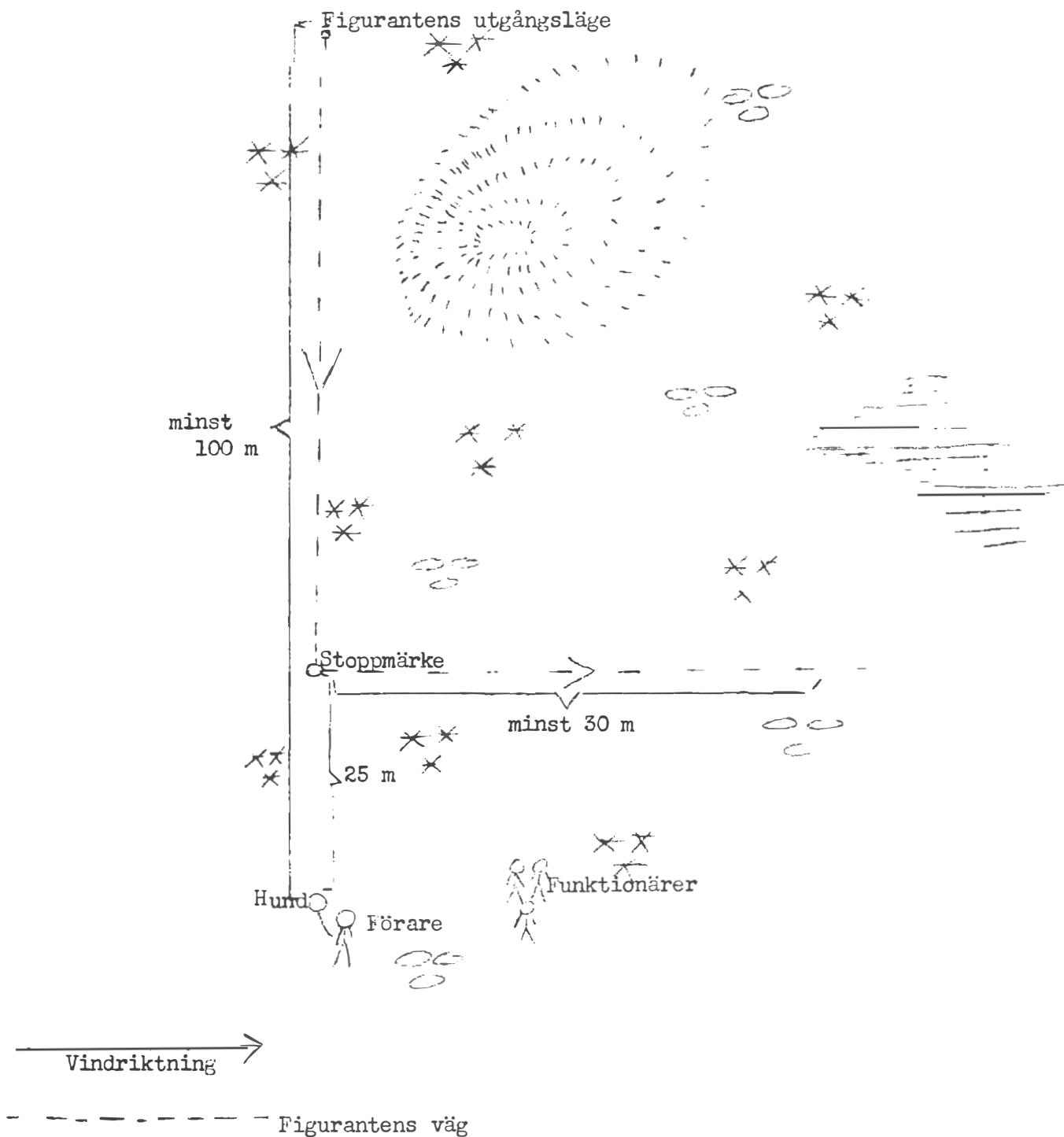
Av lukt-, hörsel- och karaktärsprovet är det sistnämnda berört minst i reglerna. Där sägs endast att hunden i karaktärsprovet skall utsättas för överraskande och i viss mån skrämmande inverkningar, som bör variera allt efter omständigheterna. Dessutom skall skottlossning ingå i provet. Av reglerna skulle man kunna utläsa, att uppläggningsen av provet kan göras relativt enkel, men så är dock inte avsikten. Provet tillmätts ju -- som framgår av reglerna -- mycket stor betydelse och måste därför arrangeras på ett sådant sätt, att det möjliggör en allsidig prövning av hundens nervkonstitution och tillgänglighet. Observeras bör att hunden aldrig får utsättas för smärta.

Finner domaren det tveksamt om viss del av provet gett önskat utslag och därför tvekar om huruvida en hund skall godkännas eller ej, bör en kompletterande prövning ske. Tävlingsledaren bör därför ha några planerade störningsmoment i reserv.

För den i provet ingående skottlossningen gäller, att hundarna skall provas häri var för sig. Härvid används gevär, karbin, k-pist eller ev pistol, ej knallskott. Minst två skott bör avlossas.

Det är svårt att i detalj ange hur ett karaktärsprov bör arrangeras, varför skissen å sid 5 endast är ett exempel på ett sådant prov. Skissen anger dock den ordning i vilken de olika momenten bör förekomma.

HÖRSELPROV

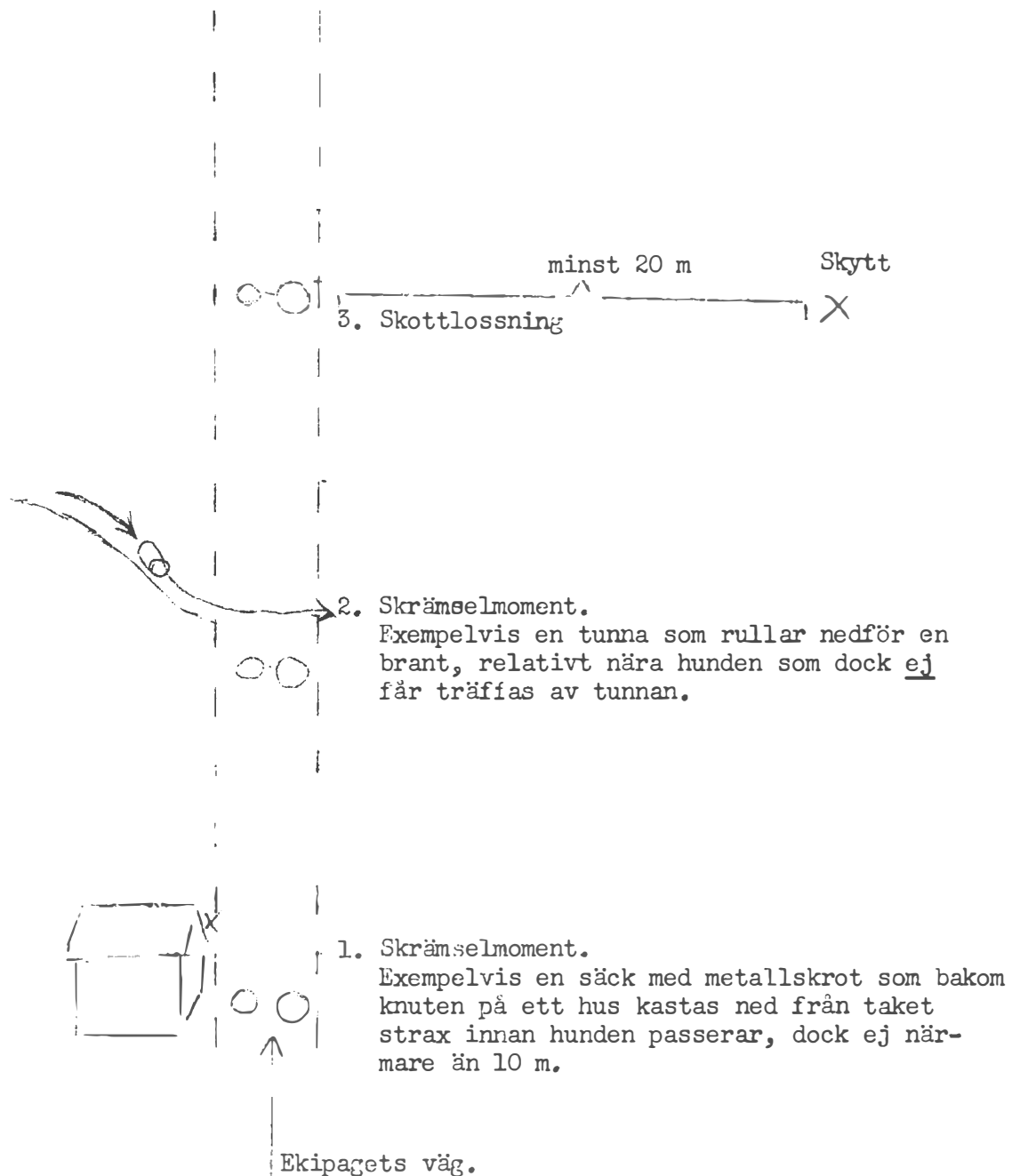

Provet utföres i skylande busk- eller skogsterräng, som dock ej skall vara tät.

KARAKTÄRSPROV

Exempel

4. Tillgänglighetsprov. Domarna bör ta i hunden.

○ ○ = Förare och hunds placering vid resp moment.

Funktionärerna följer ekipaget på c:a 10 m avstånd. Hunden skall vara okopplad. Observera att hunden bör ges god tid att avreagera efter varje moment, så att den kommit i balans innan den provas i nästa.

Lydnadsmoment
Appellklass

Linförighet Vid momentets början skall hunden sitta i v steg vid förarens vänstra sida. Kopplet skall hänga fritt. Det åligger tävlingsledaren att tillse att hunden under hela momentet röres i fritt hängande koppel. För att samtliga i provet deltagande hundar skall kunna prövas lika är det nödvändigt att detta moment sker efter ett på förhand uppgjort schema. Detta schema blir utvise - förutom momentets omfattning - den ordning i vilken olika detaljer, såsom vändningar, halter o dyli skall utföras. Tempot skall hela tiden vara vanlig marschtakt utom då språngransch beordras. Förflyttningar från helt 2 å 3 steg i olika riktningar ingår ej i momentet.
Momentet börjar och slutar på tävlingsledarens kommando.

Framförgående Under pågående förflyttning beordras föraren att med bibehållen huvudriktning kommandera hunden att gå framför föraren i koppelets hela längd. Förflyttningen skall ske i vanlig marschtakt. Efter ca 25 meter beordras föraren göra halt och kalla in eller gå fram till hunden. Helst utföres momentet i två riktningar.

Momentet börjar på tävlingsledarens tillsägelse, då eskipeget är under förflyttning och slutar då tävlingsledaren beordrat halt och hunden intagit sin plats vid förarens sida. Framtitt ovanrämnda halter bör ej halter ingå i momentet.

Fritt följ vid sidan

Vid momentets början skall hunden okoppad sitta vid förarens vänstra sida. Kopplet skall vara utan störpö, långa snara hjälpmedel, såsom t ex "godis" är ej tillåtet för att hålla hunden kvar. Utförandet sker på samma sätt som momentet "Linförighet". Vad som sagts om momentets början och slut gäller även detta moment. Förflyttningar föreskrives sådana som följande:

Platsläggande

Detta moment måste ovillkorligen utföras under förflyttning. Det är således inte tillåtet för föraren att helt stanna just när hunden skall läggas ned. Detta bör meddelas föraren före momentets början.

För att nå största möjliga rättvisa hundarnas ordningen bör samtliga hundar nedläggas på så gott som samma plats. Förflyttningen efter nedläggandet bör också vara ungefär lika lång av samma skull.

Reser sig hunden eller gör något annat fel under förarens förflyttning får momentet på grund härav inte avbrytas, utan dennes förflyttning skall fortsätta.

I detta moment som börjar på tävlingsledarens kommando, ingår inte bara själva nedläggandet utan även förflyttningen dessförinnan. Momentet är slut i och med att föraren stannat och vänt sig om.

Inkallande Sedan föraren stannat och vänt sig om inkallas hunden på tävlingsledarens tillsägelse. Reglerna medger att inkallningen kan provas i annan form. I de fall detta sker bör det självfallet göras lika för samtliga hundar. Denna likformighet i utförandet gäller även för sådan hund, som lämnat sin plats vid momentet "platsläggande", dvs har övriga hundar provats i inkallning från liggande ställning måste detta förfaringsätt tillämpas för hundarna överlag.

Momentet är slut då hunden intagit sin plats vid förarens sida.

Apportering Med den i reglerna nämnda "utgångsställningen" menas att hunden skall sitta okopplad vid förarens vänstra sida. Så långt möjligt bör apporteringen ske på samma plats och i samma riktning för samtliga hundar. Momentet börjar i och med att tävlingsledaren beordrar föraren att kasta föremålet. Därefter måste föraren vänta på tillsägelse från tävlingsledaren innan hunden sändes. När hunden återvänt till föraren, får avlämning ej ske förrän på tävlingsledarens tillsägelse.

Den tid som hunden skall sitta kvar på sin plats från det ögonblick då apportföremålet kastats tills kommandoordet "apport" ges, bör vara lika lång för samtliga hundar. Detsamma gäller den tidsrymd under vilken hunden skall hålla kvar föremålet före avlämnandet.

Hopp över hinder

På tävlingsledarens tillsägelse ger föraren hunden - som sitter vid förarens vänstra sida - kommando att hoppa över redskapet. När detta kommando ges får föraren inte lämna sin plats. Detta får ske först sedan hunden startat. Men föraren har också rätt att stå kvar på sin plats under hoppet. Väljer föraren att följa efter hunden, är momentet slut när hunden, efter hoppet, kommit in till förarens sida. Stannar föraren kvar, är momentet slut i och med att hunden hoppat över redskapet.

Platsliggande

Sedan förarna lämnat hundarna, får dessa inte påverkas genom kommandon, handtecken eller dylikt. Tiden under vilken hundarna skall kvarligga tas först då förarna intagit sina platser på det stipulerade 30-metersavståndet. Fel som hundarna begår får inte rättas till i annat fall än vid uppenbar risk för slagsmål hundar emellan eller om hund, som lämnat sin plats, allvarligt stör andra hundar. I dylika fall ger tävlingsledaren order om sådan hunds avhämtning, ej inkallning.

Skulle det inträffa att en förare efter det hundarna lämnats ensamma, vidtar åtgärd, som påvisbart stör andra hundar, skall momentet göras om för samtliga hundar utom för den felande.

Momentet är slut när tiden utlupit och ej när förarna kommit tillbaka till hundarna.

Nybörjarklass

Linförighet Utföres såsom i appellklass, vilket innebär att momentets omfång skall vara detsamma som i nämnd klass.

Framförgående Utföres såsom i appellklass.

Fritt följ vid sidan
Utföres såsom i appellklass.

Platsläggande Utföres såsom i appellklass med den skillnaden, att föraren avlägsnar sig minst 20 meter från hunden.

Inkallande Utföres såsom i appellklass.

Krypande Som framgår av reglerna äger föraren själv bestämma om hunden skall vara kopplad eller ej. Utgångsställningen för hunden är liggande. Momentet börjar därefter på tävlingsledarens tillsägelse. Krypningen skall för samtliga hundar ske i av tävlingsledaren angiven riktning och från av denne angiven plats. Efter ca 3 meter beordrar tävlingsledaren halt, då föraren stannar. Momentet är då slut. Hundens sättande ingår således inte i momentet.

Framåtsändande Av reglerna framgår att momentet påbörjas under pågående förflyttning. Hunden skall under denna förflyttning - som ingår i momentet - vara okopplad. Det förhållandet att en hund förflyttar sig snabbare framåt än en annan, får inte medföra att förarnas förflyttningar blir olika långa, såvida detta kan undvikas av utrymmesskäl. Sedan hunden kommit på föreskrivet minimiavstånd - 8-10 meter - bör provet omfatta en fortsatt förflyttning av minst 25 meter. Beträffande sättet för hundens inkallning är anvisningen oklar. Meningen är att inkallningen som regel skall ske under det föraren fortsätter marschen framåt, men att tävlingsledaren i vissa fall (otillräckligt utrymme) kan beordra föraren göra halt innan inkallningen är slutförd. Momentet utföres därefter i omvänd riktning. Halter inlagda under momentet skall ej ingå.

Momentet är slut sedan föraren på tävlingsledarens tillsägelse gjort halt sedan hunden intagit sin plats.

Apportering Utföres såsom i appellklass.

Apportering och hopp över häck

Ansatsavståndet väljes fritt av föraren. Hopp utföres i båda riktningarna. Tappar hunden föremålet på återvägen före själva hoppet får den - om den tar sig över redskapet utan apportföremålet - inte ånyo sändas för att hämta detsamma. Samtliga hundar bör utföra hoppet i ~~samma riktning.~~

Momentet börjar på tillsägelse av tävlingsledaren. För föremålets kastande, hundens sändande och föremålets avlämnande gäller vad som sagts under momentet "apportering".

Platsliggande Utföres såsom i appellklass med den skillnaden att hundarna skall kvarligga på 50 meters avstånd från förarna under fem minuter.

Skottoberördhet

Beträffande detta moment är regeltexten utförlig och entydig, varför komplettering av densamma ej är erforderlig. Nämnas bör dock att hund, som ej legat kvar under det föregående momentet, ånyo skall nedläggas före provningen i skottoberördhet. Övriga hundar får ej läggas om.

Hundarna bör kvarligga en stund innan förarna beordras hämta hundarna.

Budföring 100 meter med störning genom skottlossning

Vid detta moment bör, för att förebygga att hunden störs, tävlingsledaren tillse att inga personer (funktionärer eller utomstående) uppehåller sig i sträckans omedelbara närhet. Fullföljes inte budföringen utan hunden vänder tillbaka till utgångsläget hos föraren eller hjälpföraren, får den inte sändas ånyo. Vad hundens mottagande beträffar är regeltexten något oklar. Meningen är dock att hunden skall gå ända fram till den mottagande föraren så att denne kan ta i hunden. Det är ej tillåtet för föraren att vidta åtgärd, som kan rubriceras som hjälpmedel för att underlätta utförandet. Hit hör exempelvis mutning med "godis", kvarlämnande av för hunden attraktiv sak hos hjälpföraren m m.

Momentet börjar på tillsägelse av tävlingsledaren. Denne skall också ange när hunden skall sändas tillbaka till föraren. Först när hunden intagit sin plats vid förarens sida är momentet slut.

Högre klass

Linförighet Utföres såsom i appellklass

Framföregående Utföres såsom i appellklass.

Fritt följ _ Utföres såsom i appellklass
vid sidan

Platsläggande Utföres såsom i appellklass.

Inkallande Utföres såsom i appellklass.

Stående Momentet skall utföras under förflyttning och endast i en riktning. Liksom vid ett flertal andra lydnadsmoment är det av vikt, att detta moment utföres på ungefär samma plats för samtliga hundar. Till skillnad mot momentet "platsliggande" äger föraren här rätt att - därest hunden gör något fel - vända sig om och med hjälp av rösten korrigera den.

Liksom vid momentet "platsläggande" ingår förflyttningen i momentet. Starten skall därför ske från stillastående på tävlingsledarens tillsägelse. Denne skall också ange, när hunden skall stanna. Momentet är slut när hunden kallats in och har intagit sin plats vid förarens sida resp avhämtats.

Krypande Utföres såsom i nybörjarklass men med okopplad hund, som skall krypa ca 5 meter.

Framåtsändande Utföres i princip lika som i nybörjarklass. Ökningen av svårighetsgraden ligger däri, att hunden i båda riktningarna skall passera minst 4 personer, som bör placeras med så stort mellanrum (enligt reglerna 3-5 m) att hunden inte frestas att passera vid sidan av dem. Till skillnad mot nybörjarklass omnämnes i viss mån längden av den sträcka hunden skall förflytta sig. Sålunda föreskrivs att hunden och föraren skall förflytta sig ca 30 meter sedan gruppen passerats.

Skall på kommando

Regeltexten är mycket knapphändig och ger ingen som helst vägledning beträffande utförandet. Sålunda nämns ingenting om hundens ställning, men enligt reglerna skall utgångsställningen vara sittande eller stående vid förarens vänstra sida. Därmed dock inte sagt i reglerna att hunden nödvändigtvis behöver sitta under själva skallgivningen. (Jmfr segrarklass).

Momentet börjar på tävlingsledarens tillsägelse. Denne ger också order eller tecken till föraren, när hunden på kommando skall upphöra med skallet. Skallet bör pågå ungefär 5 sekunder.

Apportering och hopp över häck

Utföres såsom i nybörjarklass.

Apportering av tungt föremål

Under tiden föraren utlägger det tunga föremålet, vilket sker på tävlingsledarens tillsägelse, skall hunden stanna kvar på sin plats. När föraren återvänt till hunden börjar momentet på tävlingsledarens tillsägelse och utföres därefter såsom momentet "apportering" i appellklass.

Apportering och klätther hopp över plank

Liksom vid andra hopp avgör föraren avståndet för hundens ansats. I övrigt gäller vad som föreskrivs för momentet "apportering" i appellklass och momentet "apportering och hopp över häck" i nybörjarklass.

Platsliggande

Utföres såsom i appellklass men med den skillnaden att hundarna skall kvarligga i 10 minuter på 75 meters avstånd från förarna.

Skottoberördhet

Utföres såsom i nybörjarklass. Skottlossningen skall dock ske på ett avstånd av ca 30 meter från hundarna.

Segrarklass

Linförighet Utföres såsom i appellklass.

Framföregående Utföres såsom i appellklass.

Fritt följ Utföres såsom i appellklass, dock att förflyttningar från halt 2 à 3 steg i olika riktningar tillkommer. Prövningen av hundens följsamhet vid stegförflyttningarna bör ske på samma ställe för samtliga hundar.

Platsläggande Utföres såsom i nybörjarklass dock att föraren springande skall lämna hunden. Förarens språngmarsch skall börja i samma ögonblick som hunden nedlägges.

Inkallande Utföres såsom i appellklass.

Stående Utföres såsom i högre klass.

Krypande Utföres såsom i högre klass. Hunden skall dock krypa ca 10 meter. Under pågående krypning skall en vändning - likartat för samtliga hundar - göras åt höger eller vänster. Platsen för vändningens utförande bestäms av tävlingsledaren.

Framåtsänd. Utföres såsom i högre klass.

Skall Utföres såsom i högre klass med den skillnaden att hunden sittande skall avge skall.

Fritt hopp över häck Även i detta hoppmoment bestäms ansatsavståndet av föraren. Momentet börjar på tävlingsledarens tillsägelse. När hunden kommit över på andra sidan redskapet avgör föraren när den skall stanna. Återhoppet får dock inte ske förrän tävlingsledaren ger tillsägelse härom.

Apportering Utföres såsom i appellklass. Metallföremålet, som väljes av tävlingsledaren, bör vara lagom stort och av sådan beskaffenhet att hunden utan större olägenhet kan fatta tag i detsamma.

Apportering av tungt föremål Utföres såsom i högre klass. Föraren äger här inte rätt att använda eget föremål.

Apportering och klättring hopp över plank Utföres såsom i högre klass. Höjden på planket skall dock vara 180 cm och vidare tillhandahåller tävlingsledaren den apportbock, som skall användas.

Stegklättring I utgångsställningen bör hunden sitta ca 2 meter från nedersta stegpinnen. Momentet börjar därefter på tävlingsledarens tillsägelse. Föraren skall - sedan hunden börjat klättringen - följa vid sidan av redskapet till stegens bortre ände. Klättringen sker endast i en riktning. Ramlar hunden ned från redskapet får den inte göra om klättringen.

Platsliggande Utföres såsom i appellklass men med den skillnaden att hundarna skall kvarligga 10 minuter med förarna dolda.

Skottoberörd. Skottlossningen skall här ske på 20 meters håll från de liggande hundarna. Förarna skall kvarbliva utom hundarnas åsyn. I övrigt gäller för provet detsamma såsom i nybörjarklass.

Specialprov

Appellklass

Spårning Hur spåret skall läggas framgår tydligt av reglerna. Observera dock att domarna bör kunna följa hundarnas arbete hela tiden. Sedan hunden påsatts sele och spårlina, släpps den på spåret på tävlingsledarens tillsägelse. Det är tävlingsledaren som skall tillse, att hunden föres på i reglerna angivet sätt. Efter avslutad spårning skall apportföremålen avlämnas till tävlingsledaren, som därefter underrättar domarna om antalet funna föremål. Tävlingsledaren skall också tillse, att förare och hund efter avslutad spårning väljer rätt väg tillbaka. Hunden får icke springa lös, utan skall följa vid sin förarens sida. F ö se skiss sid 13.

Budföring Budföringen tillgår i princip på samma sätt som i nybörjarklass. Sträckan är dock bara hälften så lång och momentet utföres utan skottlossning.

Skyddshundsgrupp

Nybörjarklass

Spårning Utföres såsom i appellklass med den skillnaden att spåret här är 400 m långt. Det bör observeras att momentet ej är tidsbegränsat. Trots att spåret är längre än i appellklass bör det utläggas så att domarna kan se hunden under hela spårningen. Se sid 14.

SPÅRNING

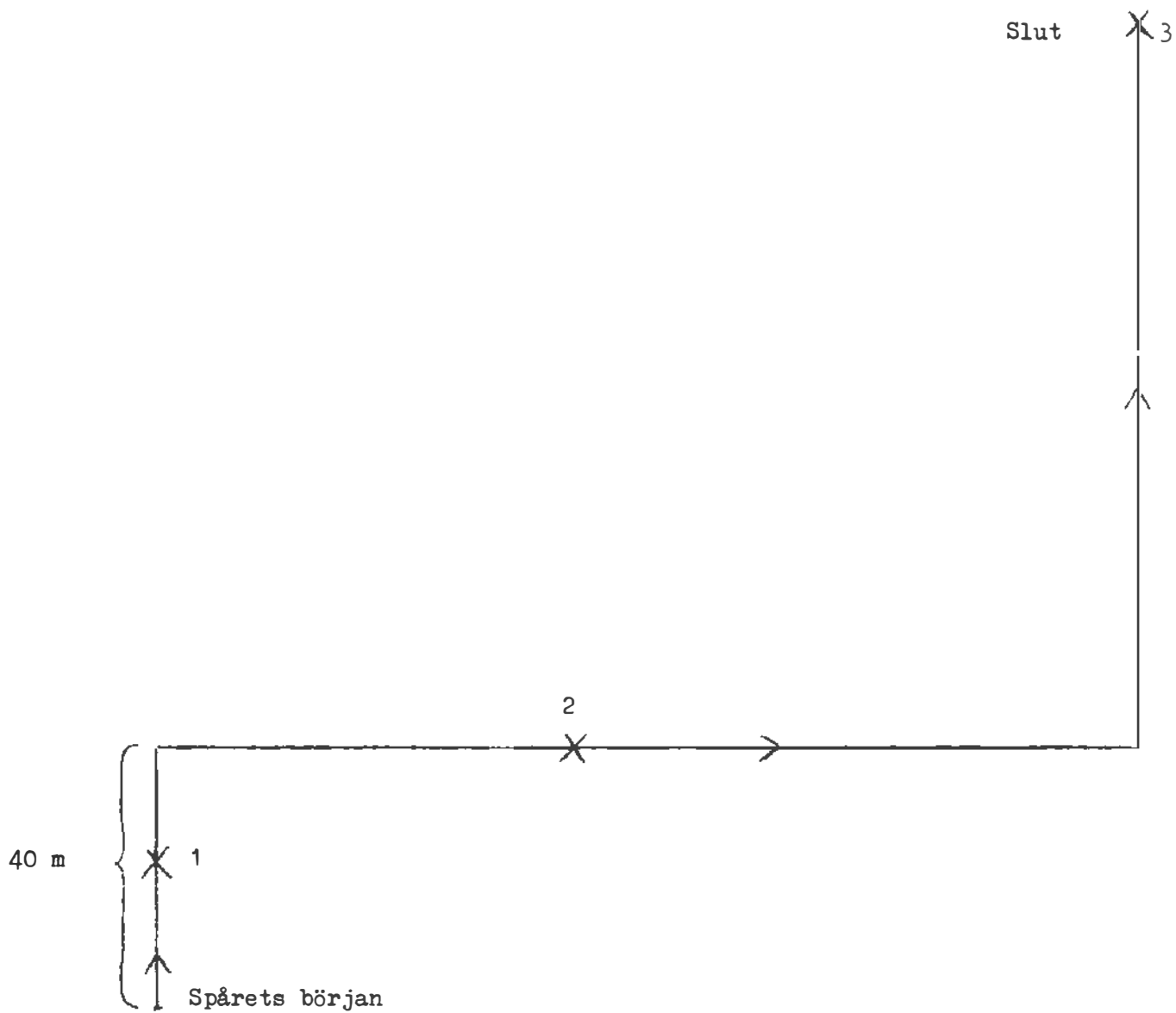
Appellklass = 300 m

Utbytessida

4.4.d

sid 13

X = apportföremål

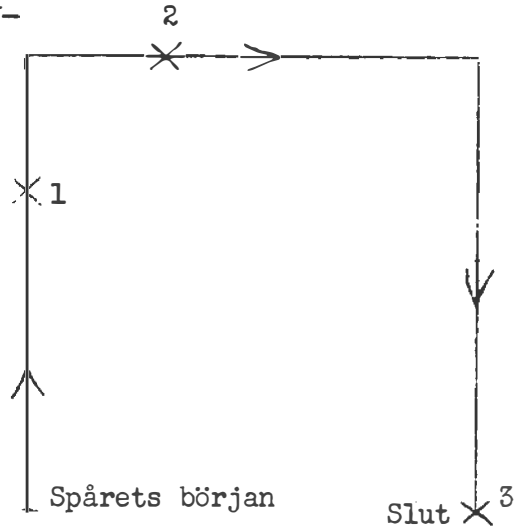
SPÅRNING

Skyddshundsgrupp, nybörjarklass = 400 m
" högre klass = 500 m
Sökhundsgrupp, nybörjarklass = 300 m

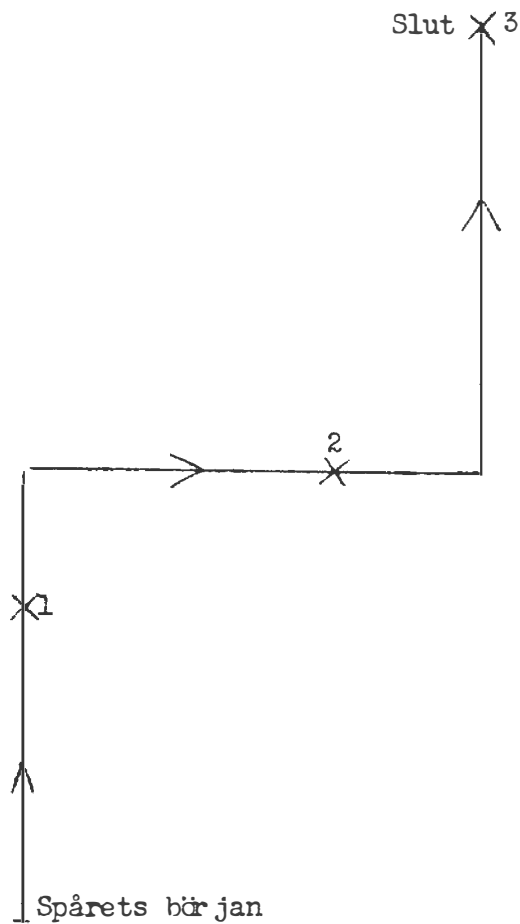
X = apportföremål

Vinklarna lägges efter
1/3 resp 2/3 av spår-
sträckan.

Alternativ 1

Alternativ 2

Skyddstjänst

Som bredvisläsning till vad som i det följande sägs om skyddstjänsten hänvisas till för figurantutbildning upprättad utbildningsplan.

Figuranten utan skyddsdräkt.

Överfall av figurant på föraren

Sedan figuranten utom hundens åsyn placerats i dold ställning börjar momentet på tävlingsledarens tillsägelse. Hunden skall föras såsom vid fritt följ i av tävlingsledaren angiven riktning. Den väg som hund och förare skall följa bör inte ligga närmare figurantens plats än ca 10 m. När ekipaget nått nästan i jämnhöjd med figuranten, ger tävlingsledaren tecken till denne att överfalla föraren. Hunden skall då avvisa angreppet, vilket bör ske innan föraren träffats. Det bör uppmärksammas att striden mellan hunden och figuranten skall pågå tills tävlingsledaren ger order om att den skall upphöra. När sådan tillsägelse ges, skall figuranten så fort som möjligt avbryta angreppet och därefter förhålla sig passiv. Momentet avslutas med en transport på ca 25 meter.

Figuranten i skyddsdräkt.

Transport av figurant

Momentet börjar på tävlingsledarens tillsägelse med figuranten 3 meter framför förare och hund. Transporten med figuranten på nämnt avstånd bör pågå ca 15 meter för att därefter fortsätta med figuranten i jämnhöjd med hund och förare. Under transporten får figuranten inte vidta någon åtgärd, som av hunden kan uppfattas som hot. Däremot bör figuranten svänga på armarna såsom fallet är vid en vanlig förflyttning.

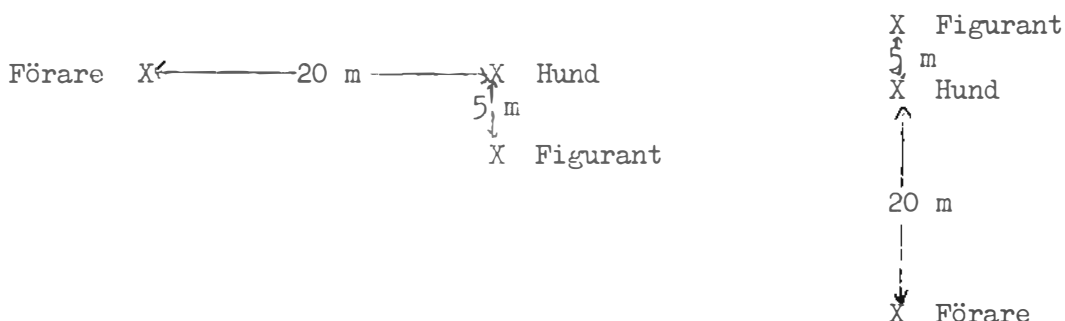
När tävlingsledaren efter ca 30 meter beordrar halt är momentet slut. Hunden skall då sätta sig vid förarens sida.

Nedläggande för bevakning

Detta moment börjar i och med att tävlingsledaren beordrat föraren lägga ned hunden 5 meter från figuranten. Sedan hunden lagt sig intar föraren på tävlingsledarens tillsägelse sin plats enligt skiss sid 14. I reglerna föreskrivs inte hur lång tid hunden skall kvarligga utan detta avgöres av tävlingsledaren. Den tid under vilken hunden skall bevaka figuranten bör som regel uppgå till 30 sekunder från det ögonblick figuranten inlagt sin plats. Momentet är slut först när påföljande moment påbörjas.

i reglerna anges tydligt hur man skall förfara med efterföljande två moment, om hunden reser sig och angriper figuranten eller reser sig utan att angripa. Däremot omnämns inte hur det skall förfaras, om hunden av annan anledning underkännes i bevakningsmomentet. Meningen är emellertid att om underkännandet haft annan orsak än angrepp på figuranten, så äger hunden deltaga i efterföljande moment. Hunden behöver dock ej nedläggas på nytt.

Placering av hund, förare resp figurant vid nedläggande av hund för bevakning.

Flykt av figurant

Det bör observeras att figuranten skall fly i riktning från hunden och föraren. Flykten börjar på tillsägelse eller tecken av tävlingsledaren. Den skall ske i snabb takt utan avvikelser åt sidorna. Hur lång sträcka figuranten skall bli beroende av hur snabbt hunden angriper. Figuranten skall nämligen utan tillsägelse stanna så snart hunden angripit. Angriper inte hunden, avbryts flykten efter cirka 50 meter på tillsägelse av tävlingsledaren. Momentet är slut så snart figuranten stannat.

Om hunden ej angriper figuranten, får efterföljande moment ej fullföljas.

Figuranten står still

Detta moment börjar automatiskt då flykten stoppats och figuranten förhåller sig passiv. Reglerna föreskriver inte hur lång tid hunden skall kvarstanna hos figuranten och bevaka denne. Bevakningen skall dock pågå till dess föraren efter tävlingsledarens tillsägelse gått fram till hunden och tagit hand om denne. Tillsägelsen bör ges först efter minst 10 sek.

Högre klass

Spårning

Utföres såsom i appellklass med beaktande av att spårsträckan förlängts till 500 meter och tiden till 40 minuter samt att spåret skall vara icke-förarspår. Se sid 14.

Uppletande av föremål

Föraren väljer själv den sida varifrån hunden skall dirigeras. Ur rättvisesynpunkt är det viktigt att föremålen utläggs på ungefär samma platser för samtliga hundar. Föraren får under provet inte byta sida. Ej heller får föraren beträda sökområdet. Under provet äger föraren inkalla hunder även om den inte skall avlämna något föremål.

Momentet är slut antingen då hunden avlämnat de tre föremålen eller på tävlingsledarens tillsägelse när 5-minutersperioden utlupit.

Skyddstjänst

Figuranten i skyddsdräkt

Transport av figurant Utföres såsom i nybörjarklass.

Överfall på föraren Momentet utföres under transport. I reglerna anges att figuranten efter anvisning av tävlingsledaren skall rikta ett slag mot föraren. För att få tillräckligt svängrum att göra detta med den högra armen, bör figuranten vid angreppets början befinna sig cirka en meter vid sidan av och något framför hund och förare. Angreppet, som skall utföras med verklig kraft, får aldrig riktas mot hunden utan mot övre delen av förarens kropp. Reglerna föreskriver inte hur lång tid angreppet skall pågå utan detta avgörs av föraren. Så snart hunden avvärjt angreppet, beordras den av föraren att släppa figuranten. När så skett är momentet slut.

Modprov I utgångsläget står figuranten orörlig strax till vänster om och något framför föraren och den sittande hunden. Momentet börjar efter tillsägelse eller tecken av tävlingsledaren, varvid figuranten flyr. Hunden får inte sändas efter den flyende förrän tävlingsledaren ger order härom. Detta bör ske först sedan figuranten sprungit ca 25 meter. Med hänsyn till den snabbhet varmed hunden handlar, när den närmar sig figuranten, bör denne vända sig om och börja hota hunden på ett avstånd av minst 10 meter. Momentet är slut i och med att föraren kommenderar "stå still" och figuranten står still.

Observeras bör att figuranten aldrig får "bjuda" hunden armen.

Släppande Detta moment börjar på förarens order till figuranten att upphöra med angreppet och figuranten står still. Momentet är slut, när föraren kommit fram till hunden och tagit hand om den.

Figuranten utan skyddsdräkt

Transport Utföres såsom i nybörjarklass.

Överfall Utföres lika med samma moment i denna klass då figuranten bär skyddsdräkt.

Fasttagande I utgångsläget sitter hunden okopplad vid förarens vänstra sida. Momentet börjar då tävlingsledaren ger figuranten order att fly i riktning från hunden. När figuranten nått cirka 25 meter sändes hunden på tillsägelse av tävlingsledaren. För att komma undan hunden börjar figuranten vika i sidled då hunden befinner sig på ett avstånd av cirka 15 m. Reglerna föreskriver att figuranten skall stanna en stund efter hundens angrepp, vilket innebär att det är figuranten som avgör tidpunkten för flyktens upphörande. Regeltexten är något oklar och kan föranleda miss-

förstånd. Meningen är emellertid att figurantens uppträdande efter hundens första angrepp skall bli beroende av hur pass kraftigt angreppet varit. Ett mycket svagt angrepp bör medföra att flykten fortsätter, medan en kraftig stöt vid första angreppet självfallet bör resultera i att figuranten stannar.

Det framgår inte av reglerna vem som skall beordra föraren att avhämta hunden. **Detta** tillkommer tävlingsledaren. Momentet är slut, när föraren kommit fram och tagit hand om hunden.

Dubbelretning Momentet är mycket komplicerat och svårt att utföra på rätt sätt. För att få den rätta förutsättningen för momentets utförande måste alla förberedelser göras omärkligt för hunden och helst även för föraren. Hunden bör således vid transporten enbart vara inställd på den figurant som transporteras. Transporten - som ingår som en del av momentet - börjar på tävlingsledarens tillsägelse. När förare, figurant och hund kommit på lämpligt avstånd - cirka 10 meter - från den figurant som skall göra överfallet, rusar denne på tävlingsledarens tecken fram ur sitt gömställe och söker överfalla föraren. Överfallet skall ske tyst och bör komma bakifrån. Den transporterade figuranten skall lugnt stanna och förbli passiv.

Momentet är slut först när angreppet avvärjts och föraren tagit hand om båda figuranterna.

Segrarklass

Spårning Utföres såsom i appellklass med i reglerna angiven ökning av svårighetsgraden. Med hänsyn till den längre spårsträckan i denna klass kan det uppstå vissa svårigheter att utlägga spåret i för domarna överskådlig terräng, men man bör även här sträva efter att lägga ut spåren på så sätt att domarna kan följa hundens arbete åtminstone under större delen av spåret. För övrigt se sid 19.

Uppletande av föremål Utföres såsom i högre klass.

Skyddstjänst Figuranten utan skyddsdräkt

Avsökande av ett område Momentet börjar på tillsägelse av tävlingsledaren. Dessförinnan skall dock området vara avvallat, vilket lämpligast sker genom att personer med hanhundar får gå kors och tvärs inom hela området. Figuranten, som skall vara placerad i ett naturligt gömställe, bör enligt tävlingsledarens direktiv byta plats från hund till hund. Momentet slutar i det ögonblick hunden funnit figuranten. Det bör uppmärksammas att föraren icke har rätt att låta hund söka på återvägen även om tid återstår. Momentet är därför slut så snart området genomsökts i en riktning.

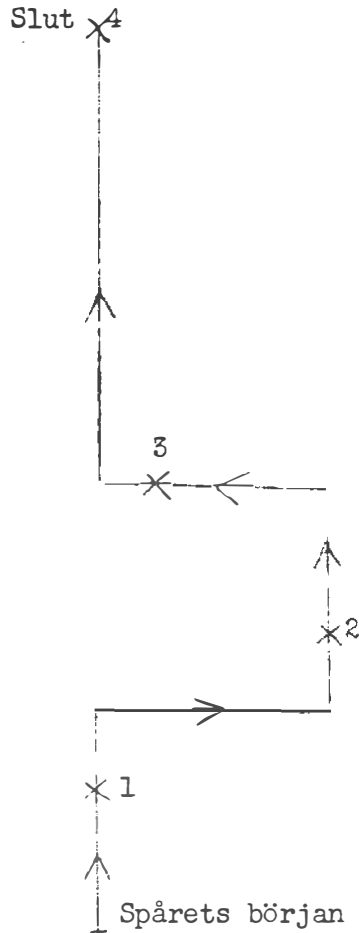
SPÅRNING

Skyddshundsgrupp, segrarklass = 600 m

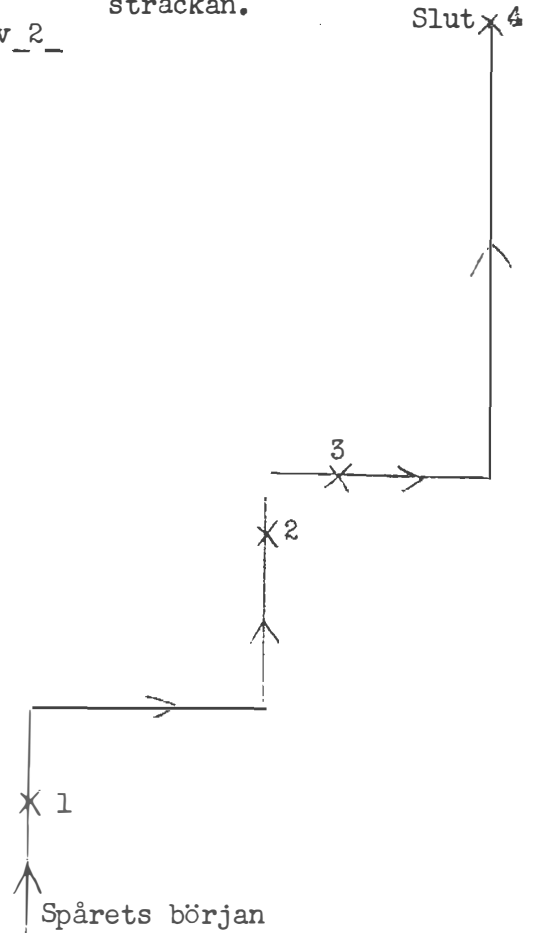
X = apportföremål

Vinklarna lägges efter 100, 200, 300 resp 400 m av spårsträckan.

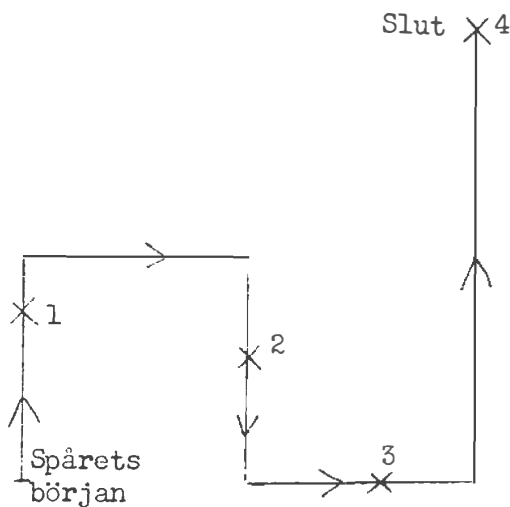
Alternativ 1

Alternativ 2

Alternativ 3

Ståndskall Av regeltexten framgår tydligt hur figuranten skall uppträda. Detta moment börjar i det ögonblick hunden upptäcker figuranten och slutar när föraren kommit till platsen och tagit hand om hunden.

Överfall Utföres såsom i högre klass.

Fasttagande Utföres såsom i högre klass.

Bevakning Av reglerna framgår inte på vilket avstånd från figuranten hunden skall placeras, ej heller vilken ställning hunden skall inta. Ett lämpligt avstånd är 2-3 meter, men detta avgör föraren. Det är också föraren som bestämmer vilken ställning hunden skall placeras i vid bevakningen.

På tävlingsledarens tillsägelse placerar föraren hunden på bevakning. Tävlingsledaren ger också order om när föraren skall lämna hunden, i vilken riktning detta skall ske och hur långt. Under tiden föraren förflyttar sig från den bevakande hunden får figuranten inte röra sig. Momentet börjar i och med att hunden placerats på bevakning. På tävlingsledarens tecken söker därefter figuranten avvika. Detta skall ske på ett naturligt sätt, ett ordval i reglerna som kan missförstås. Figuranten får inte smyga från platsen, ett förfaringsätt som kanske vore mest naturligt sett ur praktisk synpunkt. Så fort hunden angriper skall figuranten utan tillsägelse stanna. Går hunden inte till angrepp eller utför den ett mycket svagt angrepp, fortsätter figuranten tills tävlingsledaren ger tecken att upphöra.

Momentet är slut när föraren efter tävlingsledarens tillsägelse gått fram till hunden och tagit hand om den.

Dubbelretning Utföres såsom i högre klass.

Sändande till civilklädd figurant Momentet börjar på tävlingsledarens tillsägelse. Hunden skall då sitta vid förarens sida. Då hunden ej får ha haft kontakt med den person till vilken den skall sändas är det av stor vikt, att inga andra personer uppehåller sig i sådan närhet att misstag kan uppstå, dvs hunden springer till "fel" person. Figuranten skall i detta fall stå stilla. Momentet är slut när föraren efter tävlingsledarens tillsägelse kommit fram till hunden och tagit hand om den.

Figuranten i skyddsdräkt

Transport Utföres såsom i nybörjarklass.

Överfall Utföres såsom i högre klass.

- Modprov Utföres såsom i högre klass, men som framgår av reglerna skall hunden för godkännande ovillkorligen angripa.
- Släppande Utföres såsom i högre klass.
- Bevakning Utföres lika med bevakning av figurant utan skyddsdräkt.
- Flykt med skottlossning I utgångsläget sitter hunden vid förarens sida. Momentet börjar när figuranten på tävlingsledarens tecken eller tillsägelse flyr i riktning från hunden. På tävlingsledarens order sänder föraren därefter hunden efter den flyende figuranten, när denne sprungit cirka 25 meter. Det förhållandet att reglerna föreskriver att figuranten skall vända sig om, när hunden nått nästan fram till denne, får inte medföra att figuranten avbryter flykten. Däremot får det anses naturligt att figuranten i skottlossningsögonblicket bromsar farten för att sedan - om hunden inte hunnit angripa - fortsätta flykten som förut. När hunden angripit skall figuranten - till skillnad mot vad som sker vid modprov - fortsätta angreppet mot hunden ända tills avvärning skett eller föraren ger order om angreppets upphörande.

Momentet är slut när föraren efter tävlingsledarens tillsägelse gått fram till hunden och tagit hand om den.

Spårhundsgrupp

Nybörjarklass

- Spårning Spåret utlägges med iakttagande av i reglerna angiven svårighetsgrad. Momentet börjar på tillsägelse av tävlingsledaren. Påsläppet sker på en av tävlingsledaren utmärkt plats. Spårets utgångs- eller huvudriktning behöver inte anges. För övrigt se sid 22.

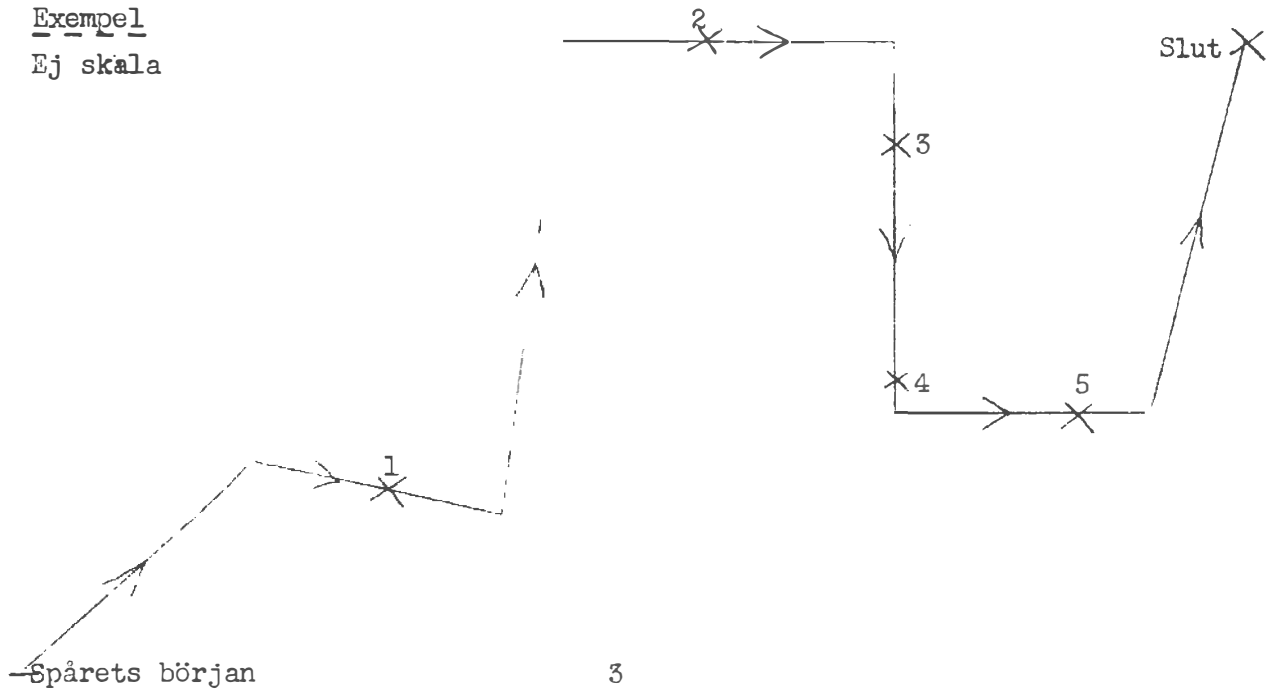
Momentet är slut när hunden utarbetat spåret och funnit sista föremålet. Föremålen skall enligt reglerna avlämnas till funktionär inom 35 minuter. Att föremålen skall avlämnas till funktionär inom nämnd tid får dock inte tolkas på det sättet, att den tävlande är skyldig att alltid återvända till utgångsläget och där söka upp en funktionär. Tvärtom bör det vara så, att föremålen bör kunna avlämnas till en funktionär i närheten av spårets slut. I besvärlig terräng föreligger det nämligen stor risk för att föraren inte hinner redovisa föremålen inom den föreskrivna tiden. Vidare kan en förare under återgången tappa orienteringen med risk att han kommer in på andra spår.

SPÅRNING

X = apportföremål

Spårhundsgruppen, nybörjarklass = 1000 m

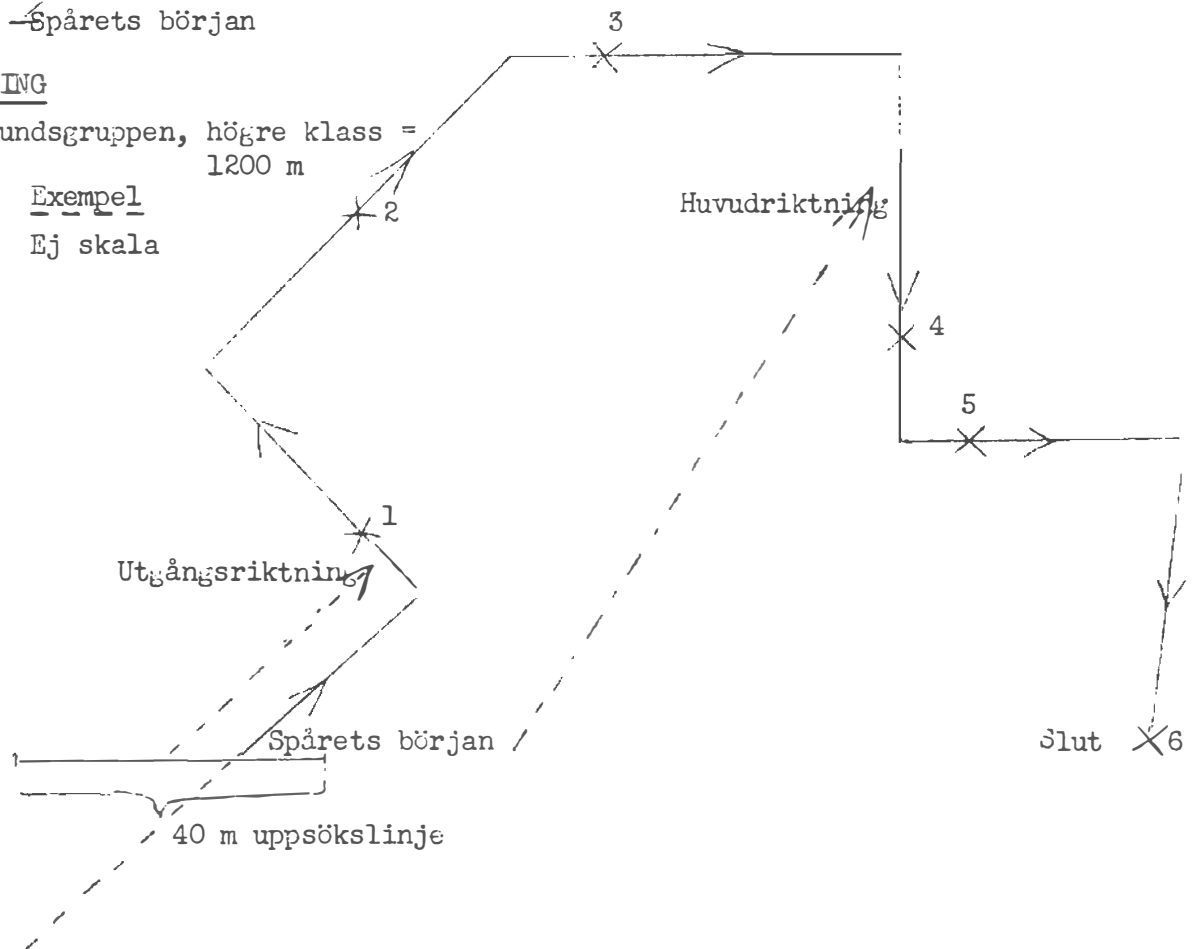
Exempel
Ej skala

SPÅRNING

Spårhundsgruppen, högre klass = 1200 m

Exempel
Ej skala

Huvudriktning = medelvärde av spårets riktning

Högre klass

Spårning Utföres såsom i nybörjarklass med i reglerna föreskriven skärpning av svårighetsgraden. Spårets huvudriktning (ej utgångsriktning) skall angivas. Se för övrigt sid 24.

Uppletande av föremål Utföres såsom i skyddshundsgruppens högre klass.

Segrarklass

Spårning Utföres såsom i högre klass med i reglerna föreskriven skärpning av svårighetsgraden. Se för övrigt å sid 24.

Uppletande Utföres såsom i högre klass.

Rapporthundgruppen

Nybörjarklass

Rapportföring Regeltexten är så pass tydlig att ytterligare anvisningar knappast är erforderliga. Tilläggas bör endast att vid de tillfällen hunden skall lämnas ensam så skall tävlingsledaren tillse, att föraren ej lämnar kvar väska, vattenskål eller dylikt hos hunden.

Högre klass

Rapportföring Utföres enligt samma grunder som i nybörjarklass med i reglerna angiven skärpning av svårighetsgraden.

Uppletande Utföres såsom i skyddshundsgruppens högre klass.

Segrarklass

Rapportföring Utföres såsom i högre klass med i reglerna angiven ökning av svårighetsgraden.

Uppletande Utföres såsom i högre klass.

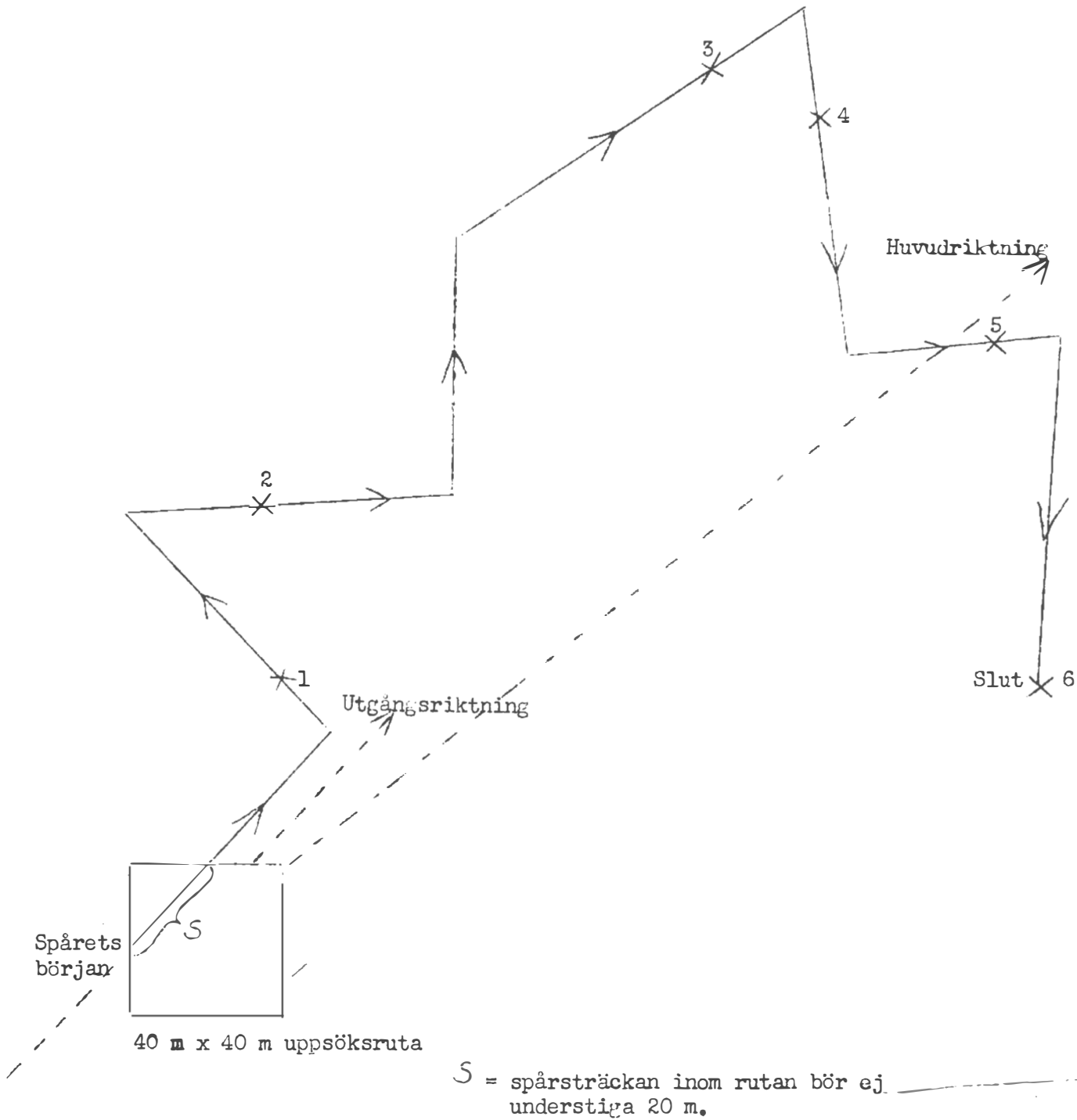
SPÅRNING

Spårhundgruppen, =segrarklass = 1500 m

X = apportföremål

Exempel

Ej skala

Huvudriktning = medelvärde av spårets riktning.

Sökhundsgrupp

Nybörjarklass

Genomsökande Även beträffande sökhundsgruppen ger reglerna klara anvisningar om hur av område och momentet skall utföras. Kompletterande anvisningar är därför icke er-
markering av forderliga. Uppmärksammas bör dock att söktjänsten så långt möjligt
figurant förläggs till sådana belamrade platser, som möjliggör en prövning av hundens förmåga att lokalisera figuranterna under komplicerade förhållanden.

Spårning Utföres såsom i appellklass med beaktande av att svårighetsgraden något skärpts.

Högre klass

Genomsökande Utföres såsom i nybörjarklass med i reglerna angiven skärpning av svårighetsgraden.

Uppletande Utföres såsom i skyddshundsgruppens högre klass.

Segrarklass

Genomsökande Utföres såsom i högre klass med i reglerna angiven skärpning av svårighetsgraden.

Uppletande Utföres såsom i högre klass.